

Kriittisen ajattelun ja tasa-arvon asiantuntijat

Valtakunnallinen työelämäselvitys sukupuolentutkimuksen maistereiden ja tohtoreiden asemasta työmarkkinoilla ja tieteenalan merkityksestä työelämässä

Katariina Heikkinen
Hilma Sukupuolentutkimuksen verkosto
Helsingin yliopisto
2014

Sisälllys

Tiivistelmä.....	2
1. Johdanto.....	4
1.1 Selvityksen tavoitteet.....	5
1.2 Selvityksen toteutus.....	6
2. Taustatietoja vastaajista.....	9
3. Työelämäopinnot ja opiskeluaikainen työkokemus.....	15
4. Työllistyminen valmistumisen jälkeen.....	26
5. Työttömyys ja työnhaku.....	31
6. Työllisyystilanne vastaamishetkellä.....	34
7. Visioita ja terveisiä.....	52
8. Kehitysehdotuksia.....	57
Lähteet.....	59
Liite 1: Kyselykutsukirjeet.....	60

Tiivistelmä

Tämän selvityksen kohderyhmänä ovat sukupuolentutkimus pääaineenaan vuosina 2005–2014 suomalaisista yliopistoista valmistuneet maisterit, tohtorit ja lisensiaatit. Aineistonkeruu tapahtui loka–marraskuussa 2014 ja selvitys toteutettiin kyselytutkimuksena.

Selvityksen tavoitteena on kerätä tietoa sukupuolentutkimus pääaineenaan valmistuneiden työllistymisestä, työelämäkokemuksista ja käsityksistä oppiaineen antamista työelämävalmiuksista. Työllistymistä tarkastellaan poikkileikkaavasti valmistumisen hetkellä ja kyselyhetkellä. Tavoitteena on myös kartoittaa ongelmakohtia. Näiden tietojen pohjalta annetaan näkökulmia oppiaineen kehittämiseksi etenkin työelämänäkökulmasta.

Suuri osa maistereista ja tohtoreista on tyytyväisiä opintoihinsa. Maisterit valmistuvat keskimäärin kahdessa ja tohtorit kuudessa vuodessa. Lähes kaikki tekivät töitä opintojensa aikana ja heistä noin puolet oli tehnyt opintojen aikana oman alan töitä. Sekä maisterit että tohtorit ovat työllistyneet hyvin. Työttömyysaste oli vastaamishetkellä 7,7 %. Vastaushetkellä maistereista oli työssä 65 % ja tohtoreista jopa 93 %. Maistereilla korkeakouluharjoittelun suorittaminen opintojen aikana vaikutti valmistumisenjälkeiseen työllistymiseen. Myös oman alan työkokemuksen hankkimisella opintojen aikana oli positiivinen vaikutus työllistymiseen valmistumisen jälkeen.

Työllistymisen laatua arvioitiin kysymyksillä työn ja koulutuksen vastaavuudesta sekä työn mielekkyydestä. Tohtorit ovat työllistyneet melko kapealle alalle yliopistoihin tutkimus-, opetus- ja hallintotehtäviin. Maistereilla tyypilliset työtehtävät liittyivät järjestö-, projekti-, hanke- ja koulutustehtäviin. Erityisesti maistereilla ongelmana näyttäisi olevan naisvaltaisille aloille tyypilliset määräaikaiset ja osa-aikatyöt. Tohtoreiden asema työelämässä näyttäisi tämän selvityksen perusteella lähes kaikin puolin paremmalta kuin maistereiden: tohtorit olivat muun muassa huomattavasti tyytyväisempiä tulotasoonsa ja kokivat työnsä mielekkäämmäksi kuin maisterit. Vaikka tohtorit ovat työllistyneet hyvin yliopistolle, moni heistä toi esille, että työllistyminen nimenomaan yliopistolle ei jatko-opintojen aikaan näyttänyt realistiselta.

Sukupuolentutkimuksesta valmistuneet maisterit ja tohtorit kokivat sukupuolentutkimuksen opintojen kehittäneen erityisesti kriittistä ajattelua, tutkimus- ja ammattietiikan tajua, alan teoreettista osaamista, analyttisiä ja systemaattisia ajattelun taitoja sekä valmiuksia hankkia lisätietoja ja -taitoja. Kuitenkaan suurimmalle osalle ei ollut opintojen myötä kehittynyt kovin selkeää kuvaa oman alan työmarkkinoista. Oppiaineyksiköille näyttäisi muodostuvan tässä yksi kehittämisen paikka. Työelämäopinnoissa tähän kannattaa kiinnittää huomiota, sillä monilla valmistuneilla mielikuvat työelämäopinnoista olivat hyvin hajanaiset eivätkä esimerkiksi maistereilla työelämäkurssit ole auttaneet työllistymisessä.

On syytä huomioida, että sukupuolentutkimuksesta on voinut valmistua maisteriksi ja tohtoriksi vasta suhteellisen vähän aikaa. Oppiainetta tulee tehdä nykyistä tunnetummaksi työmarkkinoilla ja opiskelijoiden on voitava suunnitella opintoja niin, että tulevaan työelämään liittyvät tavoitteet on mahdollista saavuttaa.

Vastaajia pyydettiin lähettämään terveisiä sukupuolentutkimuksen oppiaineelle. Keskeisin viesti oli, että työelämästä tulisi puhua enemmän ja opiskelijoille tulisi tarjota käytännönläheisempiä kursseja, joissa huomioitaisiin esimerkiksi tasa-arvotyössä vaadittavia taitoja, kuten sukupuolivaikutusten arviointia.

1. Johdanto

Sukupuolentutkimusta pääaineena opiskelleista tulee tasa-arvoon ja yhdenvertaisuuteen liittyvien aiheiden asiantuntijoita. Oppiaineessa tarkastellaan sukupuolta kriittisesti. Sukupuolta ei pidetä itsestäänselvytenä, vaan erilaisten arkisten ja kulttuuristen toimien tuottamana.¹

Sukupuolentutkimus, sen kysymyksenasettelut, teoriat ja menetelmät pohjaavat feministisille kysymyksenasetteluille ja teorioille. Se tarjoaa välineitä sukupuolen käsitteen kriittiseen tarkasteluun suhteessa erilaisiin tekijöihin kuten etnisyyteen, seksuaalisuuteen ja luokkaan.

Sukupuolentutkimus on monitieteinen ja tieteidenvälinen ala, jota voi opiskella pääaineena seitsemässä yliopistossa Suomessa: Helsingin yliopistossa, Itä-Suomen yliopistossa, Jyväskylän yliopistossa, Lapin yliopistossa, Tampereen yliopistossa, Turun yliopistossa ja Åbo Akademiassa. Sukupuolentutkimus on suhteellisen nuori oppiaine suomalaisissa yliopistoissa, vaikka siihen liittyviä kursseja onkin tarjottu jo 1970-luvulta lähtien. Omaksi oppiaineekseen se vakiintui yliopistoissa 1980–1990-lukujen vaihteessa. Sukupuolentutkimuksen oppiaine sijoittuu eri yliopistoissa eri tiedekuntiin: humanistiseen (Helsinki, Itä-Suomi, Turku), yhteiskuntatieteelliseen (Jyväskylä, Tampere, Åbo Akademi) ja kasvatustieteelliseen tiedekuntaan (Lappi). Pääaineena sukupuolentutkimusta on voinut opiskella Suomessa vuodesta 2003 alkaen.² Huomattavan suuri osa sukupuolentutkimuksen opiskelijoista on sivuaineopiskelijoita. Heidän työllistymistään on tutkittu aiemmin, joten nyt pyritään selvittämään nimenomaan pääaineenaan sukupuolentutkimusta opiskelleiden työelämäkokemuksia.

Yliopistoissa on tehty lukuisia niin yksittäisiä oppiaineita, laitoksia ja tiedekuntia koskevia kuin valtakunnallisia työelämäselvityksiä. Ensimmäinen sukupuolentutkimusta koskeva työelämäselvitys tehtiin vuonna 2008 Helsingin yliopiston silloisessa Kristiina-instituutissa, jossa tutkittiin kaikkia sukupuolentutkimusta opiskelleita. Vuonna 2009 Hilma-verkosto³ teki Kristiina-instituutin selvityksen innoittamana valtakunnallisen selvityksen, jossa oli mukana kaikki verkoston yhteistyöyliopistot (Helsinki, Itä-Suomi⁴, Jyväskylä, Lappi, Tampere, Turku, Oulu ja Åbo Akademi). Myös tässä selvityksessä vastaajien joukossa oli sivuaineopiskelijat. (Nyqvist 2009.)

Helsingin yliopiston ja Hilma-verkoston aiemmat selvitykset ovat toimineet taustamateriaalina tätä uutta selvitystä tehdessä. Selvitys poikkeaa kuitenkin siinä, että vastaajina ovat ainoastaan pääaineena sukupuolentutkimusta opiskelleet ja alalta valmistuneet eli alumnit. Kyselylomakkeista tehtiin aiempia lomakkeita laajempia, hyödyntäen etenkin Helsingin yliopiston Urapalveluiden aiemmin tekemiä selvityksiä.

---

¹ Saresma et al. 2010, 14

² Oppiainetta on voinut opiskella esimerkiksi Helsingin yliopistossa pääaineena vuodesta 2003, kun taas esimerkiksi Tampereen yliopistossa vasta vuodesta 2007 alkaen. Jyväskylän yliopistossa maisteriohjelma oli käynnissä vuosina 2007–2008 ja siellä aloittaneet opiskelijat voivat edelleenkin valmistua oppiaineesta.

³ Sukupuolentutkimuksen verkosto Hilma on kahdeksan yliopiston muodostama sukupuolentutkimuksen verkosto, johon kuuluvat Helsingin, Itä-Suomen, Lapin, Jyväskylän, Oulun, Tampereen ja Turun yliopistot sekä Åbo Akademi. Näistä yliopistoista kaikissa muissa paitsi Oulun yliopistosta voi opiskella sukupuolentutkimusta pääaineena maisteri- tai jatko-opinnoissa. Helsingin yliopisto koordinoi verkoston toimintaa. Verkosto on perustettu vuonna 2004 ja sen pääasiallisena tehtävänä on kehittää ja toteuttaa yhteistä sukupuolentutkimuksen opetusta valtakunnallisella tasolla.

⁴ Silloinen Joensuun yliopisto

1.1 Selvityksen tavoitteet

Vuonna 2015 tuli täyteen kymmenen vuotta ensimmäisten sukupuolentutkimuksen⁵ maistereiden ja tohtoreiden valmistumisesta. Selvitys kartoittaa sukupuolentutkimus pääaineenaan valmistuneiden maistereiden, tohtoreiden ja lisensiaattien työllistymistä sekä kokemuksia opintojen antamista työelämävalmiuksista.⁶ Selvityksessä tarkastellaan muun muassa sitä, miten työelämäopinnot ovat vaikuttaneet myöhemmin työllistymiseen, miten hyvin työt vastaavat opintoja, missä määrin vastaajat hyödyntävät sukupuolentutkimuksen kysymyksiä työssä ja miten tyytyväisiä he ovat työhönsä.

Tarkoituksena on kerätä tietoa ja valmistuneiden ajatuksia opinnoista ja niiden hyödyllisyydestä työelämän kannalta. Minkälaista palautetta he haluavat antaa sukupuolentutkimukselle? Minkälaisia taitoja sukupuolentutkimuksen opinnot ovat kehittäneet ja minkälaisia taitoja tarvittaisiin lisää? Mitä sellaista oppiaine voisi tarjota, jotta valmistuneet menestyisivät työelämässä entistä paremmin? Selvityksen avulla saatavan tiedon kautta voidaan kehittää oppiaineessa tapahtuvaa opetusta ja ohjausta.

Selvitys antaa tietoa sukupuolentutkimuksesta niin opiskelijoille, tuleville opiskelijoille, yliopistojen henkilökunnalle, poliittisille päättäjille kuin kelle tahansa, joka on kiinnostunut sukupuolentutkimuksesta ja sen työelämäyhteyksistä. Yhtenä selvityksen tavoitteena on myös edistää sukupuolentutkimuksen tunnettavuutta. Tämän vuoksi sukupuolentutkimuksesta valmistuneet saattavat olla suhteellisen huonossa asemassa työmarkkinoilla, kun työnantajat eivät välttämättä tunne alaa.

Selvitys on ensimmäinen laatuaan, sillä yksinomaan sukupuolentutkimus pääaineenaan valmistuneita ei ole ennen tutkittu. Selvitys sisältää käytännössä kaksi selvitystä, sillä maistereille ja tohtoreille/lisensiaateille tehtiin omat lomakkeensa. Selvitys on poikkeuksellinen ottaessaan huomioon näiden tutkintojen erot ja vastatessaan erityisesti tohtoreita koskevaan selvityspuutteeseen.

Selvityksen avulla ylläpidetään suhdetta alumneihin ja rakennetaan oppiainetta, joka ei unohda valmistuneita ja mahdollisesti yliopistolta muihin tehtäviin siirtyneitä, vaan näkee heidät oppiaineen voimavarana. Selvityksen tulokset auttavat osaltaan rakentamaan sukupuolentutkijaidentiteettiä ja ylpeyttä omasta alasta. Ne saattavat antaa kyselyyn vastaajille ideoita oman työuran rakentamiseen ja kehittämiseen. Selvitys toimii parhaimmillaan vuorovaikutteisena projektina oppiaineen ja alumnienvälillä, kun alumnit antavat vastauksillaan palautetta ja tietoa oppiaineelle. Selvitys osaltaan tukee sukupuolentutkimuksen asemaa yliopistossa ja laajemmassa keskustelussa.

---

⁵ Naistutkimuksen oppiaineen nimi vaihtui yliopistoissa 2010-luvun vaihteessa sukupuolentutkimukseksi. Suomalaisista yliopistoista ainoastaan Åbo Akademissa oppiaineen nimi on yhä kvinnovetenskap. Tässä selvityksessä oppiaineesta käytetään nimitystä sukupuolentutkimus.

⁶ Tästä eteenpäin ei kirjoiteta erikseen tohtoreista ja lisensiaateista, vaan pelkästään tohtoreista. Sukupuolentutkimuksesta on valmistunut vain muutama lisensiaatti.

1.2 Selvityksen toteutus

Selvitys toteutettiin kyselytutkimuksena ja se laadittiin Helsingin yliopiston filosofian, historian, kulttuurin ja taiteiden tutkimuksen laitoksen ja sukupuolentutkimuksen verkosto Hilman korkeakouluharjoitteluprojektina syksyllä 2014 (loka–joulukuu). Selvityksen laati filosofian maisteri Katariina Heikkinen. Korkeakouluharjoittelijan ohjaajina toimivat Helsingin yliopiston sukupuolentutkimuksesta vastaava opintoasiainsuunnittelija Nina Järviö ja Hilma-verkoston suunnittelija Aino-Maija Hiltunen.

Selvitys toteutettiin kokonaistutkimuksena, jossa vastaamaan kutsuttiin koko kohderyhmä. Tämä tarkoitti, että kaikki sukupuolentutkimus pääaineenaan Helsingin, Itä-Suomen, Jyväskylän, Lapin, Tampereen ja Turun yliopistoista sekä Åbo Akademiasta valmistuneet maisterit ja tohtorit kutsuttiin vastaamaan kyselyyn.⁷

Jokaiselle yliopistolle lähetettiin sähköpostitse pyyntö lähettää valmistuneiden nimet, valmistumisajankohta ja mahdolliset yhteystiedot. Kaikilta yliopistoilta valmistuneiden yhteystietoja ei saatu. Niiden, joiden yhteystiedot saatiin, yhteystiedot ovat peräisin opintojen ajalta, joten ne eivät välttämättä olleet ajantasaiset. Yhteystietoja kerättiin yliopistojen rekisterien lisäksi e-lomakkeella, jota mainostettiin yliopistojen sähköpostilistoilla ja sosiaalisessa mediassa, sekä numerotiedustelusta (Fonecta). Lisäksi yhteystietoja selvitettiin internetin hakupalvelun avulla. Hieman yli 40 valmistunutta jätti ajantasaiset yhteystietonsa e-lomakkeelle.

Tätä selvitystä varten kerättiin siis ensimmäistä kertaa ajantasaiset luvut ja tiedot sukupuolentutkimus pääaineena valmistuneista maistereista, tohtoreista ja lisensiaateista. Tietojen mukaan selvitystä tehdessä maisterintutkinnon on suorittanut 82 henkeä ja tohtorin tai lisensiaatin tutkinnon 26 henkeä. Kohderyhmään kuului 104 valmistunutta, joista neljä oli suorittanut sekä maisterin että tohtorin tai lisensiaatin tutkinnot. Täten tutkintoja oli siis suoritettu 108 kappaletta. Yhteensä 13 henkilön yhteystietoja ei saatu selvitettyä. Voi olla, että osan tietoja ei löytynyt sen vuoksi, että he olivat muuttaneet ulkomaille, vaihtaneet nimensä tai heidän tietonsa oli ilmoitettu salaisiksi. Kohderyhmään kuuluneista siis 88 % sai kutsun kyselyyn.

Ennen kyselylomakkeiden julkaisemista pyydettiin sukupuolentutkimuksen henkilökunnalta testivastauksia kumpaankin lomakkeeseen. Lisäksi kommentteja pyydettiin Helsingin yliopiston Urapalveluista. Kysely toteutettiin Helsingin yliopiston e-lomakepalvelulla. Kysely toteutettiin kahdella erillisellä lomakkeella, jotta vastaukset heijastaisivat paremmin vastaajan suorittamaa tutkintoa. Maisterit vastasivat omaan lomakkeeseensa ja tohtorit omaansa. Niitä, jotka olivat suorittaneet sekä maisterin että tohtorin tutkinnon, pyydettiin vastaamaan ensisijaisesti tohtorin tutkintoa koskevaan lomakkeeseen ja vastaajan mahdollisuuksien mukaan myös maisterin tutkintoa koskevaan lomakkeeseen. Selvitykseen vastattiin anonyymisti. Varsinaisen kyselylomakkeen tallentamisen jälkeen vastaajat ohjattiin palkintojen arpomista varten yhteystietolomakkeeseen. Yhteystietoja ei yhdistetty vastauksiin.

---

⁷ Tämän selvityksen tekijä kuuluu myös selvityksen kohderyhmään. Hänen omasta taustastaan oli hyötyä etenkin maistereille tarkoitettun kyselylomakkeen laatimisessa.

Tutkimusajankohta on loka–marraskuu 2014. Kaikille, joiden yhteystiedot pystyttiin selvittämään, lähetettiin yhteystiedoista riippuen kutsu postitse (perjantaina 24.10.) ja/tai sähköpostitse (maanantaiaamuna 27.10.). Yksikään lähetetty kirje ei palautunut postista takaisin, joten voidaan olettaa, että kaikki menivät perille. Kirjepostissa ei lähetetty muistutuksia, mutta sähköpostitse lähetettiin kaksi muistutusviestiä. Vastausaika alkoi maanantaina 27.10. ja vastaajia pyydettiin vastaamaan viimeistään sunnuntaina 9.10. Vastausaika oli siis noin kaksi viikkoa. Viimeinen vastaus saatiin 10.11. ja kyselylomake otettiin pois käytöstä 11.11., minkä jälkeen vastauksia ei olisi voinut enää käytännössä ottaa analysissa huomioon. Vastauskutsuissa kerrottiin kyselylomakkeen internet-osoite. Kyselyyn johtavat linkit olivat nähtävillä lisäksi Helsingin yliopiston sukupuolentutkimuksen oppiaineen internetsivuilla. Kohderyhmän henkilöille, joilta oli tiedossa ajantasainen sähköpostiosoite, lähetettiin kaksi vastausmuistutusviestiä.

Vastausaste oli 53 % kohderyhmään kuuluneista ja 61 % kyselykutsun saaneista. Maistereiden kyselyyn vastasi 52 % ja tohtoreiden kyselyyn 54 %. Vastausmäärää voidaan pitää verrattain hyvänä. Aiemmissa sukupuolentutkimuksen työelämäselvityksissä vastausprosentit olivat noin kolmenkymmenen luokkaa.⁸ Eniten tohtoreita on alalla valmistunut vuonna 2010 (kuusi henkeä), mutta vastauksia saatiin melko tasaisesti kultakin vuodelta valmistuneilta. Sen sijaan maistereista huomattavan suuri osa vastanneista oli valmistunut vuonna 2014, yhteensä yhdeksän vastaajaa. Kaiken kaikkiaan kyselyyn vastanneista tohtoreista 71 % on valmistunut vuoden 2009 jälkeen, maistereista 70 %.

Selvitystä ja kyselylomaketta voidaan pitää onnistuneena, mutta joitain puutteita ilmeni. Selvitys laadittiin resurssisyistä vain suomeksi, mikä todennäköisesti vaikutti hieman vastausprosenttiin. Selvityksessä pyrittiin ottamaan huomioon mahdollisimman erilaisissa elämäntilanteissa olevia vastaajia, mutta kyselylomakkeen rakentaminen kaikenlaiset elämäntilanteet ja urapolut huomioon ottaen on haastavaa. Ainakin freelancereiden kohdalla olisi lomakkeessa voinut kysyä eri työtehtävistä tarkemmin ja suhteessa toisiinsa. Moni freelancer ja osa-aikatyössä käyvä varmasti painii taloudellisten pulmien kanssa ja näiden ongelmien ratkaisemisesta ja tasapainoiluista olisi voinut kysyä. Lisäksi pro gradun / väitöskirjan / lisensiaatintyön ohjauksen määrästä ja laadusta olisi voinut kysyä, jotta olisi voitu saada tietoa ohjauksen vaikutuksesta esimerkiksi valmistumisnopeuteen ja työllistymiseen.

Kyselyssä käytettiin sekä monivalintakysymyksiä että avokysymyksiä. Tärkeimmät kysymykset, joihin kyselyssä haettiin vastauksia, liittyivät valmistumisen jälkeiseen työtilanteeseen. Lisäksi kysyttiin opintojen aikaisesta työskentelystä, työttömyydestä ja työnhausta. Selvityksen tavoitteena oli kerätä mahdollisimman kattavasti tietoa valmistuneiden työllistymisestä ja kokemuksista työelämästä, minkä vuoksi avokysymyksiä käytettiin suhteellisen paljon. Mahdollisessa seuraavassa

---

⁸ Tämän selvityksen korkeampaa vastausprosenttia voi perustella kohderyhmän homogeenisyydellä verrattuna aiemman selvityksen kohderyhmään. Toisena syynä voidaan pitää yhteystietojen saamista ja sosiaalisessa mediassa kiertänyttä kyselymainosta. Aiemmin tehdyn valtakunnallisen selvityksen kohderyhmä oli huomattavasti suurempi ja heterogeenisempi kuin tässä selvityksessä. Sen suurin kohderyhmä olivat sivuaineopiskelijat, eikä sukupuolentutkimus pääaineenaan valmistuneiden lukumääriä ollut tuolloin tiedossa.

sukupuolentutkimuksen työelämäkyselyssä avovastauksista saaduilla tiedoilla voidaan kehittää monivalintakysymyksiä.

Raportti noudattaa melko tarkkaan kyselylomakkeen kulkua. Kyselyssä vastaajilta kysyttiin heidän taustastaan, opintojen aikaisesta työskentelystä ja työelämäopinnoista, valmistumisen jälkeisestä työskentelystä, työttömyydestä ja työnhausta, nykyisestä työtilanteesta ja sukupuolentutkimuksen työelämäyhteyksistä laajemmin. Selvityksessä on annettu paljon painoarvoa opintojen aikaisille työelämäopinnoille, jotta sukupuolentutkimuksessa voitaisiin kehittää työelämäopintoja. Suomen yleiseen työmarkkinatilanteeseen vaikuttaminen yhdestä oppiaineesta käsin kun ei ole mahdollista.

2. Taustatietoja vastaajista

Kyselyyn vastanneet edustavat hyvin eri yliopistoista valmistuneita maistereita ja tohtoreita. Yliopistokohtaisia vastausmääriä ei kuitenkaan kerrota valmistuneiden suhteellisen vähäisen määrän vuoksi.⁹ Vastaajista 43 oli suorittanut maisterintutkinnon ja 14 tohtorintutkinnon. Maistereiden keski-ikä¹⁰ oli vastaamishetkellä 31 vuotta, nuorin oli vastaamishetkellä 25-vuotias ja vanhin 57-vuotias. Tohtoreiden keski-ikä oli 41 vuotta, nuorin oli vastaamishetkellä 34-vuotias ja vanhin 51-vuotias.

Tutkinnon aloitusvuoden ja valmistumisvuoden perusteella maisterit opiskelivat keskimäärin 2 vuotta ja tohtorit 6 vuotta.¹¹ Ensimmäinen maisteriopiskelija aloitti opintonsa vuonna 2003 ja valmistui vuonna 2005, samoin kuin ensimmäinen tohtoriopiskelijakin. Maistereista 40 vastaajaa määritteli itsensä sukupuoleltaan naiseksi, yksi mieheksi ja kaksi muuksi. Kaikki tohtorit määrittivät itsensä naiseksi. Sukupuolentutkimus on siis pitkälti naisvaltainen oppiaine, mihin on saattanut osittain vaikuttaa sen aiempi nimi, naistutkimus ja siihen liittyvät mielikuvat. Kaikki muuksi kuin naiseksi itsensä määrittäneet kyselyyn vastanneet ovatkin aloittaneet opintonsa nimenmuutoksen jälkeen. Lisäksi sukupuolentutkimus sijoittuu eri yliopistoissa tiedekuntiin (humanistinen, yhteiskuntatieteellinen ja kasvatustieteellinen), joiden opiskelijoista enemmistö on tällä hetkellä naisia.

Muut suoritettut tutkinnot ja pääaineet

Jokainen sukupuolentutkimus pääaineenaan valmistunut maisteri on suorittanut aiemmin kandidaatin tutkinnon joltain toiselta alalta. Tohtorit ovat suorittaneet myös maisterin tutkinnon ennen jatko-opintoihin hakeutumista. Muiden suoritettujen tutkintojen ja niiden pääaineiden pohjalta oli tarkoitus saada jonkinlainen kuva siitä, millaisista oppiaineista sukupuolentutkimuksen maisteri- ja tohtoriopetukseen pyritään. Tiedekunnat ja oppiaineet saattavat kuitenkin erota toisistaan eri yliopistoissa. Osalla saattoi olla useampi tutkinto eikä niiden suorittamisaikoja kysytty selvityksessä, joten osa tutkinnoista saattoi olla suoritettu vasta sukupuolentutkimuksesta valmistuttua.

Tohtoreista viisi oli suorittanut maisterintutkinnon valtio- tai yhteiskuntatieteelliseltä alalta ja neljä humanistiselta alalta. Tohtoreilla yleisin pääaine maisterintutkinnossa oli sosiologia. Maisterit olivat valmistuneet kandidaateiksi liki kolmestakymmenestä eri pääaineesta, joista yleisimmät olivat

---

⁹ Osassa yliopistoja valmistuneiden määrä on niin pieni, että vastausprosenttien kertominen saattaisi johtaa vastanneiden tunnistamiseen.

¹⁰ Keski-arvot ilmoitetaan tässä selvityksessä aina mediaaneina.

¹¹ Osa tohtoreiksi valmistuneista oli aloittanut tohtorinopintonsa jo ennen vuotta 2003 ja vaihtaneet kesken opintojen pääaineen sukupuolentutkimukseen. Todennäköisesti moni maisteriksi valmistunut on tehnyt samoin, eli maisterinopintoja on saatettu tehdä jossain muussa oppiaineessa ennen kuin on vaihdettu pääainetta. Vastausten perusteella monilla tohtoreilla oli epäselvyyksiä sen kanssa, pitkö lomakkeessa ilmoittaa tohtorin opintojen aloitusvuosi jossain toisessa aineessa vai sukupuolentutkimuksessa. Täten osa tohtoreista on saattanut merkata aloitusvuodeksi ensimmäisen mahdollisen (2003) vaikka olisivat todellisuudessa aloittaneet opinnot nimenomaan sukupuolentutkimuksessa vasta myöhemmin.

sosiologia, valtiotiede tai -oppi ja kotimainen kirjallisuus, yleinen kirjallisuustiede tai kirjallisuustiede.¹² Humanistiset aineet olivat useimmin edustettuina vastauksissa, vaikka kolmesta yleisimmästä pääaineesta kaksi olivat valtio- tai yhteiskuntatieteelliseltä alalta. Kuudella sukupuolentutkimuksesta valmistuneella maisterilla oli lisäksi ainakin yksi toinen maisterintutkinto.

Yksi syy humanististen ja yhteiskunta- ja valtiotieteellisten aineiden suhteellisen suurelle määrälle vastauksissa on sukupuolentutkimuksen sijoittuminen näihin tiedekuntiin kaikissa muissa paitsi Lapin yliopistossa. Tuttu tiedekunta saattaa helpottaa valintaa, mutta lisäksi aiempien sukupuolentutkimusten selvitysten perusteella sukupuolentutkimus on erityisen suosittu sivuaine nimenomaan näissä tiedekunnissa.¹³

Miksi sukupuolentutkimus?

Kyselyyn vastanneiden haluttiin muistelevan, minkä vuoksi he aikoinaan lähtivät opiskelemaan sukupuolentutkimusta. Maistereilta kysyttiin, miten he päätyivät opiskelemaan sukupuolentutkimusta ylipäätään. Tohtoreilta taas kysyttiin, miten he päätyivät opiskelemaan sukupuolentutkimuksen tohtoreiksi/lisensiaateiksi. Osa maistereista vastasi siis, miten he alun perin lähtivät opiskelemaan sukupuolentutkimusta sivuaineena, osan vastauksista kävi myös ilmi, miksi he lähtivät mukaan nimenomaan sukupuolentutkimuksen maisteriohjelmaan.

Maistereista usea kertoi vastauksessaan yleisestä kiinnostuksesta sukupuolentutkimusta kohtaan. Yleisin syy maisteriopinnoille oli turhautuminen alkuperäiseen pääaineeseen tai suurempi kiinnostus sukupuolentutkimusta kuin omaa pääainetta kohtaan.

ensimmäisenä vuonna tein naistutkimuksen perusopintoja ja kolahti

Sivuaine vei mukanaan ja kun huomasin, että naistutkimuksesta on olemassa myös maisteriohjelma, hain siihen ja vaihdoin naistutkimuksen pääaineekseni

Edellisen pääaineen gradunteko takkusi ja kun keksin jatkuvasti sivuaineestani parempia tutkimusideoita, niin vaihdoin sitten suosiolla siihen.

Osa oli päättänyt jo lukiossa tai opintojen alkuvaiheessa hakevansa maisteriohjelmaan heti kun mahdollista. Tällöin mielikuvat tulevasta työelämästä ja sen antamista mahdollisuuksista saattoivat olla jo suhteellisen tarkat.

Päätin jo lukiossa, että menen opiskelemaan sukupuolentutkimusta yliopistoon ensin sivuaineena ja myöhemmin pääaineena maisteritutkinnossa. Halusin koulutuksen, joka valmistaa tasa-arvotyöhön ja feministiseen toimintaan.

---

¹² Maistereista kuusi ei vastannut kysymykseen aiemmin suoritetuista tutkinnoista.

¹³ Ks. Nyqvist 2009, 26–27.

"Löysin" naistutkimuksen teini-ikäisenä ja siitä lähtien halusin lähteä opiskelemaan sitä.

Olen ollut kiinnostunut feminismistä jo lukiossa ja aloin lukemaan oppiainetta sivuaineena

Muutama mainitsi opiskelun syyksi feministisen arvomaailman. Pääaineen valinta saattoi olla myös poliittinen teko tai keino maailman epäoikeudenmukaisuuden ymmärtämiseen.

sivuaineopintojen ja feministisen arvomaailman kautta

Olen/olin intohimoinen aiheesta ja idealistinen

silloin syitä olivat oma nuoren naisen elämäntilanne ... sekä toki myös ikuinen ahdistus monenlaisesta epäoikeudenmukaisuudesta

aineen vaihtaminen oli myös poliittinen valinta: valmistua siitä aineesta, josta koin saaneeni eniten

sukupuolentutkimuksessa saatoin löytää teoreettiselle osaamiselleni yhteiskunnallisesti tärkeän suuntautumisen

Tohtoreista noin puolet kertoi vaihtaneensa pääainettaan kesken jatko-opintojen, koska opintojen alussa sukupuolentutkimusta ei vielä ollut mahdollista ottaa pääaineeksi. Sukupuolentutkimus saattoi olla sivuaineena tai siihen oli jostain muusta syystä identifioitunut enemmän kuin alkuperäiseen pääaineeseen.

Vaihdoin pääainetta, koska olin työskennellyt jo useita vuosia eri Spt [sukupuolentutkimuksen]-tutkimushankkeissa ja opettanut sitä.

Koko opintojeni ajan sain nais/sukupuolentutkimuksessa paljon parempaa ohjausta ja metodiopetusta kuin alkuperäisessä pääaineessani. Kun naistutkimuksesta pystyi valmistumaan Bolognan sopimuksen myötä, vaihdoin pääainetta. Koin myös tavallani olevani sen velkaa, kun sain "kaiken" sukupuolentutkimuksesta enkä alkuperäisestä pääaineestani.

Yksi kertoi, että väitöskirjan ohjaaja oli naistutkimuksesta heti projektin alussa, vaikka pääaine oli muu. Kaksi kertoi olleensa töissä yliopistolla aloittaessaan väitöskirjaprojektia. Yksi oli ollut pääaineopiskelijana jo maisterivaiheessa, minkä vuoksi tohtoriopintoihin pyrkiessä oppiaine oli itsestään selvä valinta.

Odotukset opinnoista ja niiden toteutuminen

Kyselylomakkeessa tiedusteltiin, vastasivatko opinnot valmistuneiden odotuksia. Lomakkeessa ei kysytty tarkemmin, mitä odotuksia vastaajilla oli, vaan he saivat vapaasti itse määritellä kokemuksiaan. Kaikilla ei välttämättä edes ollut sen kummempia odotuksia, odotuksia ei ollut opintojen alkaessa pohdittu tai niitä ei välttämättä enää kyselyyn vastaamisen aikaan muistettu. Maistereista noin puolet vastasi lyhyesti ”kyllä”, mutta heistä muutama tarkensi vastaustaan:

Kyllä, tosin käytännönläheisemmin tasa-arvotyöhön liittyviä kursseja saisi olla enemmän.

Vastasivat täysin. Tosin näin jälkikäteen ajateltuna työn perusjutut kuten valtavirtaistaminen ja suvaus [sukupuolivaikutusten arviointi] olisi ollut hyvä käydä jo opiskeluaikana, eli olisin kaivannut tieteen lisäksi käytännönläheistä tasa-arvotyön kurssia.

Osassa vastauksista tuli siis jo heti kyselyn alkuvaiheessa kehitysehdotuksia opintoihin nimenomaan työelämän näkökulmasta. Muutama vastaaja antoi suorastaan ylistävää palautetta odotusten ja todellisuuden kohtaamisesta. Opinnot saattoivat jopa ylittää odotukset ja aiheuttaa innostusta ja selkeää mielikuvaa tulevasta työurasta. Kontaktiopetuksen ja opetusresurssien määrää keuhuttiin.

Yllätyin positiivisesti, ja innostuin valtavasti. Huomasin, että tämä on se juttu, mistä haluan tehdä urani.

Opinnot eivät pelkästään vastanneet odotuksiani vaan ylittivät ne moninkertaisesti. Ensimmäinen vuosikurssi nautti jopa silloisilla mittapuilla mitattuna uskomattomista opetusresursseista, laadukkaista, räätälöidyistä kursseista, yksilöllisestä ohjauksesta ja opetuksesta erittäin taitavien ja opetukselle omistautuneiden opettajien käsissä.

yllätyin usein aina vain positiivisesti. ts [tai siis] silmät avautuivat moneen asiaan opintojen kuluessa

Osa vastasi kysymykseen varauksellisen myöntävästi. Opinnoissa saattoi olla jotain, mikä ei ollut toiminut odotusten mukaisesti, esimerkiksi pro gradu -työn ohjaus, mutta muuten kokemukset saattoivat olla positiivisia. Osalla ei välttämättä ollut sen kummempia odotuksia. Muutama mainitsi suoraan, ettei ennakkokäsityksiä ollut.

Kyllä kai. Ei tosin ollut muita odotuksia kuin saada siitä kaikki tarpeelliset opinnot, gradu mukaan lukien, tehdyksi.

Kyllä ja ei - olisin toivonut vielä enemmän ohjausta

Osa vastasi, etteivät opinnot vastanneet odotuksia esimerkiksi henkilökunnan vaihtuvuuden, kirjatenttien runsauden tai huonon ilmapiirin vuoksi. Yliopiston erilaiset rakenteet ja henkilöstövaihdokset aiheuttavat useissa oppiaineissa ajoittain haasteita, eivätkä ne liity yliopistomaailmassa pelkästään sukupuolentutkimukseen. Vaihtuvuudella ja epävarmuudella on kuitenkin suora vaikutus opiskelijoihin ainakin silloin, kun pienissä oppiaineissa henkilökuntaa on vähän. Yhdessäkään vastauksessa ei kritisoitu sukupuolentutkimusta sinänsä, vaan kritiikki kohdistui pikemminkin tiettyihin yksiköihin tiettyinä ajanjaksoina.¹⁴

Osittain kyllä petyin maisteriohjelmaan. Juuri siinä vaiheessa, kun aloitin maisteriohjelman, sukupuolentutkimus oli suuren myllerryksen kohteena. Kaikki tämä kyllä haittaisi opintojen pitkäjänteistä suunnittelua ja maisteriohjelmasta jäi erityisesti mieleen jatkuva epävarmuus.

Osa kommentoi myös muutosten tuomiin alan koventuvia vaatimuksia:

Hauskuus, radikaalius ja ajatuksilla leikittely hävisivät, tilalle tuli uuvuttavuuksiin asti jatkunut metodologinen ja epistemologinen pohdinta ja ylisuuret odotukset - mehän tehtiin sentään vain graduja, mutta tuntui, että niiden olisi pitänyt olla lähes väitöskirjatasoista tutkimusta. Tärkeää tuntui olevan osoittaa ylemmille tahoille yliopistossa, kuinka hyviä ollaan. Kilttityttömeininkiä. Pää siinä hajosi joillain muillakin kuin minulla.

Tohtoreista kolme vastasi kysymykseen odotuksien toteutumisesta lyhyesti ”kyllä”, yksi vastasi ”Pääosin kyllä” ja yksi ”Monilta osin vastasivat”. Yhden tohtorin vastauksessa heijastui maistereiden tapaan henkilöstön vaihtuvuus:

Oppiaineen tilanne oli loppuvuosina hyvin vaikea. Professori lähti ja tilalle ei valittu uutta. Em. professori tuli kun olin jo aloittanut opinnot, koska oma alani oli eri, en saanut mitään tukea häneltä. Päinvastoin.

Muilta osin vastaukset vaihtelivat laidasta laitaan:

Ei mulla mitään odotuksia ollut. Ohjaus ja vertaistuki oli hyvää ja sitä oli riittävästi.

Suoritin hyvin vähän varsinaisia opintoja, koska sopivia ei juuri ollut tarjolla ja toisaalta työelämässä/tutkimusprojektissa oli mahdollisuus laajentaa osaamista/ammattitaitoa. Olisin tosin odottanut enemmän yliopiston tarjoamaa opetusta.

Täydellisesti. Opetuksen taso oli äärimmäisen korkeatasoista ja monipuolista.

---

¹⁴ Vrt. Nyqvist 2009, 52.

Todella vaikea vastata. Jatko-opintojen suorittaminen on niin yksilöllistä, että ne muokkautuvat hyvin pitkälle sen mukaiseksi kuin itse haluaa. Joten kyllä.

Itse oppiainetta kohtaan ei esitetty kritiikkiä – suurin osa on varmasti maisteri- tai jatko-opintoihin hakeutuessa tuntenut aineen suhteellisen hyvin eikä ristiriitoja pääse siltä osin syntymään. Kritiikki kohdistui siis pikemminkin käytännön asioihin, kuten esimerkiksi kurssitarjontaan, ohjauksen määrään ja työelämäaiheisten kurssien vähyyteen.

3. Työelämäopinnot ja opiskeluaikainen työkokemus

Kyselyssä pyrittiin selvittämään vastaajien opiskeluaikaista työntekoa, työelämäopintoihin osallistumista ja muita keinoja, joilla työelämätaitoja opintojen aikana hankittiin. Kyselyyn vastanneista maistereista 91 % työskenteli opintojen aikana, tohtoreista 79 %. Työelämäopintoja maistereista suoritti 86 %, joista suurin osa korkeakouluharjoittelulla. Tohtoreista 43 % suoritti työelämäopintoja perehtymällä yliopistopedagogiikkaan tai feministiseen pedagogiikkaan, mutta kolmasosa ei suorittanut työelämäopintoja lainkaan.

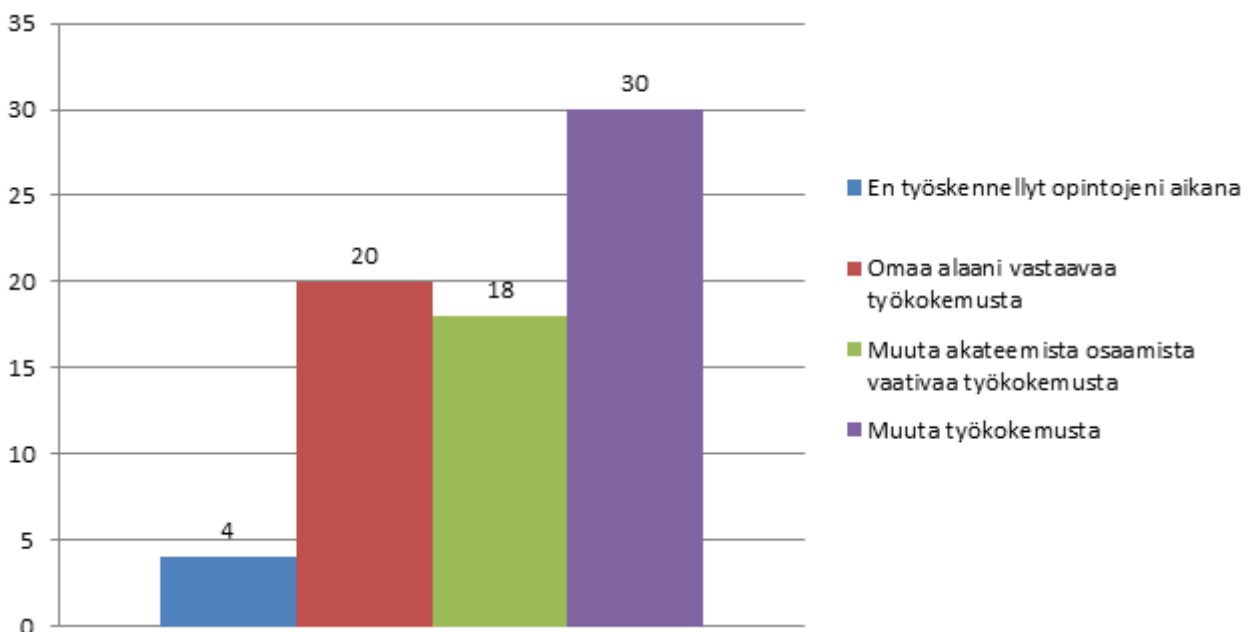
Erityisesti tohtoreiden vastauksissa näkyi jonkinlaista hämmennystä siitä, mitä työelämäopinnot ylipäättään ovat. Suurin osa heistä ei osannut antaa kehitysehdotuksia työelämäopintoihin, luultavasti siksi, ettei tällaisia opintoja ole kaikilla ollut tai niiden yhteyttä yliopiston ulkopuoliseen työelämään ei ole rakentunut.

Opiskeluaikainen työskentely

Suuri osa vastaajista oli työskennellyt opintojensa aikana. Maistereista valtaosa, 91 %, teki töitä edes jonkin verran opintojensa aikana. Maistereista hyvin pieni osa, neljä vastaajaa, ei ollut työskennellyt opintojen aikana. Tohtoreista yhtä lukuun ottamatta kaikki ilmoittivat työskennelleensä opintojen aikana. Maistereista 47 % oli onnistunut löytämään oman alan töitä jo opintojensa aikana. Tohtoreista oman alan töitä oli tehnyt jopa 79 %. Sekä maisterit että tohtorit tekivät siis ahkerasti töitä opintojen aikana. Työkokemuksen puuttumista ei tämän aineiston perusteella voida pitää syynä vastaushetken aikaiseen työttömyyteen: vain yksi heistä, jotka eivät työskennelleet opintojen aikana, oli vastaushetkellä työttömänä työnhakijana.

Taulukko 1.a

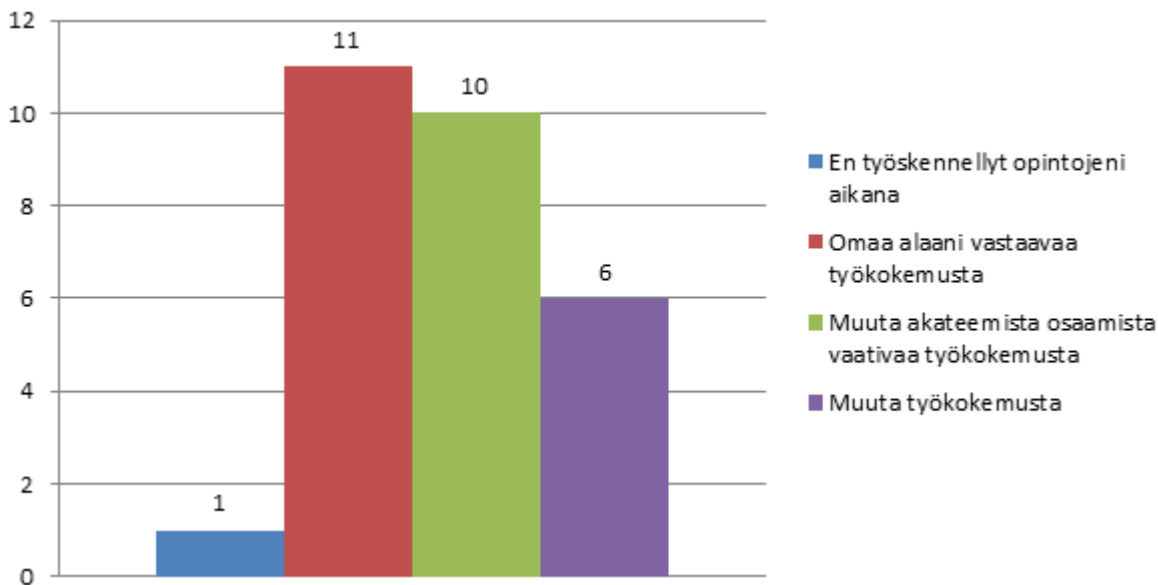
Työskentely opintojen aikana / maisterit

Taulukko 1.b

Työskentely opintojen aikana / tohtorit

Aineiston perusteella oman alan työkokemuksen hankkiminen jo opintojen aikana vaikutti merkittävästi vastaushetken työtilanteeseen. Niistä maistereista, jotka tekivät opintojensa aikana oman alan töitä, vastaushetkellä työssä oli 80 % ja työttöminä työnhakijoina 5 %. Sen sijaan niistä maistereista, jotka eivät tehneet opintojensa aikana oman alan töitä, työssä vastaushetkellä oli vain 52 % ja työttöminä työnhakijoina 13 %. Neljästätoista kyselyyn vastanneesta tohtorista vain kolme ei ollut tehnyt opintojen aikana oman alan töitä. Heistä yksi oli vastausaikaan työttömänä.

Työelämäopintojen suorittaminen

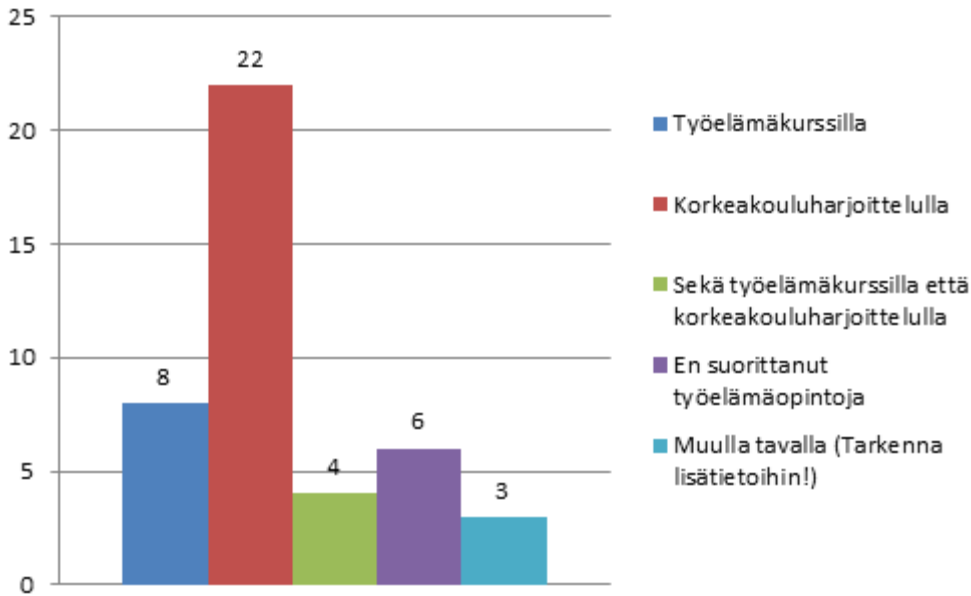
Yleensä maisterivaiheen opiskelijoille on yliopistoissa tarjolla mahdollisuus työelämäaiheisen kurssin tai korkeakouluharjoittelun suorittamiseen. Tohtoreilla varsinaisia työelämäopintoja ei välttämättä kuulu tutkintoon, vaan opiskelijat voivat opiskella esimerkiksi pedagogisia opintoja yliopisto-opetusta varten. Työelämäopintojen tilanne on voinut vaihdella 12 vuoden aikana huomattavasti ja eri yliopistojen välillä on varmasti ollut eroja. Työelämäopintojen kartuttamisella haluttiin selvittää tutkinnon antamia työelämävalmiuksia ja niiden yhteyttä myöhempään työllistymiseen.

Maistereista noin puolet oli suorittanut työelämäopintoja korkeakouluharjoittelulla, 19 % työelämäkurssilla ja 9 % sekä työelämäkurssilla että korkeakouluharjoittelulla. 8 % suoritti työelämäopintoja jollain muulla tavalla ja 14 % ei suorittanut niitä ollenkaan. Maistereilla muut työelämäopintojen suorittamisen tavoiksi mainittiin esimerkiksi aktivismi, johon kuului muun muassa feministisen itsepuolustuksen järjestämistä ja poliittisten kampanjoiden järjestämistä. Muutama oli auttanut konferenssin tai seminaarin järjestämisessä ja erilaisissa luottamustehtävissä. Tohtoreista miltei puolet oli suorittanut työelämäopintoja yliopistopedagogiikan tai feministisen

pedagogiikan kautta. Kolmasosa ilmoitti suorittaneensa työelämäopintoja muulla työelämäkurssilla tai muulla tavalla. Myös joka kolmas vastasi, ettei ollut suorittanut työelämäopintoja millään tavalla.

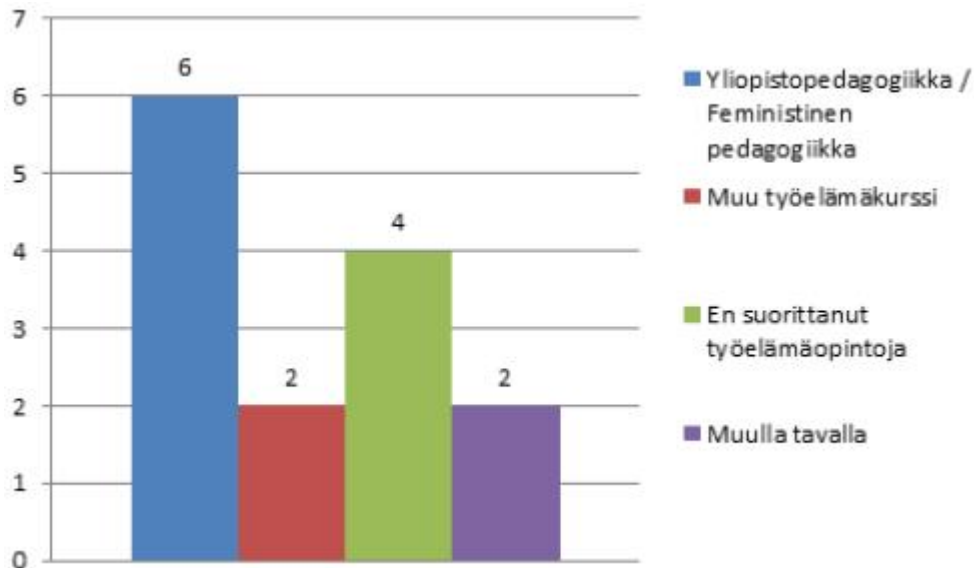
Taulukko 2.a

Työelämäopintojen suorittaminen / maisterit

Taulukko 2.b

Työelämäopintojen suorittaminen / tohtorit

Työelämäopintojen pakollisuus

Maistereista 44 % ilmoitti, että työelämäopinnot olivat tutkinnossa pakollisia. Lähes yhtä moni kertoi, että työelämäopinnot eivät olleet pakollisia. 15 % ei osannut sanoa, olivatko opinnot pakollisia vai eivät. Tohtoreista tasan puolet ilmoitti, etteivät työelämäopinnot olleet heidän tutkinnossaan pakollisia. 30 %:n mukaan työelämäopinnot olivat pakollisia ja 20% ei osannut sanoa.

Kuten jo aiemmin todettiin, yliopistoissa on voinut olla vaihtelevia käytäntöjä työelämäopintojen ja niiden pakollisuuden suhteen vuosien 2003–2014, jolloin vastaajat ovat opiskelleet. Eri yliopistoissa on voinut olla hyvinkin erilaisia käytäntöjä, jotka ovat vaihdelleet tai muuttuneet vuosien varrella. Osassa vastauksista näkyi ymmärtämättömyys siitä, mitä työelämäopinnot ylipäätään ovat ja miten niitä olisi voinut suorittaa. Etenkin tohtoreiden kohdalla olisi hyvä selvittää, ovatko he käsittäneet esimerkiksi tietokirjoittamiseen liittyviä kursseja työelämäopinnoiksi, ja miten ylipäätään työelämävalmiuksia on opintojen aikana hahmotettu. Työelämään suuntautuneita kursseja on saatettu pitää vain väitöskirjan valmistumiseen tähtääviksi kursseiksi. Toisaalta on mahdollista, että työelämäopinnot koetaan usein sen verran irrallisiksi muista opinnoista, ettei niiden pakollisuudesta tai vapaaehtoisuudesta olla varmoja, varsinkaan jos tutkinnon suorittamisesta on kulunut jo useita vuosia.

Maistereiden korkeakouluharjoittelu

Korkeakouluharjoittelun suorittaneista maistereista 85 % ilmoitti, että harjoittelujakso oli palkallinen, kolmella se oli ollut osittain palkallinen ja yksi vastaaja ei saanut harjoittelusta palkkaa. 58 % tapauksista palkkaa saaneiden mukaan harjoittelun kustansi yliopisto ja työnantaja yhdessä. Kolmasosalla harjoittelun kustansi yliopisto ja lopuilla työnantaja yksin tai vastaaja ei osannut vastata kysymykseen.¹⁵

Suurimmalla osalla (62 %) harjoittelu oli vastannut sukupuolentutkimuksen alaa ja vaatinut akateemista koulutusta. Viidesosa ilmoitti harjoittelun vastanneen opintoalaa, muttei vaatineen akateemista koulutusta.¹⁶ Saman verran vastaajia kertoi, ettei harjoittelu vastannut opintoalaa, mutta vaati akateemista koulutusta. Yksikään ei ollut suorittanut harjoittelua, joka ei olisi vastannut akateemista koulutusta tai omaa opintoalaa. Periaatteessa oppiaine tai laitos tuskin yleensä hyväksyy korkeakouluharjoitteluksi sellaista, joka ei vastaa omaa oppiainetta eikä vaadi akateemista koulutusta.

---

¹⁵ Oppiaineet tai laitokset eivät välttämättä hyväksy korkeakouluharjoitteluksi harjoittelua, josta työnantaja ei maksa edes osittaista palkkaa. Opintotukea on saanut nostaa harjoittelun ajalta vasta vuodesta 2011 lähtien, joten harjoittelun palkallisuus on varmasti ollut suurelle osalle opiskelijoista välttämättömyys.

¹⁶ Sukupuolentutkimuksen alaan liittyvän harjoittelun teki siis noin 81 % harjoittelun suorittaneista. Kuitenkin 19 % oli kokenut, ettei harjoittelussa vaadittu akateemista koulutusta. Tämä saattaa kertoa siitä, etteivät harjoittelussa tehdyt työtehtävät ole olleet tarpeeksi vaativia koulutustasoon nähden. Näistä viidestä vastaajasta jopa neljä sanoi, ettei harjoittelulla ollut vaikutusta myöhemmin työllistymiseen.

Maistereiden korkeakouluharjoittelun vaikutus työllistymiseen

Kyselyn avulla haluttiin selvittää korkeakouluharjoittelun mahdollista yhteyttä myöhempään työllistymiseen. Korkeakouluharjoittelun suorittaneita pyydettiin arvioimaan harjoittelun vaikutusta myöhempään työllistymiseen. Miltei kaikki vastaajat arvioivat, että harjoittelulla oli jonkinlaista positiivista vaikutusta työllistymiseen.

Reilu kolmasosa harjoittelun suorittaneista kertoi, harjoittelusta on ollut merkittävää hyötyä esimerkiksi samaan työpaikkaan työllistymisen kautta. Osa oli jäänyt heti harjoittelun jälkeen töihin samaan paikkaan.

Korkeakouluharjoitteluni oli ratkaiseva tulevan työllistymiseni kannalta.

Harjoittelun jälkeen tein lyhyen järjestökoordinaattorin sijaisuuden samassa järjestössä.

Viidesosassa vastauksista taas kerrottiin, että harjoittelusta on ollut yleisesti hyötyä, mutta ei välttämättä suoraan työllistävällä tavalla, vaan esimerkiksi kontaktien tai yleisen työkokemuksen takia.

Oli helppoa lähteä hakemaan valtionhallinnon työpaikkoja, kun tasa-arvoelimet ja valtion tekemä tasa-arvotyö olivat tuttuja.

Tein harjoitteluni kunnallisen tasa-arvotyön parissa, mutta en ole myöhemmin löytänyt vastaavia työtehtäviä. Työkokemuksen saaminen opintojen aikana on kuitenkin yleisesti ottaen helpottanut valmistumisen jälkeistä työllistymistä.

Reilu viidesosa vastasi, ettei harjoittelu ole vaikuttanut työllistymiseen.

Ei mitenkään, koska en ole ollut sen jälkeen akateemisia opintojani vastaavissa töissä.

Korkeakouluharjoitteluni ei ole auttanut itseäni työllistymään.

Toki on hyvä, ettei työllistyminen riipu pelkästään harjoittelusta, vaan tutkinnosta kokonaisuudessaan. Moni vastaaja kuitenkin koki harjoittelun auttaneen valmistumisen jälkeisessä työllistymisessä. Samansuuntaista tietoa saatiin myös vertaamalla selvitykseen vastanneiden henkilöiden työllistymistä siihen, oliko opintoihin sisältynyt harjoittelu. Harjoittelun suorittaneista vastaamishetkellä työssä oli 73 %, kun taas niillä, jotka eivät suorittaneet harjoittelua, työssä oli vain 53 %. Harjoittelun suorittaneilla työttömyysaste oli 7,7 % ja niillä, jotka eivät suorittaneet harjoittelua, aste oli 12 %. Harjoittelun suorittaneista vastaushetkellä työssä olleista 74 % oli kokoaikatyössä, kun taas niillä, jotka eivät olleet suorittaneet harjoittelua ja jotka olivat työssä vastaushetkellä, kokoaikatyössä oli vain 33 %. Mielenkiintoisesti kuitenkin niillä, jotka eivät suorittaneet työelämäopintoja mitenkään, työllisyysaste oli 67 %. Huonoin tilanne selvityksen

perusteella oli niillä, jotka olivat suorittaneet työelämäopinnot työelämäkurssilla: heistä työssä oli vain 38 %. Tämän perusteella näyttää siltä, että työelämäkurssit eivät ole auttaneet vastaajia työllistymään. Sen sijaan harjoittelu korreloi positiivisesti niin opintojen jälkeisen työnsaannin, työn kokoaikaisuuden että työn vakituisuuden kanssa.

Tohtoreiden työelämäopintojen vaikutus työllistymiseen

Tohtoreita pyydettiin arvioimaan mahdollisten työelämäopintojen vaikutuksesta myöhempään työllistymiseen. Tohtoreista neljä kymmenestä vastasi, etteivät työelämäopinnot ole auttaneet työllistymisessä myöhemmin.

Ei mitenkään.

en tiedä, onko niistä ollut mitään hyötyä.

Tohtoreista kolmen mukaan työelämäopinnoista on ollut jonkinlaista hyötyä joko suoraan työllistymisessä tai itsevarmuuden ja tuen muodossa.

Pedagogiset opinnot ovat ehdottomasti auttaneet työllistymisessä opetustehtäviin yliopistolla.

Sain joitain valmiuksia ja tukea, hieman itsevarmuutta.

Olen osannut ehkä markkinoida osaamistani paremmin, ja opettamiseen on tullut varmuutta. Olen saanut myös joitain sivutoimisia tuntiopettajan tehtäviä.

Tohtoreilla työelämäopintojen suorittaminen ei aineiston perusteella näytä vaikuttavan työllistymiseen. Tohtoreista ainoa tällä hetkellä työttömänä työnhakijana oleva ei suorittanut työelämäopintoja, mutta muutoin vaikutusta ei näytä olevan, sillä tohtorit ovat ylipäättään työllistyneet todella hyvin riippumatta siitä ilmoittivatko he tehneensä työelämäopintoja tai eivät.¹⁷

Tohtoreilla työelämäopinnot eivät ole niin selkeästi muotoutuneet kuin maistereilla, joilla yleensä on vaihtoehtona joko harjoittelu tai työelämäkurssi. Tämän vuoksi aineiston perusteella on vaikea vetää johtopäätöksiä tohtoreiden työelämäopintojen vaikutuksesta heidän työllistymiseensä. Oikeastaan parhaat vastaukset saadaan avovastauksista, jotka paljastavat työelämäopintojen hajanaisuuden.

---

¹⁷ Työllistymisestä lisää, ks. luku 6.

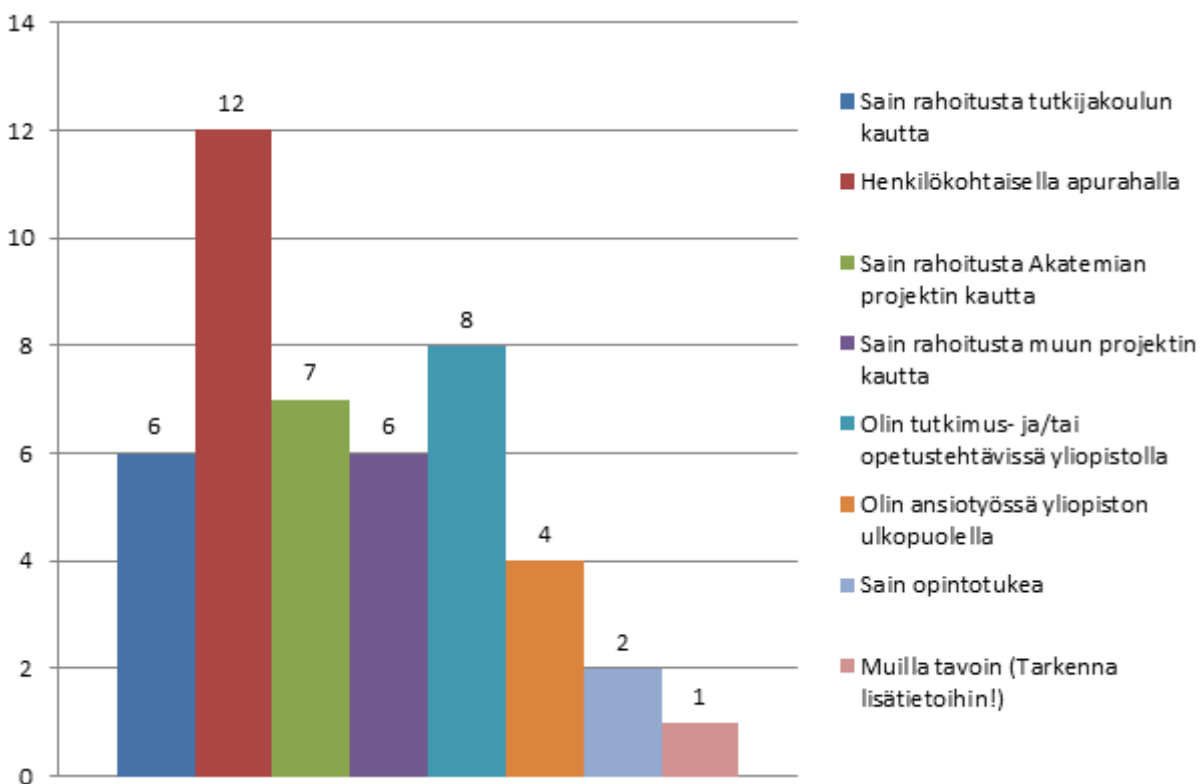
Tohtoriopintojen rahoitus

Tohtoreilta kysyttiin, millä tavoin he rahoittivat opintonsa. Rahoitus mahdollistaa opintojen etenemisen, mutta samalla asettaa opiskelijat eräänlaiseen opiskelun ja työelämän välitilaan.¹⁸ Osalle vastaajista tämä ristiriita tuotti vaikeuksia vastata joihinkin lomakkeen kysymyksiin muun muassa työelämäopinnoista ja opintojen aikaisesta työnteosta. Jos väitöskirjaa tehtiin esimerkiksi tohtorikoulun maksamalla kuukausipalkalla, saatettiin jatko-opiskelua esimerkiksi rahoitusmuodon vuoksi pitää työntekona eikä työelämäopintoja nähty erillisiksi muusta opiskelusta.

Vastausvaihtoehdoissa vastaajat saivat merkitä kaikki ne eri rahoitusmuodot, joita heillä oli ollut jatko-opintojensa aikana. Yleisin vaihtoehto tohtoriopintojen rahoittamiseen oli henkilökohtainen apuraha, joka oli kahdellatoista vastaajalla neljästätoista. Kaksi tohtoria oli saanut rahoituksen vain yhdestä lähteestä. Melkein kaikilla oli siis useampi kuin yksi rahoitustapa, keskimäärin kolme tai neljä, enimmillään jopa seitsemän. Kahdeksan vastaajaa teki opetustehtäviä yliopistolla. Kuusi vastaajaa sai rahoitusta tutkijakoulun, seitsemän Akatemian projektin ja kuusi muun projektin kautta. Neljä oli työssä yliopiston ulkopuolella. Kaksi sai opintotukea.

Taulukko 3.

Tohtoriopintojen rahoitustavat

Vastaajia ei pyydetty merkitsemään rahoitusmuotoja tärkeysjärjestykseen, mutta osa selvensi rahoituskäytäntöään lisätietokenttään. Kaksi mainitsi olleensa jonkin aikaa työttöminä. Toinen heistä oli lisäksi hankkinut rahoitusta lukuisilla eri tavoilla, muun muassa opettamalla ympäri

¹⁸ Ks. Haapakorpi & Paasto 2009, 12.

Suomen ja lisäksi ”anarkistisin keinoin”, joita hän ei sen enempää tarkentanut. Hän kertoi, että rahoituksen sirpaleisuus viivästytti väitöskirjan tekoa.

Muilla tavoin hankitut työelämätaidot

Vastaajilta tiedusteltiin, millä muilla tavoin he hankkivat työelämätaitoja. Kysymyksellä haluttiin selvittää, olivatko valmistuneet ja maisterit hankkineet työelämätaitoja varsinaisten opintojen ulkopuolella esimerkiksi luottamustoimien ja vapaaehtoistyön kautta. Valmistumisen jälkeen monissa työtehtävissä saatetaan vaatia kokemusta esimerkiksi järjestö-, vapaaehtois- tai projektitehtävistä, jolloin vapaa-ajalle tehty harrastuksenomainen toiminta voi ratkaista työnhaussa. Samalla kysymyksellä voidaan myös hakea vastauksia siihen, miten työelämäorientoituneita valmistuneet olivat opintojensa aikana ja oliko työelämätaitojen hankkiminen suunnitelmallista.

Maistereista miltei puolet oli tehnyt opintojen aikana vapaaehtoistyötä. Yli puolet oli ollut luottamustoimissa esimerkiksi omaan alaan liittyvässä järjestössä. Yli puolet vastaajista oli osallistunut jonkinlaisiin työelämätapautumiin. Kaksi vastaajaa oli hankkinut itselleen mentorin. Muutama vastaaja tarkensi lisätietoihin, että oli avustanut konferenssin tai seminaarin järjestyksessä. Muutama vastaaja oli myös tehnyt vapaaehtoisen harjoittelun tai useamman korkeakouluharjoittelun.

Myös tohtoreista miltei puolet oli tehnyt opintojensa aikana vapaaehtoistyötä. Kolmea vastaajaa lukuun ottamatta kaikki olivat olleet luottamustehtävässä esimerkiksi omaan alaan liittyvässä järjestössä. Yksi oli hankkinut itselleen mentorin ja vain kaksi oli osallistunut työelämätapautumaan. Kahta lukuun ottamatta kaikki olivat hankkineet kokemusta julkaisemisesta tai tiedekirjoittamisesta. Jokainen oli osallistunut tieteellisiin konferensseihin. Neljä vastaajaa täsmensi lisätietokenttään olleensa jatko-opintojen aikana ainakin jonkin verran oman alan työtehtävissä.

Sukupuolentutkimuksesta valmistuneet maisterit ja tohtorit ovat näiden tietojen perusteella olleet opintojen aikana aktiivisesti mukana etenkin vapaaehtois- ja luottamustehtävissä. Työelämätaitoja kerrytetään siis myös vapaa-ajalla ja etenkin omaan alaan liittyvissä tehtävissä saatetaan saada jopa ratkaisevan tärkeää kokemusta myöhemmän työllistymisen kannalta.

Jatko-opiskelijoiden työllistymishaaveet: yliopistolle vai muualle?

Tohtoreilta kysyttiin, oliko heidän tarkoituksenaan työllistyä valmistumisen jälkeen yliopistolle vai muualle, ja minkälaisia työnäkymiä he kokivat avautuvan jatko-opintojen aikana. Jopa 11 vastaajaa (79 %) toivoi työllistyvänsä yliopistolle, joskin heistä moni totesi haaveiden olevan epärealistisia. Lisäksi osa sanoi, ettei edes elätellyt toivetta työllistyä yliopistolle sen epärealistisuuden vuoksi.

Olin tutkintoa tehdessäni töissä yliopiston ulkopuolella tutkimuslaitoksessa, ja tarkoitus oli työllistyä samaan paikkaan samankaltaisiin tehtäviin myös väitöksen jälkeen. Muita työnäkymiä ei onneksi juuri tarvinnut pohtia.

Aika synkältä näytti silloin, työnäkymät eivät olleet hyvät. Mielelläni olisin jäänyt yliopistolle, mutta toki myös muu olisi käynyt. Työn kiinnostavuus ja riittävä haastavuus tuntuivat tärkeimmiltä.

Ensin haaveilin työllistymisestä yliopistolle, mutta oman oppialan tilannetta havainnollistaessa niin tämä ajatus alkoi tuntua melko haastavalta. Hakeuduin aktiivisesti muihin töihin jo ennen tutkinnon valmistumista.

Osalle yliopisto oli varteenotettava vaihtoehto, jonka lisäksi tuli miettiä myös muita mahdollisia työtehtäviä. Yliopistoura saattoi olla ensisijainen vaihtoehto, jonka voisi tarpeen tullessa vaihtaa muihin työtehtäviin.

En paljon jatko-opintojen aikana miettinyt muuta kuin aina seuraavaa pätkeä. Pidän koko ajan optiona, että jos yo [yliopisto]-"ura" ei kannu, niin sitten lähdän muualle.

Toiveena oli varmaankin työllistyä yliopistoon ja jatkaa tutkijana. Oli vaikea kuvitella työn tekemistä yliopiston ulkopuolella ennen väittelyn kynnyksellä saamaani työtä projektitutkijana. Tässä työssä yliopiston ulkopuoliset kontaktit osoittautuivat tosi tärkeiksi tulevaisuuden työnäkymien kannalta, ja koin että osaamistani arvostetaan muualla(kin).

Olin koko ajan töissä yliopistolla ja sekä yliopistolla että sen ulkopuolella työskentely olivat vaihtoehtoina. Työnäkymät olivat hyvät ja huonot: yliopistolla sai hyvää kokemusta, verkostoja jne, mutta sopivia paikkoja on vähän ja kilpailu kovaa.

Lisäksi yksi kertoi, ettei ajatellut työnäkymiä ollenkaan, vaan keskittyi jatko-opintoihin ja toivoi pääsevänsä tutkimisen kautta edistämään sosiaalista oikeudenmukaisuutta. Nämä vastaukset antavat mielenkiintoisen taustan seuraavalle kysymykselle siitä, minkälaisia työelämäopintoja vastaajat jäivät kaipaamaan.

Kehitysehdotuksia työelämäopintoihin

Työelämäkysymysten tarkoituksena oli saada tietoa työelämäopintojen suorittamisen vaikutuksesta myöhempään työllistymiseen, mutta myös kerätä palautetta työelämäopintojen kehittämistä varten. Vastaajilta kysyttiin, jäivätkö he kaipaamaan opintojen aikaisista työelämäopinnoista jotain. Maistereista osa toivoi ylipäättään enemmän työelämäopintoja ja puhetta työelämästä.

Ehkä työelämäopintoja olisi voinut olla enemmänkin.

Selkeämpää ohjausta siihen, mitä taitoja työelämässä tarvitaan, ja miten naistutkimusta voi hyödyntää työmarkkinoilla.

Näitä ei juurikaan ollut--olisi ollut hyödyllistä tietää mahdollisuuksista enemmän.

Osa vastaajaa taas vastasi lyhyesti ”En” tai ”en osaa sanoa” ja viidesosa jätti vastaamatta kysymykseen. Osa kertoi, että olisi itse voinut olla aktiivisempi, ja toisaalta jotain jäätiin kaipaamaan sen tarkemmin määrittelemättä.

En kai, kun osaan itsekin hankkia tietoa ja kokemusta, ja niitä oli jo yliopistoon tullessa. Olishan siellä voinut jotain yrittäjäkoulutusta tms olla, tai apurahahakujuttuja.

Ehkä olisin voinut olla kiinnostuneempi itse ja toisaalta tiedotusta

Muutama vastaaja kommentoi nimenomaan suorittamaansa työelämäkurssia.

Sukupuolentutkimuksen verkosto Hilman valtakunnallinen verkko-opetuksesta ja lähitapaamisesta koostuva työelämäkurssi oli ainoa, johon viitattiin suoraan ja josta annettiin palautetta. Yksittäisten oppiaineiden mahdollisiin työelämäkursseihin ei viitattu millään tavalla, eikä työelämätaidoista muun opetuksen yhteydessä puhuttu.

Tasa-arvo työnä -kurssi oli erittäin hyvä lisä omiin opintoihini. Sellaisia tulisi järjestää kaikille sukupuolentutkimuksen opiskelijoille.

Olisin kaivannut enemmän monipuolisuutta (kurssi keskittyi aikalailla tasa-arvotyöhön, mutta työelämään mennessäni huomasin, ettei näitä työpaikkoja ole kovinkaan paljon ja niistä on kova kilpailu. Enemmänkin olisin kaivannut osaamista siihen, miten sukupuolentutkimuksen osaamista voisi hyödyntää monissa eri tehtävissä), henkilökohtaisia työelämäohjaustapaamisia ja tiiviimpää alumniyhteistyötä.

Työelämäopintoja olisi voinut olla enemmän eli työelämä sidottuna opintoihin koko/laajemmin opiskelun ajan eikä vain yhtenä kurssina. Käytännön tasa-arvotyöstä ei ollut minkäänlaista kuvaa ennen Hilman kurssia, joka oli järjestetty todella hyvin.

Osa toivoi konkreettisia taitoja esimerkiksi hankehallinnosta, johtamisesta tai yritystoiminnasta.

Enemmän yhteistyötä mahdollisten työnantajien kanssa, projektityöskentelyn taitojen opettelua.

Harjoitusta ja ohjeita erilaisten apurahojen hakemiseen.

Konkreettisempia taitoja

Tohtoreista kolme jätti vastaamatta kysymykseen työelämäopintojen puutteista. Neljä ei jäänyt kaipaamaan työelämäopinnoista mitään tai ei osannut sanoa. Yksi vastaaja perusteli työelämäopintojen tarpeettomuutta opintojen rahoitusvaikeuksilla ja muilla kiireillä. Vastauksista on mahdollista lukea epäselvyyttä siitä, mitä työelämäopinnot ovat ja miten ne voisivat nivoutua osaksi muita opintoja ja itse työelämää.

Tein liikaa töitä - koska rahoitus oli katkonaista, junailin enimmäkseen ympäri Suomea opettamassa, asuin ankeissa hostelleissa ja tiskasin ravintoloissa aamuyöhön milloin en ravannut ulkomailla konferensseissa luomassa täysin välttämättömiä networkkeja ... Jos siinä olisi ollut vielä jotain työelämäopintoja, olisin varmaan kuukahtanut.

Mistä työelämäopinnoista?

No kun ei oikein ollut tarjolla

Muutama vastaaja antoi konkreettisia ehdotuksia työelämäopintojen parantamiseksi. Vastaajat toivoivat enemmän käytäntöön suuntautuvia kursseja ja opetussisältöjä.

Projektinhallintaan liittyvä koulutus ainakin olisi jatko-opiskelijoille todella hyödyllistä. Sukupuolentutkimuksen jatko-opiskelijoille myös ehkä jonkinlainen "tasa-arvoasiantuntijan" tai vastaava "paketti", joka omasta tutkimusaiheesta riippumatta auttaisi soveltamaan sukupuolentutkimuksen alan tietoa käytännön työelämästä.

Opintoihin voisi sisällyttää suuremmin työelämään kytkeytyviä kursseja, esim. monimuotoiseen johtamiseen keskittyviä opintojaksoja.

Enemmän kannustusta ja ehkä jopa jotain kursseja yliopiston ulkopuolelle suuntautumisessa ja itsen markkinoinnissa muuten tukimussuunnitelmia tekemällä.

Yhdessä vastauksessa tuotiin esille, että jos tavoitteena olisi ollut työllistyä yliopiston ulkopuolelle, olisi vastaaja saattanut hakeutua toisenlaisten työelämäopintojen pariin. Voi olla, etteivät monet kyselyyn vastanneet tohtorit kaipaa minkäänlaisia työelämäopintoja sen vuoksi, että työllistyminen yliopistolle on alusta alkaen ollut tavoitteena. Näyttäisi siis siltä, että toisenlaisia työelämäopintoja jäivät kaipaamaan erityisesti ne, jotka eivät työllistyneet yliopistolle. Toisaalta pitäisi pohtia myös sitä, mitä tapahtuu, jos valmistumisen jälkeen yliopistolta ei löydykään töitä ja opintojen aikana ei ole edes ajateltu muita vaihtoehtoja.

4. Työllistyminen valmistumisen jälkeen

Opintojen aikaisen työnteon lisäksi selvitettiin yleisesti valmistumisen jälkeistä työllistymistä ja työntekoa. Kyselyssä haluttiin selvittää, kuinka moni oli töissä valmistumisen hetkellä, miten pian ensimmäinen työpaikka löytyi, kuinka monen työnantajan palveluksessa vastaajat ovat valmistumisen jälkeen olleet ja kuinka monessa työsuhteessa. Lisäksi kysyttiin, onko työ kaiken kaikkiaan vastannut sukupuolentutkimuksen alaa ja vaatinut akateemista koulutusta.

Työskentely valmistumisen hetkellä

Maistereista töissä valmistumishetkenä oli 37 % ja tohtoreista jopa 79 %. Töissä olleista tohtoreista lähes kaikki (91 %) ilmoittivat, että valmistumisen aikainen työpaikka vastasi sukupuolentutkimuksen opintoalaa ja vaati akateemista koulutusta. Loput tekivät työtä, joka ei vastannut omaa opintoalaa, mutta vaati akateemista koulutusta.

Maistereista hieman alle puolet ilmoitti tehneensä omaa alaa ja akateemista koulutusta vaatinutta työtä. Runsas neljäsosa maistereista ilmoitti tehneensä valmistumisen aikana työtä, joka ei vastannut omaa opintoalaa eikä vaatinut akateemista koulutusta. Reilu kymmenesosa maistereista, jotka olivat töissä valmistumisen hetkellä, tekivät töitä, jotka eivät vastanneet sukupuolentutkimuksen opintoalaa, mutta vaativat akateemista koulutusta. Maistereiden suhteellisen pientä osuutta valmistumisen aikana työssä olevien määrästä voidaan osittain selittää suhteellisen nopealla valmistumisajalla. Maisteriksi valmistuttiin keskimäärin kahdessa vuodessa, eikä tämä välttämättä olisi ollut mahdollista, jos samaan aikaan olisi tehty säännöllisesti töitä.

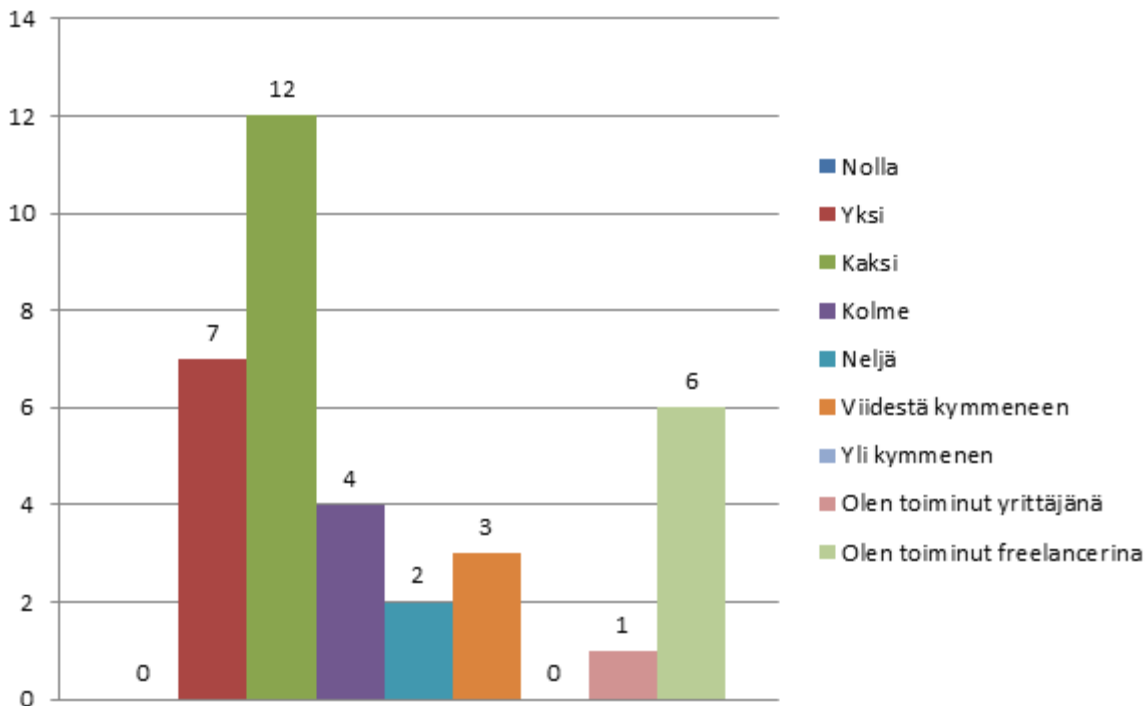
Niistä kolmesta tohtorista, jotka eivät olleet valmistumisen aikana töissä, yksi ilmoitti työllistyneensä kuukauden sisällä, yksi vuoden sisällä ja yksi ei ollut vielä vastaushetkellä työllistynyt. Niistä maistereista, jotka eivät olleet töissä valmistumisen hetkellä, suurin osa (37 %) työllistyi puolen vuoden sisällä. Työttömyyttä käsitellään tarkemmin luvussa 5.

Valmistumisen jälkeisten työnantajien lukumäärä

Vastaajia pyrittiin kertomaan, kuinka monen eri työnantajan palveluksessa he ovat olleet valmistumisen jälkeen. Maistereista suuri osa (35 %) oli ollut kahden työnantajan palveluksessa. Seuraavaksi suurin ryhmä oli toiminut yhden työnantajan palveluksessa ja sitä seuraava ryhmä oli toiminut freelancereina. Tohtoreista neljä oli ollut ainoastaan yhden, viisi kahden ja kaksi kolmen työnantajan palveluksessa. Koska moni maisteri oli valmistunut vasta vuonna 2014, heillä tuskin oli ehtinyt olla vielä vastaushetkeen mennessä montaa työnantajaa. Tohtorien tilannetta voidaan selittää samalla tavalla. Suuri osa tohtoreista oli lisäksi ollut työssä jo valmistumisen aikana, ja moni on jatkanut samassa työssä valmistumisen jälkeenkin.

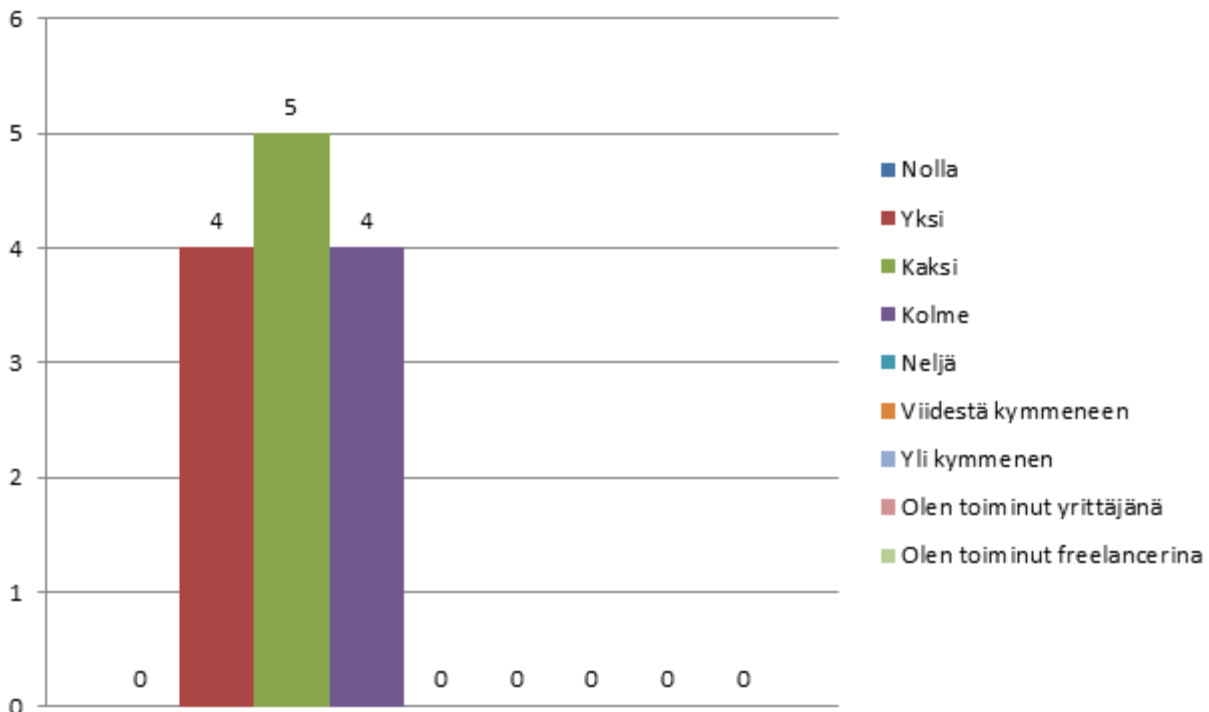
Taulukko 4.a

Työnantajien lukumäärä / maisterit:

Taulukko 4.b

Työnantajien lukumäärä / tohtorit:

Taulukoista 4.a ja 4.b nähdään, että maistereilla työnantajien lukumäärässä oli enemmän hajontaa kuin tohtoreilla. Tohtoreista kaikki olivat olleet yhden, kahden tai kolmen työnantajan palveluksessa, kun taas osa maistereista oli ollut myös neljän tai sitä useamman työnantajan

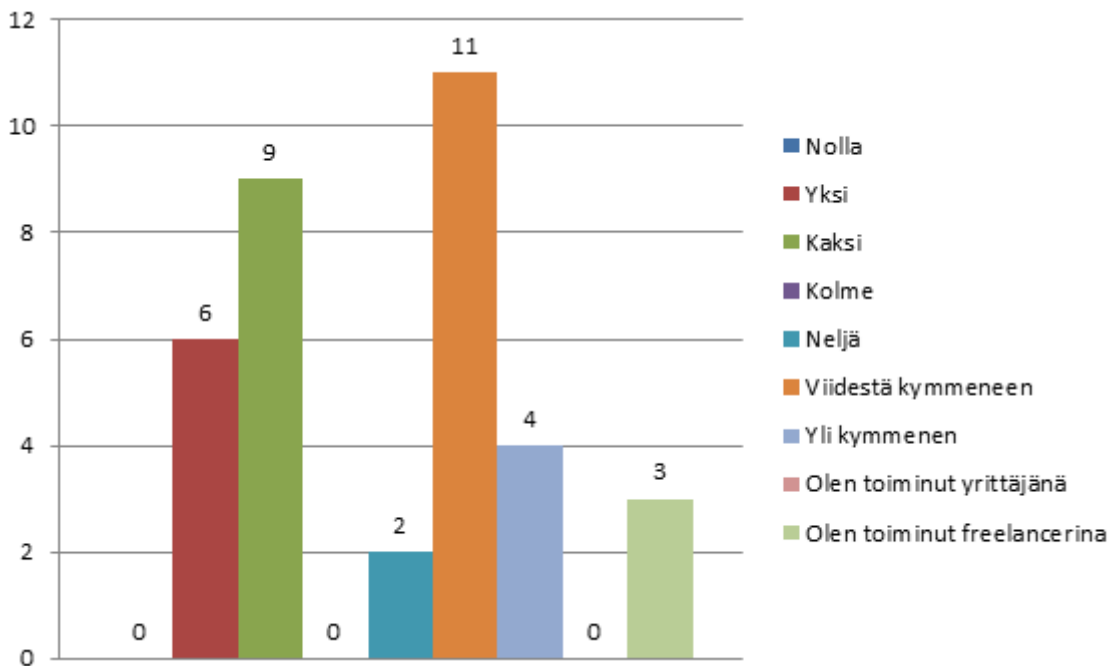
palveluksessa tai toiminut yrittäjänä tai freelancerina. Kaikki sukupuolentutkimuksesta valmistuneet maisterit ja tohtorit olivat olleet vähintään yhden työnantajan palveluksessa. Kukaan ei ollut ollut yli kymmenen työnantajan palveluksessa.

Valmistumisenjälkeisten työsuhteiden lukumäärä

Kyselyyn vastaajia pyydettiin ilmoittamaan valmistumisenjälkeisten työsuhteiden lukumäärä. Työnantajien määrää haluttiin verrata työsuhteiden määrään mahdollisten pätkätyösuhteiden kartoittamiseksi. Maistereista kolmasosa oli ollut 5–10 eri työsuhteessa. Joka viides oli ollut kahdessa työsuhteessa. Tohtoreista neljä henkeä oli ollut neljässä työsuhteessa. Huomioitavaa on, että maistereista suhteellisesti eniten oli ollut kahden työnantajan palveluksessa, mutta liki yhtä moni oli ollut 5–10 eri työsuhteessa.

Taulukko 5.a

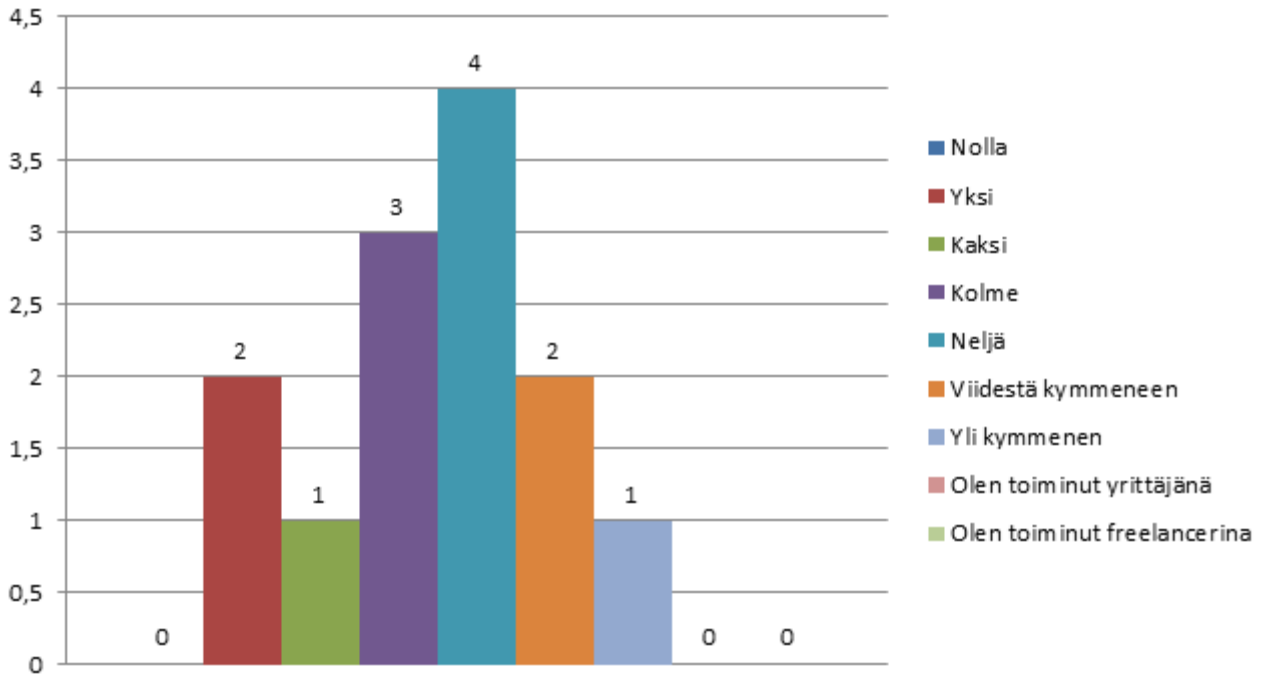
Työsuhteiden lukumäärä / maisterit:

Monilla oli siis ollut useampi työsuhde saman työnantajan kanssa. Tämä osaltaan kertoo pätkätyösuhteiden runsaudesta ylipäättään akateemisilla aloilla, mutta tämän selvityksen myötä myös sukupuolentutkimuksen alalla. Tasa-arvoon liittyvään työhön on Suomessa vaikea saada pitkäaikaista rahoitusta, minkä vuoksi alalla projektiluonteiset ja siten pätkätyö ovat hyvin yleisiä. Työnantajien ja työsuhteiden määrän vertailussa voi myös todeta, että tohtoriksi valmistuneilla tilanne on hieman parempi kuin maistereilla.

Taulukko 5.b

Työsuhteiden lukumäärä / tohtorit

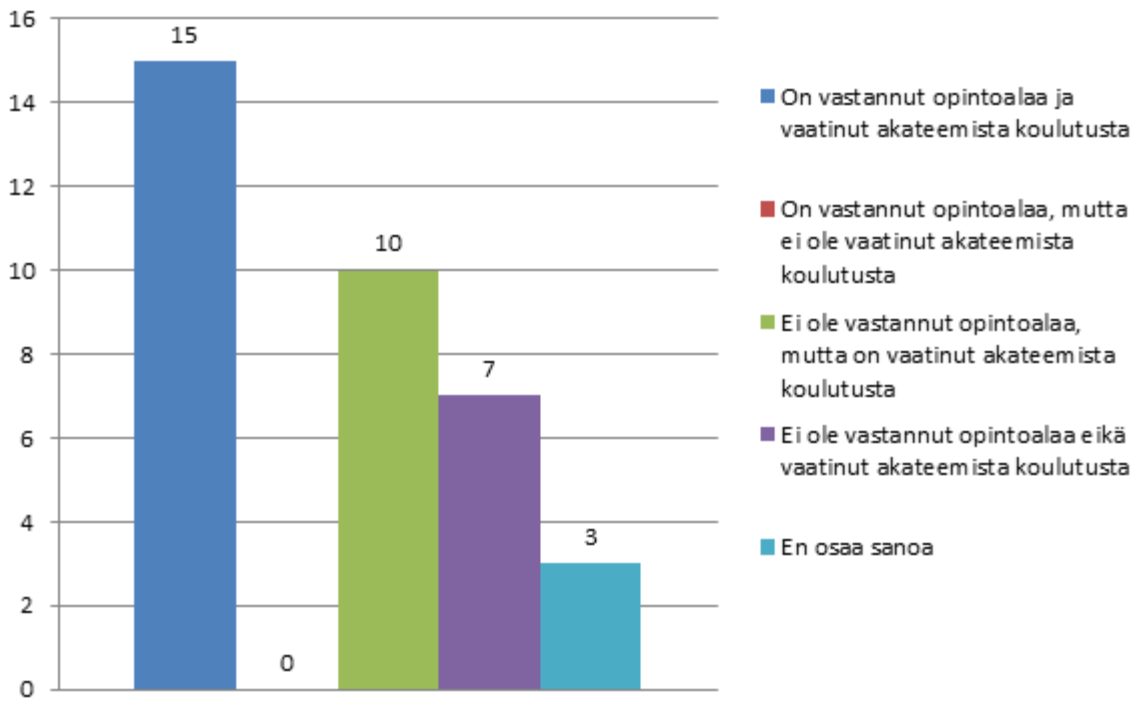
Töiden ja koulutuksen vastaavuus

Vastaajia pyydettiin arvioimaan, miten valmistumisen jälkeiset työt kaiken kaikkiaan ovat vastanneet sukupuolentutkimuksen opintoalaa ja akateemista koulutusta. Tämän kysymyksen tarkoituksena oli arvioida siis koko valmistumisen jälkeisen työuran työtehtäviä kokonaisuutena. Ihanteellista tietysti olisi, että työt vastaisivat sukupuolentutkimuksen alaa ja vaatisivat akateemista koulutusta, mutta tällaisten töiden saaminen pian valmistumisen jälkeen ei ole välttämättä realistista kaikille.

Tohtoreista yhtä lukuun ottamatta kaikilla työ oli vastannut sukupuolentutkimuksen oppiainetta ja vaatinut akateemista koulutusta. Tohtoreista siis jopa 93 % arvioi, että työt kaiken kaikkiaan ovat vastanneet omaa alaa ja akateemista koulutusta. Maistereistakin vajaa puolet (43 %) arvioi, että työ on vastannut sukupuolentutkimuksen opintoalaa ja vaatinut akateemista koulutusta. Maistereiden joukossa oli muutama, joka oli hankkinut toisen koulutuksen työskenneläkseen esimerkiksi sosiaalialalla, jossa toivoi kuitenkin voivansa hyödyntää sukupuolentutkimuksessa opittua. Tällaisissa tapauksissa on ymmärrettävää, jos ala ei vastaa sukupuolentutkimusta, muttei kuitenkaan rajaa sukupuolentutkimuksessa opittuja taitoja pois työnkuvasta. Yksikään maisteri ei vastannut, että työt olisivat vastanneet sukupuolentutkimuksen opintoalaa, muttei vaatineen akateemista koulutusta. Viidesosalla työt olivat vaatineet akateemista koulutusta, muttei vastanneet opintoalaa. Kolme vastaajaa ei osannut vastata kysymykseen.

Taulukko 6.

Töiden ja koulutuksen vastaavuus / maisterit

5. Työttömyys ja työnhaku

Kyselyn vastaushetkellä kaikista vastaajista työttömänä oli 7,7 %.¹⁹ Akateeminen koulutus on yleensä nähty väylänä työelämään, mutta erityisesti 2008 alkaneen taluskriisin myötä akateeminen työttömyys eri aloilla on lisääntynyt. Suurin osa sukupuolentutkimuksesta valmistuneista maistereista ja tohtoreista on astunut työelämään taluskriisin aikaan. Yhteensä kaikista kyselyyn vastanneista 74 % oli ollut työttömänä jossain vaiheessa valmistumisen jälkeen. Oletuksena kyselyä tehdessä oli, että etenkin pätkätyöt aiheuttaisivat työttömyyttä. Kyselyssä pyrittiin selvittämään, kuinka kauan vastaajat olivat enimmillään olleet työttöminä, mitä syitä työttömyyden taustalla oli, olivatko vastaajat olleet työelämän ulkopuolella muista syistä, ja olivatko vastaajat hakeneet töitä viimeisen kuuden kuukauden aikana. Lisäksi selvitettiin erilaisten työnhakukeinojen suosiota.

Pisimmän työttömyyskauden kesto

Vastaajia pyydettiin ilmoittamaan pisin yhtäjaksoinen työttömyyskausi. Kyselyssä ei siis selvitetty, miten monta työttömyysjaksoa vastaajilla oli ollut. Nähtiin, että pisimmän työttömyysjakson tarkastelu antaisi selkeimmän kuvan työttömyydestä.

Maistereista jopa 83 % oli ollut työttömänä valmistumisen jälkeen. Suurimmalla osalla pisin työttömyysjakso oli kestänyt alle puoli vuotta. Yhdellä henkilöllä työttömyysjakso oli kestänyt kolme vuotta. Maistereiden työttömyys kuvastaa akateemista työttömyyttä ja pätkätyömaailmaa laajemmin. Valmistumisen jälkeisen työnantajien ja työsuhteiden määrä luvussa 4 osoitti, että maistereilla on useita työsuhteita samoilla työnantajilla. Lisäksi suuri osa vastaajista ei ollut töissä valmistumishetkellä, vaan työllistyivät kohtalaisen pian tämän jälkeen. Akateeminen työttömyys kohdistuukin ajallisesti usein välittömään valmistumisen jälkeiseen aikaan.²⁰

Tohtoreista pienempi osa (43 %) oli ollut työttömänä valmistumisen jälkeen kuin maistereista. Heistä puolella pisin työttömyyskausi oli kestänyt alle vuoden, muilla vähemmän aikaa. Maistereilla työttömyysjaksot näyttävät siis kestäneen suhteellisesti vähemmän aikaa kuin tohtoreilla. Toisaalta työttöminä olleiden maistereiden joukosta reilulla viidesosalla pisin työttömyysjakso oli kestänyt yli vuoden, yhdellä jopa yli kolme vuotta.

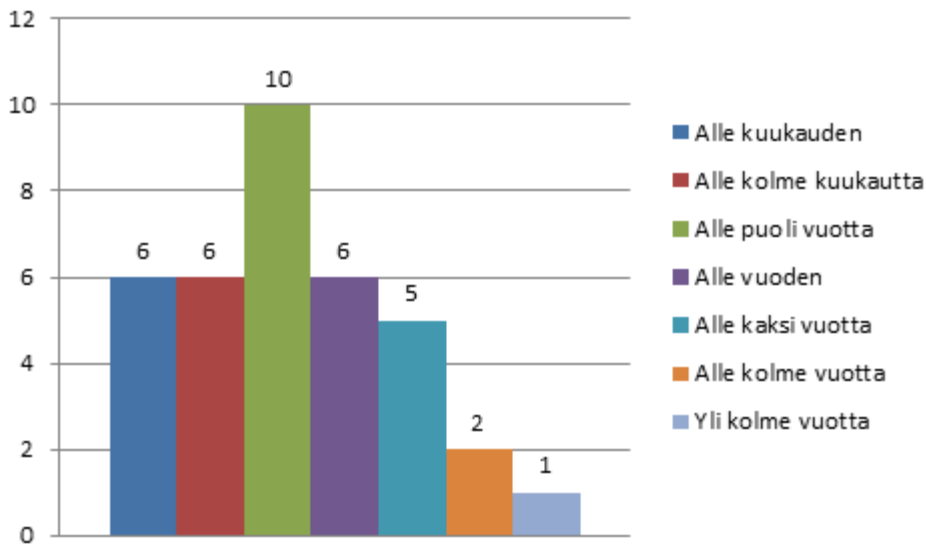
¹⁹ Lokakuussa 2014 yleinen työttömyysaste Suomessa oli 8,3 %. Selvitykseen vastanneiden maistereiden työttömyysaste oli 9,3 % ja tohtoreiden 7,1%.

²⁰ Tuominen et al. 2011, 5.

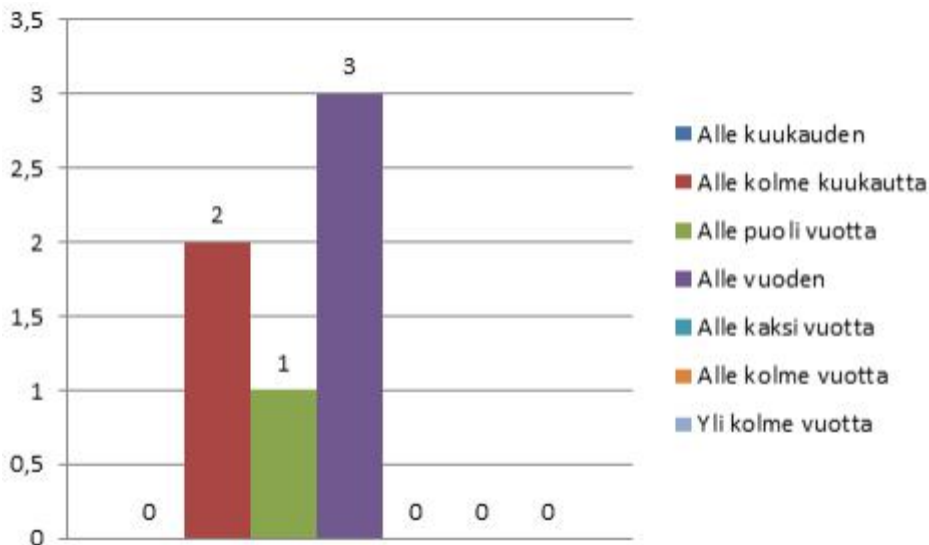
Taulukko 7.a

Pisin yhtäjaksoinen työttömyyskausi / maisterit

Taulukko 7.b

Pisin yhtäjaksoinen työttömyyskausi / tohtorit

Työttömyyden syyt

Vastaajia pyydettiin arvioimaan syitä omaan työttömyyteen. Työttömänä olleista maistereista yli 65 % piti alan heikkoa työtilannetta ja kovaa kilpailua syynä työttömyyteen. Neljäsosan mielestä määräaikaaisuudet vaikuttivat työttömyyteen. Uutta työpaikkaa voi olla vaikea löytää juuri oikeaan aikaan niin, että työsuhde alkaisi heti määräaikaisen työsuhteen päätyttyä. 36 % maistereista piti oman alan työkokemuksen puutetta työttömyyteen vaikuttavana tekijänä. Sen sijaan tarvittavien työelämätaitojen puutetta vaikuttavana tekijänä piti vain kaksi vastaajaa.

Tohtoreista taas jopa viisi kuudesta työttömänä olleesta piti määräaikaissuusia yhtenä syynä työttömyyteen. Kaikkien kuuden mielestä kova kilpailu oli myös syynä. Neljä kuudesta piti oman alan heikkoa työtilannetta syynä. Vain yksi koki syyksi oman alan työkokemuksen puutteen. Yksikään työttöminä olleista tohtoreista ei pitänyt tarvittavien työelämätaitojen puutetta syynä työttömyyteen.

Vastausten perusteella vaikuttaa siis siltä, että sukupuolentutkimuksen alaan liittyvistä työtehtävistä on kova kilpailu. Avoimia työpaikkoja voi olla myös vaikea löytää, sillä määräaikaissuusia tehtäviä ei välttämättä laiteta julkiseen hakuun.²¹ Kova kilpailu aiheuttaa myös sen, että etenkin vasta valmistuneet maisterit voivat kokea vähäisen työkokemuksen haitaksi töitä hakiessa – aina tuntuu löytyvän joku, jolla on enemmän oman alan työkokemusta.

Työnhaku

Vastaajilta kysyttiin, ovatko he hakeneet töitä viimeisen kuuden kuukauden aikana. Maistereista puolet oli hakenut töitä viimeisen kuuden kuukauden aikana. Tohtoreista töitä oli hakenut reilu kolmasosa. Erityisesti maistereiden korkea työnhakuprosentti kertoo sekä vaikeasta työtilanteesta että pätkätöistä, jolloin töitä on jatkuvasti haettava työttömyyden uhan vuoksi. Moni hakee töitä luultavasti myös sen vuoksi, että suhteellisen moni ei ollut vastaushetkellä oman alan töissä. Toki voi olla, että osa hakee töitä yleisen uralla kehittymisen takia, päästäkseen nykyisiä haastavampiin oman alan tehtäviin.

Vastaajilta tiedusteltiin, millä tavoin he ovat hakeneet töitä viimeisen kuuden kuukauden aikana. Heiltä kysyttiin, millä tavoin he ovat hakeneet avoimiksi ilmoitettuja työpaikkoja, sekä millä muilla tavoin he ovat hakeneet töitä. Maistereista avoimia työpaikkoja etsittiin eniten (75 % vastaajista) rekrytointisivustoja seuraamalla. Toiseksi yleisin vaihtoehto oli sosiaalisen median seuraaminen (42 % vastaajista). Vähiten avoimia työpaikkoja etsittiin sanomalehti-ilmoittelua seuraamalla (19 %). Työvoimatoimiston kautta avoimia paikkoja etsi 33 % ja erilaisten sähköpostilistojen kautta 43 %.

Työtä hakeneista tohtoreista taas kolme viidestä oli etsinyt avoimia työpaikkoja sanomalehti-ilmoittelua seuraamalla, yhtä moni kuin rekrytointisivustojen seuranneita. Tohtoreilla suosituin avointen työpaikkojen etsimisväylä oli sosiaalinen media. Vähiten turvauduttiin työvoimatoimiston apuun. Saattaa olla, että sanomalehdissä ilmoitetaan useammin tehtävistä, joihin tohtorit kokevat olevansa päteviä. Maistereiden työnhakukanavat löytyvät osittain sen vuoksi muualta.

Muita suosittuja työnhakumenetelmiä maistereiden keskuudessa olivat avoimen hakemuksen jättäminen (48 %) ja suora yhteydenotto kiinnostaviin organisaatioihin (43 %). Myös itse luodun verkoston, tuttavien tai kontaktien kautta etsittiin töitä (38 %). Tämä työnhakumenetelmä oli myös tohtoreilla suosittu.

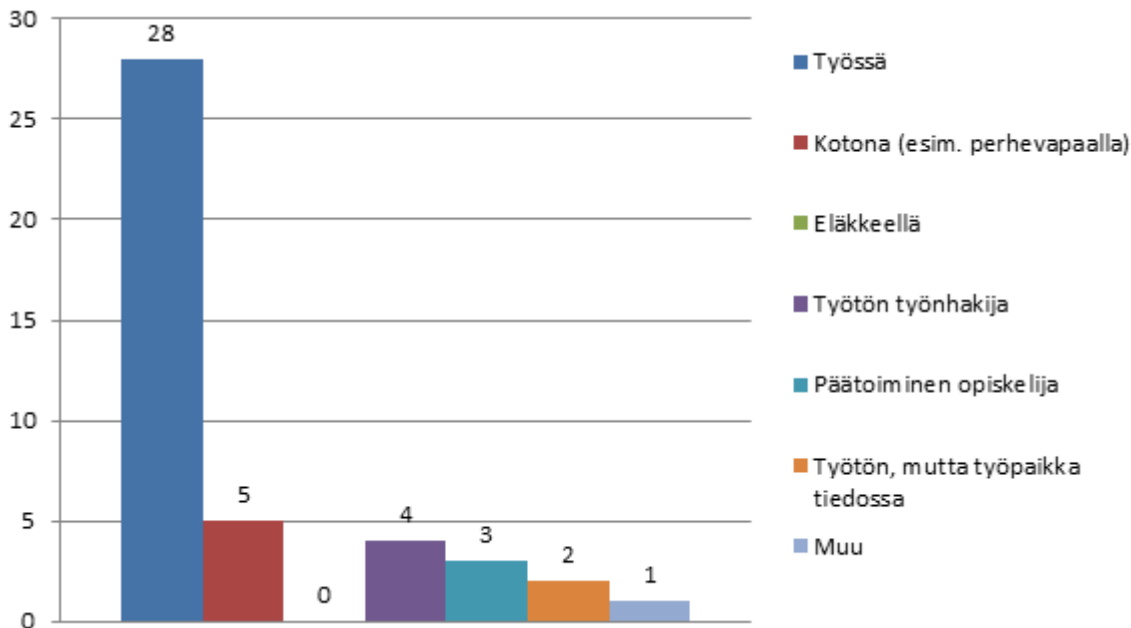
²¹ Tästä lisää luvussa 6.

6. Työllisyystilanne vastaamishetkellä

Suuri osa kaikista vastaajista (79 %) oli kyselyyn vastaamishetkellä työssä. Tohtoreista kaikki paitsi yksi olivat vastaamishetkellä työssä. Maistereista 65 % oli työssä ja 12 % kotona (esimerkiksi perhevapaalla). Neljä maisteria oli työttömänä työnhakijana. Lisäksi kaksi oli työttömänä, mutta seuraava työpaikka oli jo tiedossa. Tohtoreista yksikään ei ilmoittanut olevansa vastaushetkellä kotona (esimerkiksi perhevapaalla), mutta maistereista kotona ilmoitti olevan 5 henkeä, enemmän kuin työttöminä työnhakijoina. Maistereiden tohtoreita keskimäärin kymmenen vuotta pienempi keski-ikä voi selittää kotona olemista, mutta taustalla olevaa piilotyöttömyyttä ei voida sulkea pois.²² Voi olla, että osa on kotona sen vuoksi, ettei työtä ole löytynyt. Olisi mielenkiintoista tutkia myös tällä hetkellä jatko-opintoja suorittavien maistereiden (3 henkeä) motivaatiota opintojen jatkamiseen. Ei tietenkään voida olettaa, että he ovat hakeutuneet jatko-opintoihin vain paremman työllistymisen toivossa, mutta tätäkään vaihtoehtoa ei tässä selvityksessä voida sulkea pois.

Taulukko 8.

Tämänhetkinen tilanne / maisterit:

Kyselylomakkeessa vastaushetken työtä koskeviin kysymyksiin pystyivät vastaamaan ainoastaan ne, jotka olivat vastaushetkellä työllisiä. Siksi loppuosassa kappaletta 6 otetaan huomioon pelkästään vastaushetkellä työssä olleet.

²² Kotona olevien lukumäärä ei kuitenkaan ole loppujen lopuksi kovin suuri. Hilma-verkoston 2009 tehdyssä valtakunnallisessa työelämäselvityksessä perhevapaalla olevien määrä oli 24,7 % vastaajista (Nyqvist 2009, 36).

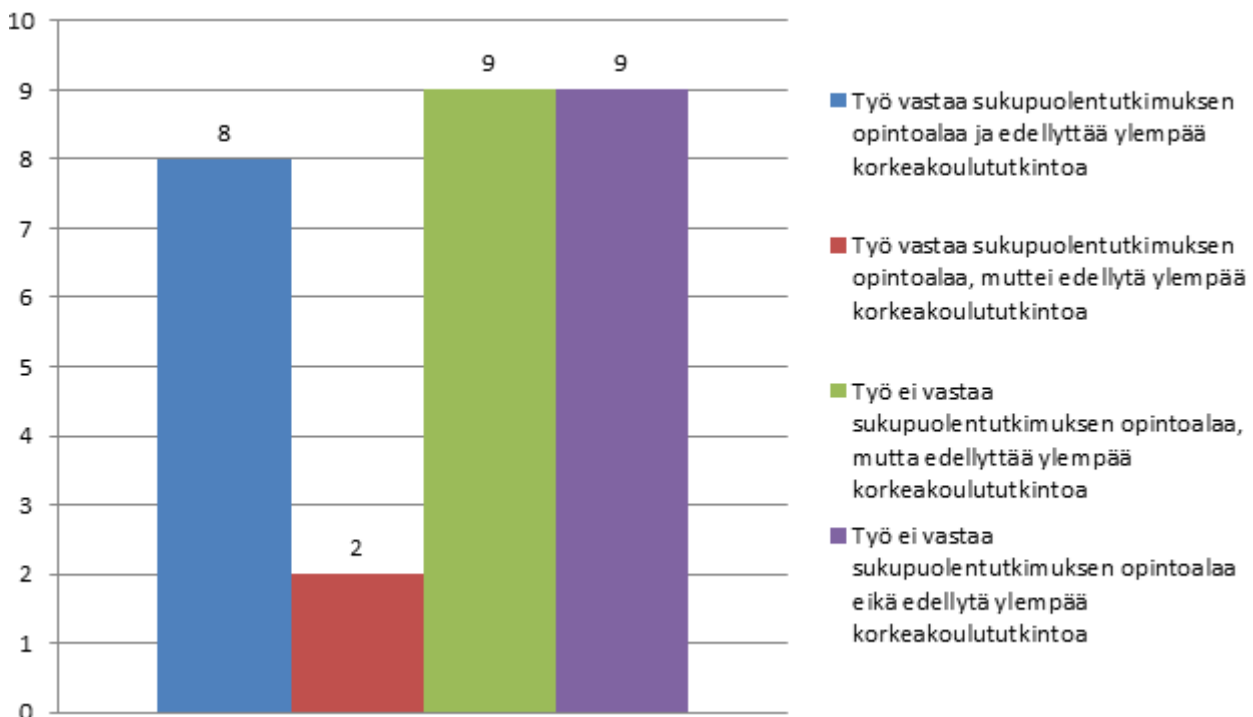
Nykyisen työn ja opintojen vastaavuus

Vastaushetkellä työssä olleita maistereita pyydettiin kyselylomakkeessa arvioimaan työn vastaavuutta sukupuolentutkimukseen ja ylempään korkeakoulututkintoon. Vastaushetkellä työssä olleita tohtoreita pyydettiin arvioimaan työn vastaavuutta sukupuolentutkimukseen ja tohtorin tutkintoon.

Maistereilla vastaukset vaihtelivat melko tasaisesti kolmen vastausvaihtoehdon kanssa. 29 % maistereista ilmoitti työn vastaavan sukupuolentutkimuksen opintoalaa ja edellyttävän ylempää korkeakoulututkintoa. Vain kaksi kertoi työn vastaavan sukupuolentutkimuksen opintoalaa, muttei edellyttävän korkeakoulututkintoa. Muutoin liki yhtä moni oli työssä, joka niin vastasi opintoalaa ja vaati ylempää korkeakoulututkintoa, ei vastannut opintoalaa mutta vaati ylempää korkeakoulututkintoa kuin niissäkin töissä, jotka eivät vastanneet sukupuolentutkimuksen opintoalaa eivätkä vaatineet ylempää korkeakoulututkintoa. 69 % työssä olleista kertoi työn vastaavan opintoalaa ja vaativan tohtorin tutkintoa. Vaikka maistereista huomattavan moni työskenteli tehtävissä, joissa ei vaadittu sukupuolentutkimuksen tai akateemista osaamista, kuitenkin yhteensä 61 % oli ylempää korkeakoulututkintoa vaativissa tehtävissä.

Taulukko 9.a

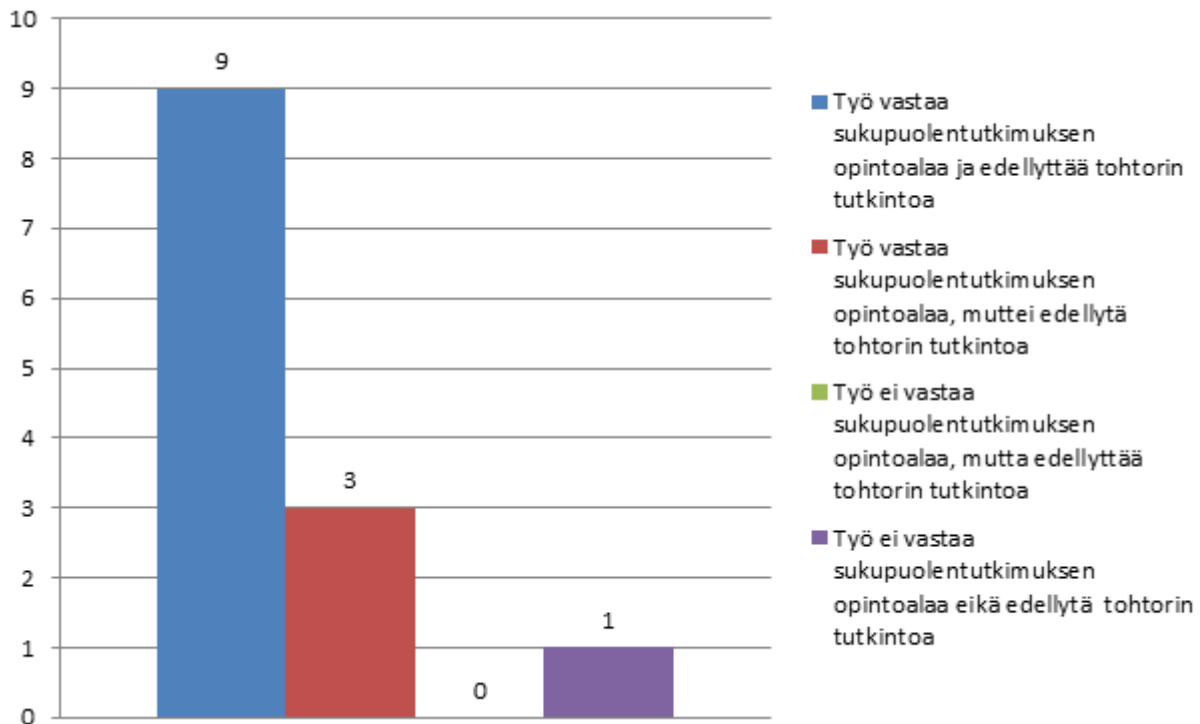
Nykyisen työn ja opintojen vastaavuus / maisterit

Olisi tärkeää tutkia, miten ja millä perustein sukupuolentutkimuksesta valmistuneet hahmottavat oman alansa ja siihen liittyvät työtehtävät. Kyselyssä ei nimittäin kirjoitettu, mitä sukupuolentutkimuksen opintoalalla tarkoitetaan, vaan vastaajat arvioivat oman tilanteensa itse. Lisäksi monilla akateemisilla aloilla ei ole olemassa selkeästi oppiainetta vastaavia työtehtäviä, vaan suurin osa työllistyy yleisesti akateemista tutkintoa vaativiin tehtäviin.

Taulukko 9.b

Nykyisen työn ja opintojen vastaavuus / tohtorit

Työnkuva ja työnantajaryhmä

Vastaajia pyydettiin ilmoittamaan ammattinimikkeensä ja keskeiset työtehtävät. Kyselyä tehtäessä oletettiin, että moni toimisi tehtävissä, joiden nimike ei välttämättä kovinkaan paljon kertoisi työtehtävistä, joten keskeisten työtehtävien ajateltiin selventävän työnkuva

Maistereista kuuden nimike viittasi koordinaattorina tai sihteerinä toimimiseen järjestössä tai projektissa. Lisäksi yksi toimi järjestövastaavana ja yksi asiantuntijana hankkeessa. Kaksi toimi luokanopettajana ja lisäksi kaksi muuta opetti muutoin työksensä. Yksi oli tutkija ja kaksi toimi osa-aikaisena tutkimusavustajana tai -haastattelijana. Neljä vastaajaa teki töitä toimittajana, käsikirjoittajana tai kustannuslalla. Kolme työssä olevaa maisteria ilmoitti olevansa tohtorikoulutettava / väitöskirjatutkija. Voi olla, että nämä henkilöt olivat työsuhteessa yliopistoon eivätkä he katsoneet olevansa ensisijaisesti opiskelijoita, vaan työllisiä. Kolme maisteria taas ilmoitti olevansa päätoimisia opiskelijoita

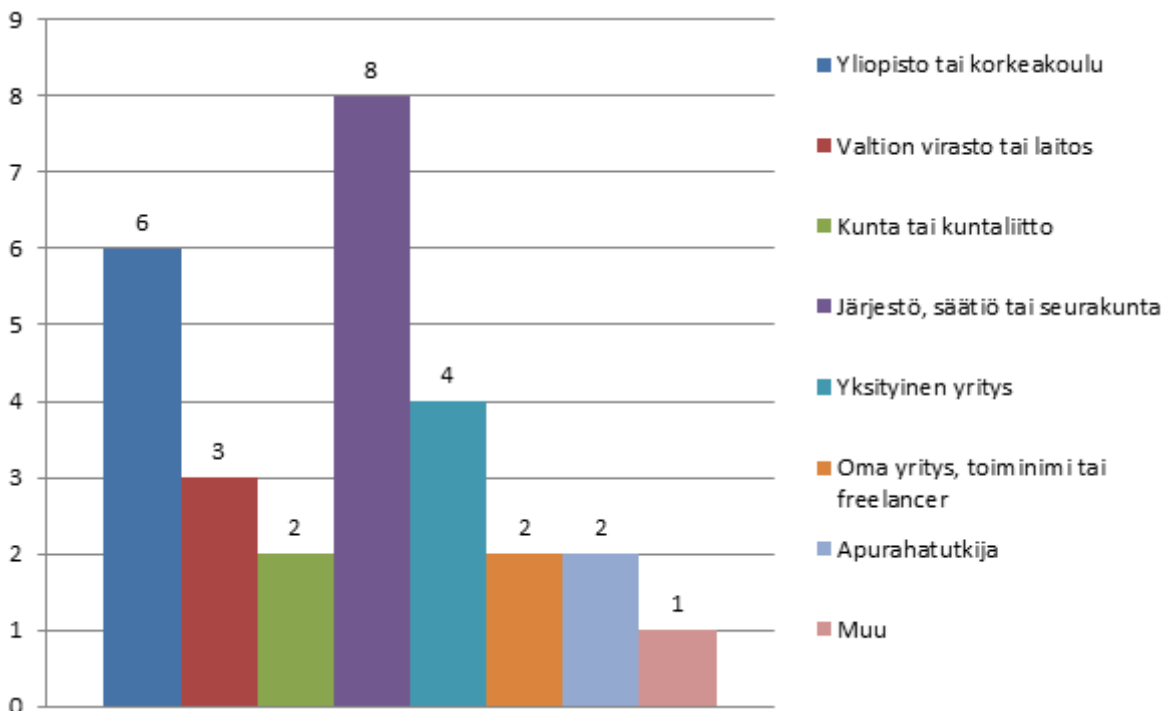
Moni vastanneista tohtoreista oli töissä yliopistolla, joten monen työnimike viittasi tutkimiseen, opettamiseen tai yliopiston hallinnollisiin tehtäviin. Mukana oli myös pääsihteerin ja projektipäällikön nimikkeet. Tohtoreilla keskeisimmät työtehtävät liittyivät odotetusti opetukseen, tutkimukseen ja hallinnollisiin tehtäviin, kuten opintojen suunnitteluun ohjaukseen. Lisäksi pari kertaa mainittiin yhteiskunnallinen vaikuttaminen ja asiantuntijatehtävät, kehittämistehtävät ja esimiestehtävät.

Maistereilla työtehtävät liittyivät ammattinimikkeiden mukaisesti useimmiten esimerkiksi tiedottamiseen, hanke- ja projektihallintaan ja yleiseen järjestötyöhön. Järjestö- tai projektityöhön saattoi kuulua myös esimerkiksi paikallisyhdistysten neuvontaa, järjestyksen toimintatapojen kehittämistä, taloushallintaa, vaikuttamistyötä ja verkkosivujen päivittämistä. Viidellä maisterilla työtehtävät liittyivät tutkimuksen tekemiseen tai tutkimuksessa avustaviin tehtäviin, joskin kaikilla heistä oli muitakin tehtäviä, kuten esimerkiksi opettamista. Osa vastauksista ei antanut varsinaisesti lisätietoja työnkuvasta. Näyttää siltä, että monet työtehtävät liittyvätkin yleisesti suunnitteluun, koordinoimiseen ja koulutukseen.

Vastaajia pyydettiin kyselyssä ilmoittamaan sektori, johon työntekijä kuuluu. Haluttiin siis selvittää, työskentelevätkö maisterit ja tohtorit esimerkiksi yliopistossa tai järjestökentällä. Vastaushetkellä työssä olleista maistereista liki neljäsosa ilmoitti olevansa töissä järjestössä, säätiössä tai seurakunnassa. Viidesosa oli töissä yliopistossa tai korkeakoulussa. Työssä olleista tohtoreista suuri (noin 70 %) osa oli töissä yliopistossa tai korkeakoulussa. Vastaajien keskuudessa yliopistolle työllistyminen oli siis loppujen lopuksi realistinen tavoite, vaikka helppoa se ei välttämättä ole ollut.

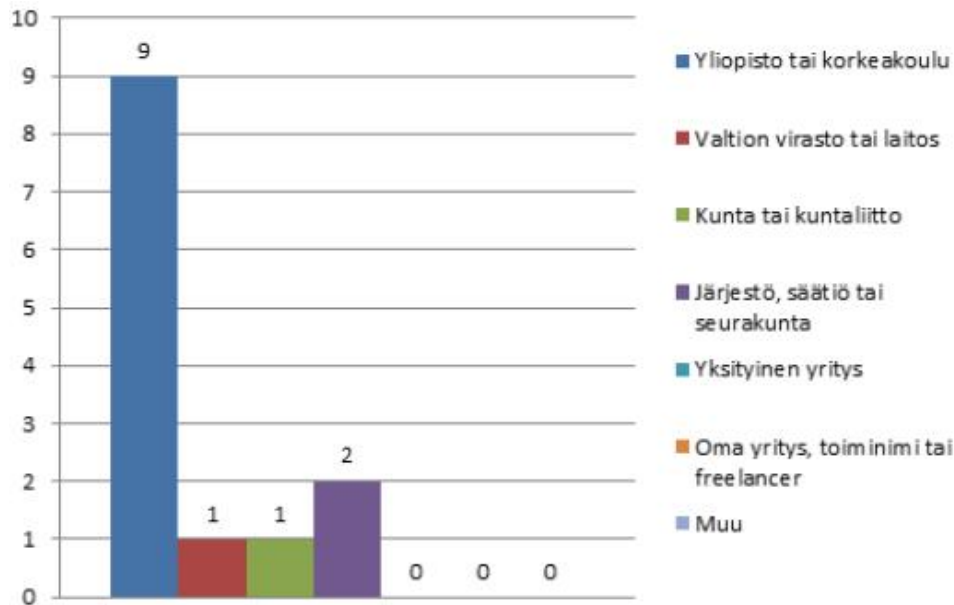
Taulukko 10.a

Työnantajaryhmä / maisterit

Taulukko 10.b

Työnantajaryhmä / tohtorit

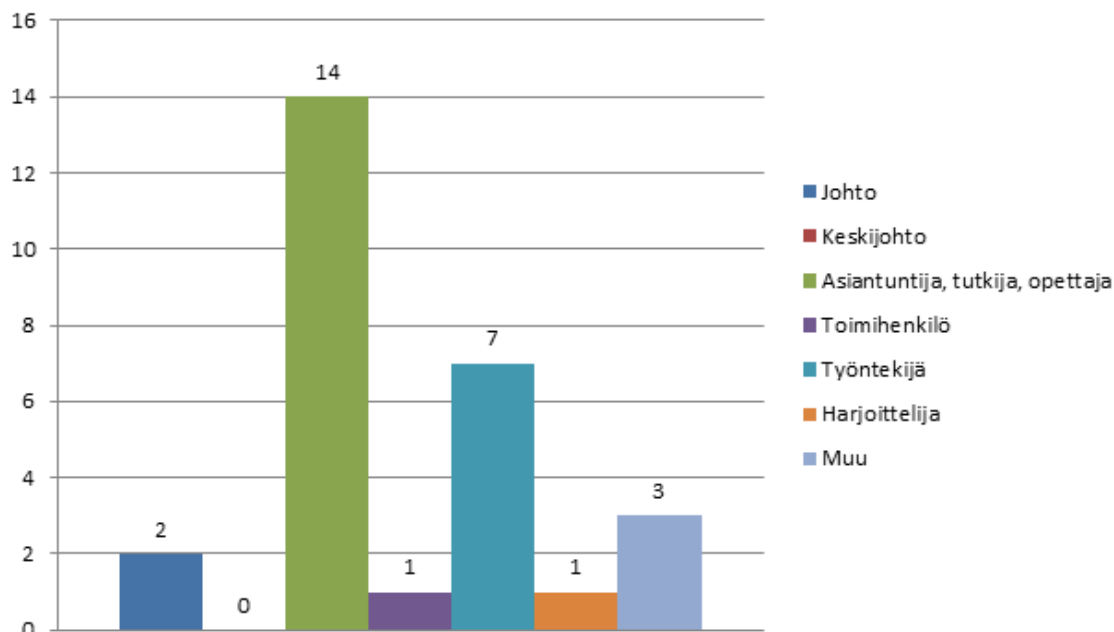

Asema työpaikalla

Työssä olleista maistereista tasan puolet ilmoitti olevansa asiantuntija-, tutkija- tai opettajatehtävissä. Tohtoreista vielä suurempi osa, 10 henkeä eli 77 %, ilmoitti olevansa tässä asemassa. Maistereilla toiseksi suurin ryhmä oli työntekijä-ryhmä, jossa taas tohtoreita ei ollut yhtäkään. Tohtoreista suhteellisesti suurempi määrä oli johtotehtävissä tai keskijohdon tehtävissä kuin maistereita. Maisterit ja tohtorit ovat siis sijoittuneet työelämässä suhteellisen hyviin asemiin.

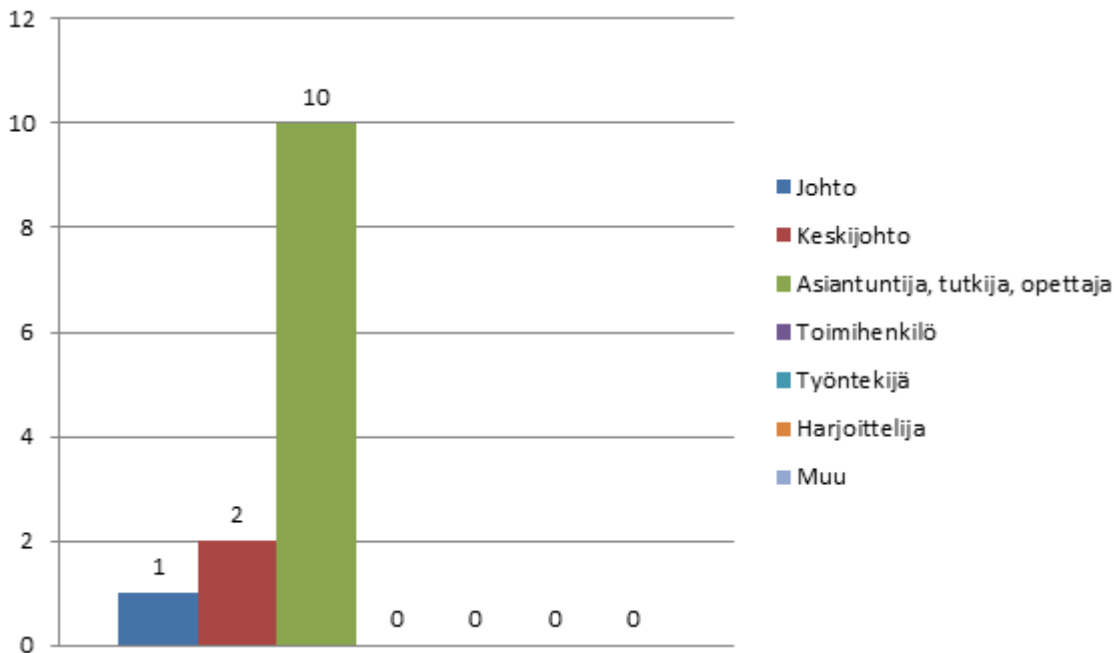
Taulukko 11.a

Asema työpaikalla / maisterit

Taulukko 11.b

Asema työpaikalla / tohtorit

Työsuhteen laatu

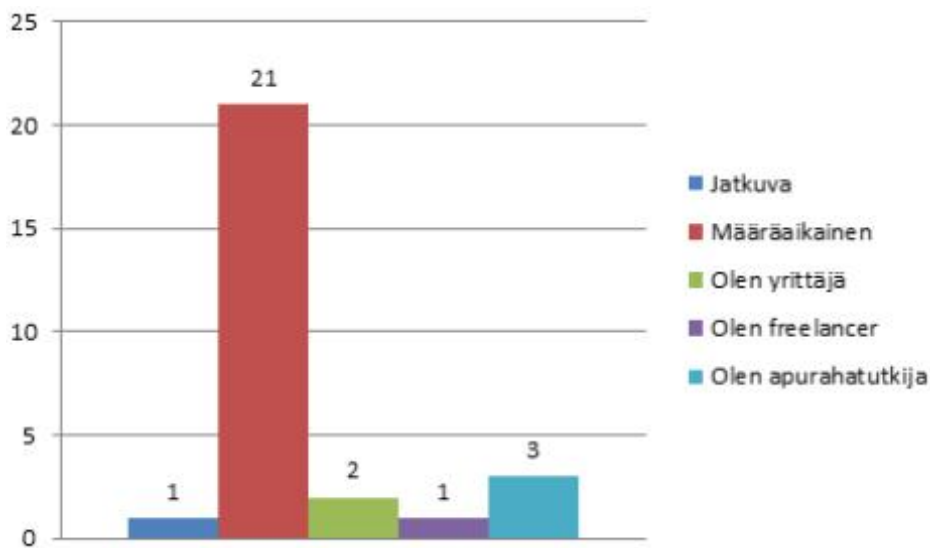
Kysymyksellä työsuhteen laadusta pyrittiin selvittämään nykyisen työn jatkuvuutta eli sitä, olivatko vastaajat vakituudessa vai määräaikaisessa työsuhteessa. Tohtoreista kuusi henkeä oli määräaikaisessa työsuhteessa ja viisi henkeä jatkuvassa työsuhteessa. Maistereista suhteellisesti suurempi määrä oli määräaikaisessa työsuhteessa. Ainoastaan yksi maisteri oli jatkuvassa työsuhteessa. Vastaushetkellä työssä olleista maistereista siis jopa 75 % oli määräaikaisessa työsuhteessa, kun tohtoreilla vastaava luku on vain 46 %. Tohtoreista 38 % oli jatkuvassa työsuhteessa ja maistereista vain 4 %.

Määräaikaiset, eli niin sanotut pätkätyösuhteet, näyttäisivät olevan yleensäkin akateemisesti koulutettujen, mutta myös sukupuolentutkimuksesta valmistuneiden maistereiden haaste. Kuten jo aiemmin todettiin, sukupuolentutkimuksen alaan liittyvät tehtävät ovat usein projektiluontoisia, mikä osaltaan lisää pätkätöiden runsautta. Pätkätöet usein myös kasautuvat naisvaltaisille aloille.

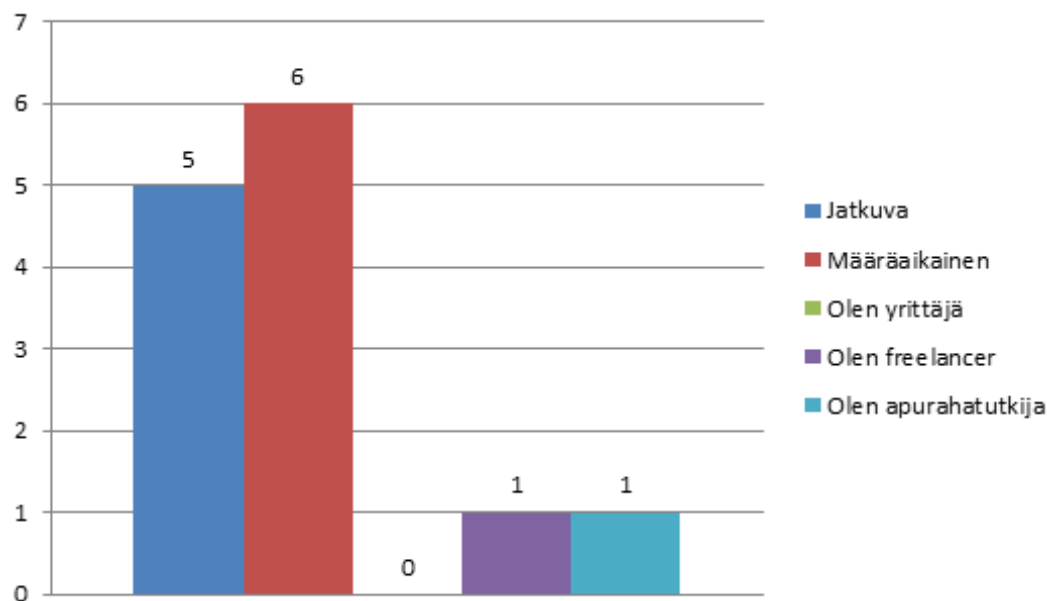
Taulukko 12.a

Työsuhteen laatu / maisterit:

Taulukko 12.b

Työsuhteen laatu / tohtorit:

Osa-aikatyössä ja useassa eri työpaikassa?

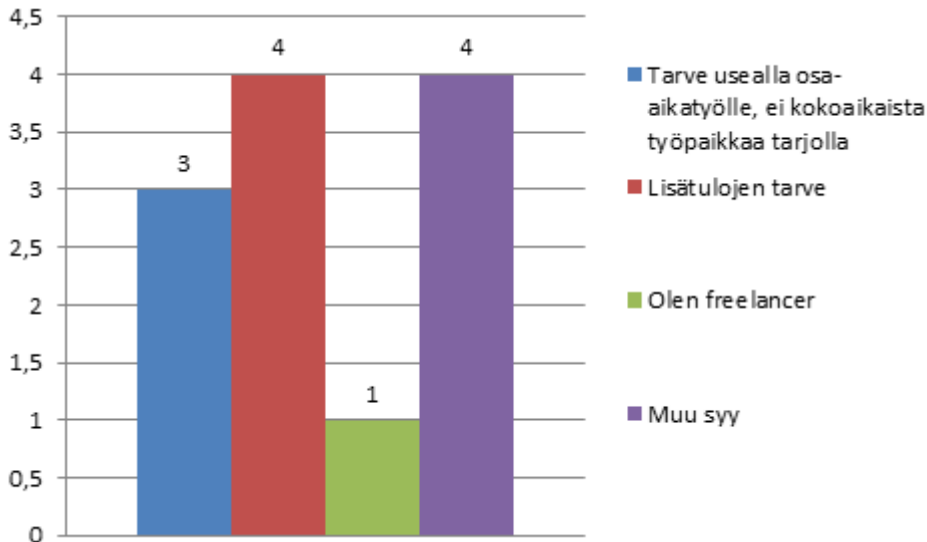
Työssä olevista tohtoreista kaksi oli osa-aikaisessa työssä ja loput kokoaikatyössä. Maistereista 39 prosenttia oli osa-aikatyössä ja loput kokoaikatyössä. Tohtoreista kahdella oli useampi kuin yksi työpaikka. Työssä olevista maistereista 43 % ilmoitti tekevänsä useampaa kuin yhtä työtä.

Toinen useampaa kuin yhtä työtä tehnyt tohtori ilmoitti olevansa freelancer ja toinen ilmoitti syyksi lisätulojen tarpeen. Useampaa kuin yhtä työtä tekeivistä maistereista vain yksi ilmoitti

työskentelevänsä freelancerina. Neljä henkeä ilmoitti syyksi lisätulojen tarpeen. Yhtä monta oli osa-aikatyössä muun syyn vuoksi ja kolme henkeä kertoi, ettei kokoaikaista työpaikkaa ole tarjolla.

Taulukko 13.

Syy useampaan työpaikkaan / maisterit

Miten nykyinen työ saatiin?

Vastaajilta kysyttiin, millä menetelmällä he saivat nykyisen työnsä. Maistereista suurin osa (57 %) ilmoitti saaneensa työpaikan itse luodun verkoston, tuttavien tai kontaktien avulla. Heistä kuitenkin lähes jokainen ilmoitti myös jonkin toisen tavan, kuten freelanceriksi ryhtymisen. Moni oli lisäksi saanut kutsun työnantajan taholta tai oli ollut itse suoraan yhteydessä tulevaan työnantajaan. Yhteensä 29 % kaikista työssä olleista ilmoitti, että oli saanut nykyisen työn työnantajan kutsun myötä. Yhtä moni oli saanut työn avoimen haun kautta. 25 % maistereista kertoi olleensa aiemmin samassa työpaikassa. Verkostojen merkitys siis korostuu maistereiden työsaannissa, mutta usein muitakin menetelmiä tarvitaan.

Vastaushetkellä työssä olleista tohtoreista taas huomattavan suuri osa (62 %) oli saanut nykyisen työnsä avoimen haun kautta. Lisäksi 46 % oli ollut samassa työpaikassa aiemminkin. Itse luotujen verkostojen merkitys ei näytä olleen tohtoreiden työn saannissa yhtä suuri kuin maistereilla, mutta kuitenkin jopa 31 % ilmoitti saaneensa nykyisen työn ainakin osittain verkostojen, kontaktien tai tuttavien kautta.

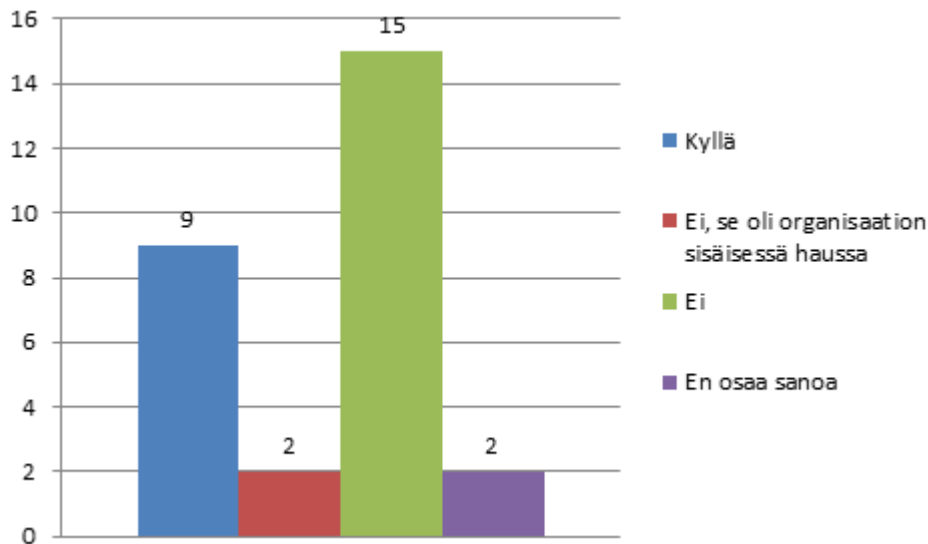
Oliko nykyinen työsi julkisessa haussa?

Tohtoreista suuri osa, yhdeksän vastaajaa, kertoi työnsä olleen julkisessa haussa. Kolmella hengellä työ ei ollut julkisessa haussa ja yhdellä se oli organisaation sisäisessä haussa. Maistereilla taas suuri

osa nykyisistä työpaikoista ei ollut julkisessa haussa. Näyttäisi siltä, että maistereiden työt ovat enimmäkseen pätkättöitä, jotka eivät ole olleet julkisessa haussa.

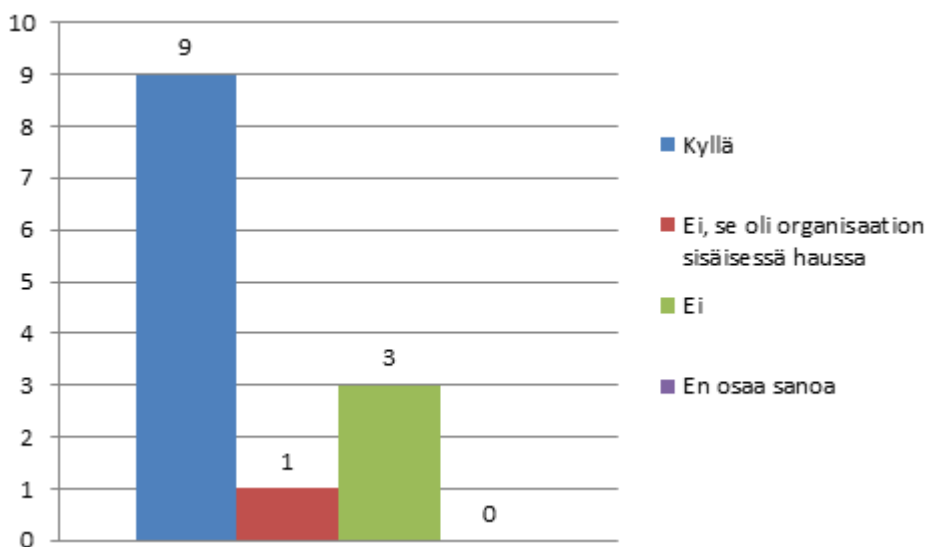
Taulukko 14.a

Oliko nykyinen työ julkisessa haussa? / maisterit

Taulukko 14.b

Oliko nykyinen työ julkisessa haussa? / tohtorit

Tohtoreilla taas työsuhteet ovat maistereiden työsuhteita useammin jatkuvia ja ne ovat olleet julkisessa haussa. Yleensäkin pätkätyösuhteet saatetaan muodostaa julkisen haun ulkopuolella esimerkiksi suhteiden ja verkostojen kautta, kun taas jatkuvat työsuhteet laitetaan useammin julkiseen hakuun.

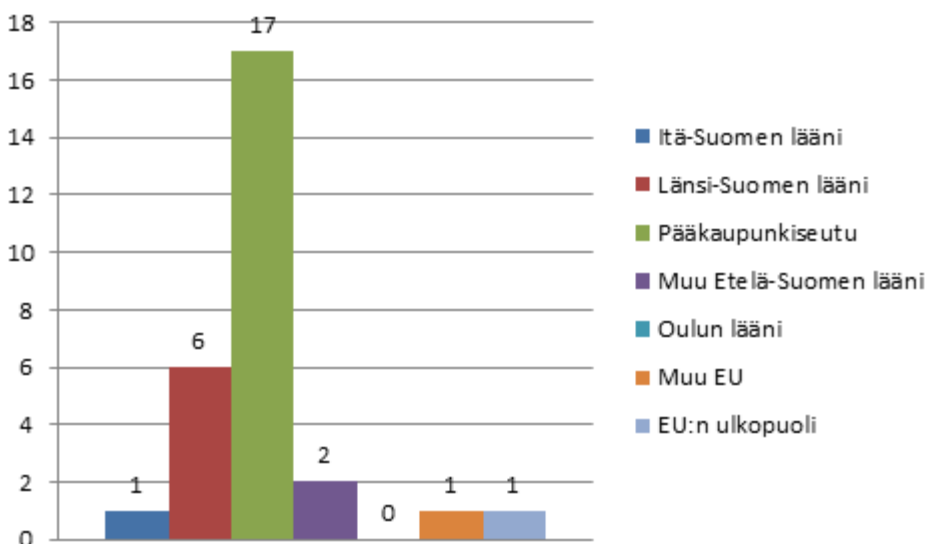
Työpaikan sijainti

Maistereista huomattavan suuri osa (61 %) työskenteli pääkaupunkiseudulla. Seuraavaksi suurin (21 %) osa työskenteli Länsi-Suomen läänissä. Yksikään ei työskennellyt Oulun läänissä, mitä osittain selittää se, ettei Oulun yliopistossa voi lukea sukupuolentutkimusta pääaineena. Tohtoreiden työpaikat jakautuivat tasaisesti kahden alueen välille. Hieman yllättävästi suurin osa, seitsemän henkeä (54 %), työskenteli Länsi-Suomen läänissä ja kuusi henkeä (46 %) pääkaupunkiseudulla.

Valmistuneet maisterit ja tohtorit näyttävät saaneen töitä eniten siis pääkaupunkiseudulta ja Länsi-Suomen läänistä. Valmistuneet eivät näyttäisi myöskään muuttavan usein toiselle paikkakunnalle työn perässä, vaan työ on löydetty omalta paikkakunnalta tai tarpeeksi läheltä omaa kotipaikkakuntaa. Tohtoreista kukaan ei ollut muuttanut toiselle paikkakunnalle nykyisen työn vuoksi. Maistereista taas neljä henkeä, eli 14 %, oli muuttanut toiselle paikkakunnalle nykyisen työn vuoksi.

Taulukko 15.

Työpaikan sijainti / maisterit

Tulot nykyisessä työssä

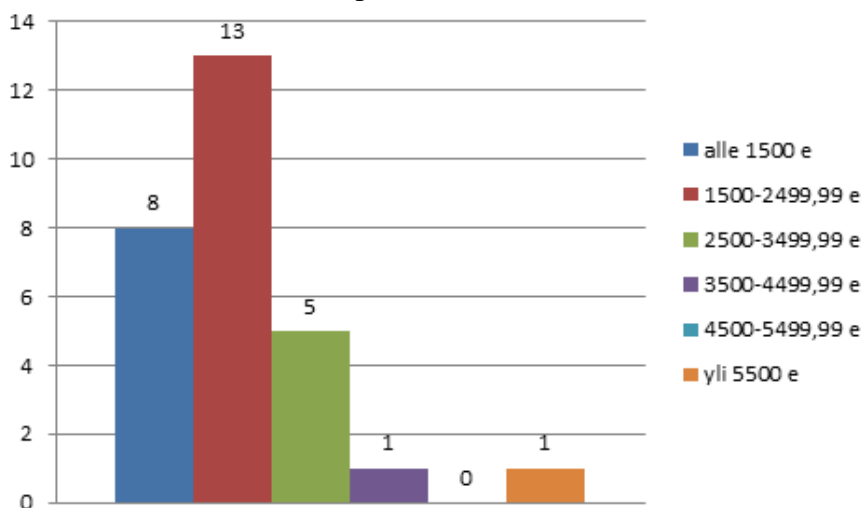
Kyselyssä haluttiin selvittää sukupuolentutkimuksesta valmistuneiden maistereiden ja tohtoreiden tulotasoa. Vastaajilta kysyttiin keskimääräisten bruttotulojen määrää per kuukausi. Maistereista suuri osa (13 henkeä, eli 46 %) tienasi kuussa keskimäärin noin 1500–2500 euroa. Tämä lukumäärä on osittain linjassa Helsingin yliopiston Urapalveluiden tekemän selvityksen kanssa, jossa tutkittiin vuonna 2009 valmistuneiden työllisyyttä. Kyseisessä selvityksessä jopa 55 % sai kuussa 1500–2499 euroa. Tässä selvityksessä kahdeksan henkeä (29 %) sai kuussa alle 1500 euroa. Urapalveluiden selvityksessä tähän ryhmään kuului vastaajista prosentuaalisesti puolet vähemmän. Maistereiden suhteellisen alhaista tulotasoa voidaan osin selittää osa-aikaisen työskentelyn suurella määrällä. Osa-aikaisessa työssä olleista maistereista 64 % tienasi kuussa keskimäärin alle 1500 euroa ja loput

1500–2499,99 euroa. Kokoaikatyössä olleista maistereista taas 53 % tienasi kuussa keskimäärin 1500–2499,99 euroa ja 30 % 2500–3499,99 euroa.²³

Tohtoreista suuri osa (viisi vastaajaa, eli 38 %) sai kuussa keskimäärin noin 3500–4500 euroa. Yli kolmea tuhatta euroa kuussa voidaan pitää jo kohtalaisena palkkana tohtoreille.²⁴ Vastaajilta kysyttiin myös, ovatko he tyytyväisiä nykyiseen tulotasoonsa. Tohtoreista tyytyväisiä oli 62 % ja maistereista 36 %. Enemmän tienaa maisterit eivät näyttäneet olevan tyytyväisempiä tulotasoonsa kuin vähemmän tienaa. Voi olla, että tyytyväisyyteen vaikuttavat työn sisältöön liittyvät seikat, kuten esimerkiksi työn kuormittavuus, joita tässä kyselyssä ei selvitetty. Tohtoreilla tulojen määrä näytti jossain määrin korreloivan tulotasoon tyytyväisyyden kanssa. Alle 2500 euroa kuussa tienaa eivät olleet tyytyväisiä tulotasoonsa ja tyytyväisimpiä taas olivat ne, jotka tienasivat keskimäärin 3500–4499,99 euroa kuussa.

Taulukko 16.a

Keskimääräiset bruttotulot per kuukausi / maisterit

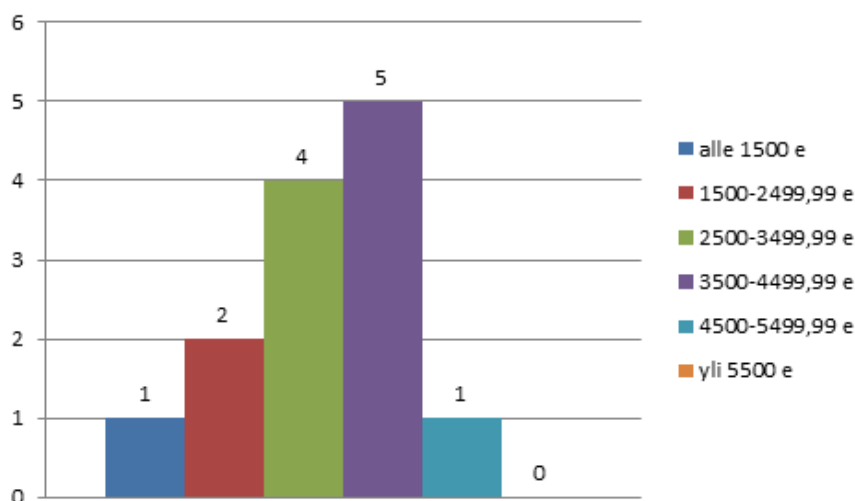

²³ 1500–2499,99 euron haitari kyselyssä oli turhan laaja eikä ota huomioon, että 1500 e tulot kuussa ovat todella matalat verrattuna yli kahden tuhannen euron tuloihin. Varmempaa tietoa maistereiden tulotasosta olisi saatu, jos kyseinen tuloluokka olisi jaettu kahteen osaan.

²⁴ Vrt. Haapakorpi & Paasto 2008, 23.

Taulukko 16.b

Keskimääräiset bruttotulot per kuukausi / tohtorit

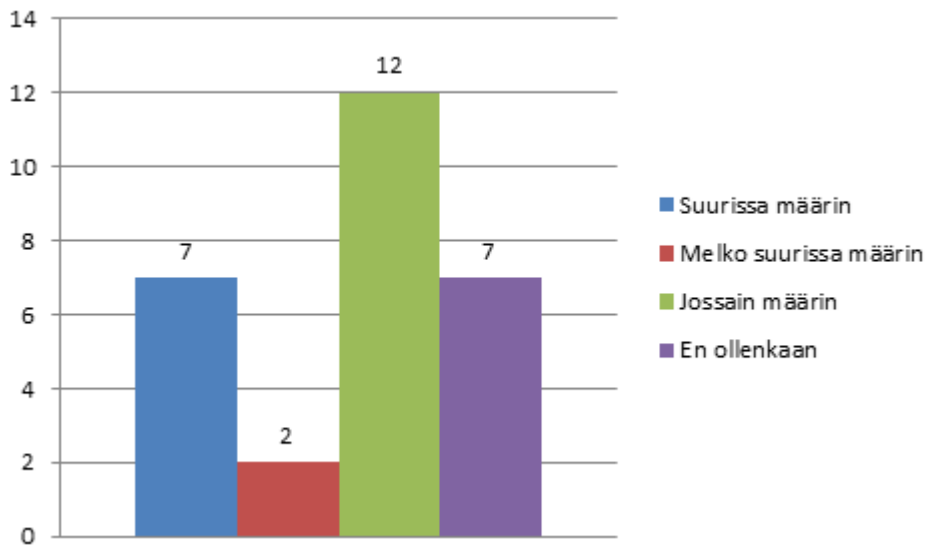
Työskentely sukupuolentutkimukseen liittyvien kysymyksenasettelujen tai aihepiirien parissa

Vastaajilta kysyttiin, missä määrin he työskentelevät sukupuolentutkimukseen liittyvien kysymyksenasettelujen tai aihepiirien parissa. Tohtoreista 77 % (10 henkeä) vastasi työskentelevänsä näiden parissa suurissa määrin ja loput vastasi työskentelevänsä melko suurissa määrin. Maistereista puolestaan 25 % vastasivat työskentelevänsä sukupuolentutkimukseen liittyvien kysymyksenasettelujen tai aihepiirien parissa suurissa määrin. Yhtä moni kertoi, ettei työskentele sukupuolentutkimukseen liittyvien kysymyksenasettelujen tai aihepiirien kanssa ollenkaan. Suurin osa (43 %) ilmoitti työskentelevänsä niiden parissa jossain määrin.

Vaikka maistereista noin 29 % ilmoitti nykyisen työn vastaavan sukupuolentutkimuksen opintoja ja vaativan ylempää korkeakoulututkintoa, vain 25 % ilmoitti työskentelevänsä suurissa määrin sukupuolentutkimukseen liittyvien kysymyksenasettelujen ja aihepiirien kanssa. Lisäksi maistereista 32 % ilmoitti työskentelevänsä muissa kuin sukupuolentutkimuksen opintoalaan liittyvissä ja ylempää korkeakoulututkintoa vaativissa tehtävissä, mutta 25 % ilmoitti, ettei työskentele sukupuolentutkimukseen liittyvien kysymyksenasettelujen tai aihepiirien kanssa ollenkaan. Tätä voidaan selittää sillä, että osa selkeästi oman alan töissä olevista kokee, että työhön kuuluu muitakin kuin sukupuolentutkimukseen liittyviä työtehtäviä. Moni esimerkiksi järjestö- ja projektitehtävissä joutuu varmasti tekemään tehtäviä, joiden yhteyttä omaan opintoalaan ei nähdä. Osa taas näyttäisi törmäävän työssään sukupuolentutkimuksen aihepiireihin, vaikkei varsinaisesti olisi oman alan töissä.

Taulukko 17.

Missä määrin vastaajat työskentelivät sukupuolentutkimukseen liittyvien kysymyksenasettelujen tai aihepiirien parissa / maisterit

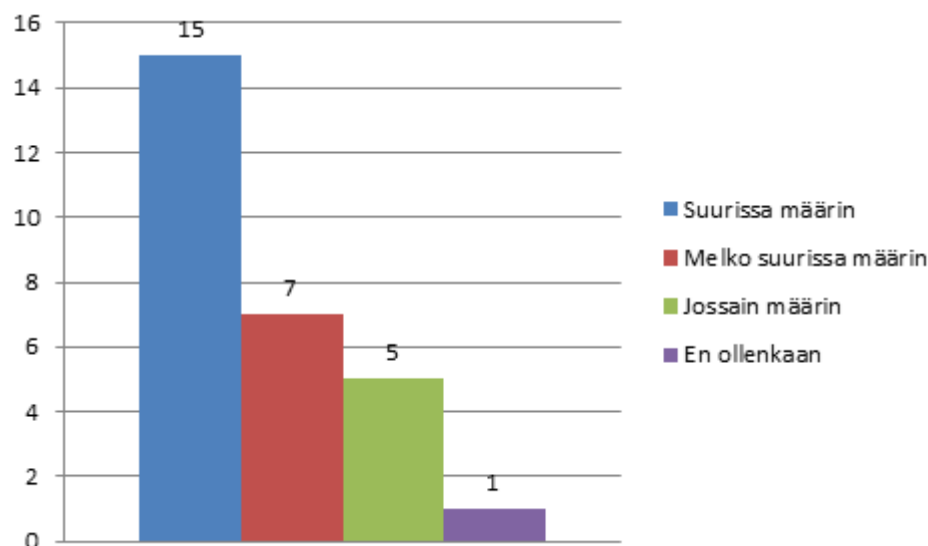

Työn mielekkyys ja innostavuus

Lomakkeessa kysyttiin, missä määrin vastaajat kokivat vastaushetken aikaisen työnsä mielekkääksi tai innostavaksi. Tohtoreista 85 % (10 henkeä) koki työnsä suurissa määrin mielekkääksi tai innostavaksi ja loput koko työnsä melko suurissa määrin mielekkääksi tai innostavaksi. Maistereiden vastauksissa oli enemmän hajontaa, joskin heistäkin suuri osa (54 %) kertoi kokevansa työnsä suurissa määrin mielekkääksi tai innostavaksi. Yhtä vastaajaa lukuun ottamatta kaikki maisterit kokivat työnsä edes jossain määrin innostavaksi.

Taulukko 18.

Missä määrin vastaajat kokivat työnsä mielekkääksi ja innostavaksi / maisterit

Maistereilla tulokseen vaikuttaa ainakin se, että usea on melko vasta valmistunut ja he vasta etsivät oman alansa töitä. Sekä tohtoreista että maistereista tyytyväisiä työhönsä näytti olevan useampi kuin niitä, jotka ilmoittivat olevansa sukupuolentutkimusta ja omaa tutkintoa vastaavissa töissä. Tämä kertoo osaltaan siitä, että osa vastaajista on tyytyväisiä alanvaihtajia ja osa on ylipäättään tyytyväisiä työhönsä, vaikka ei olisi työllistynyt oman alan tehtäviin.

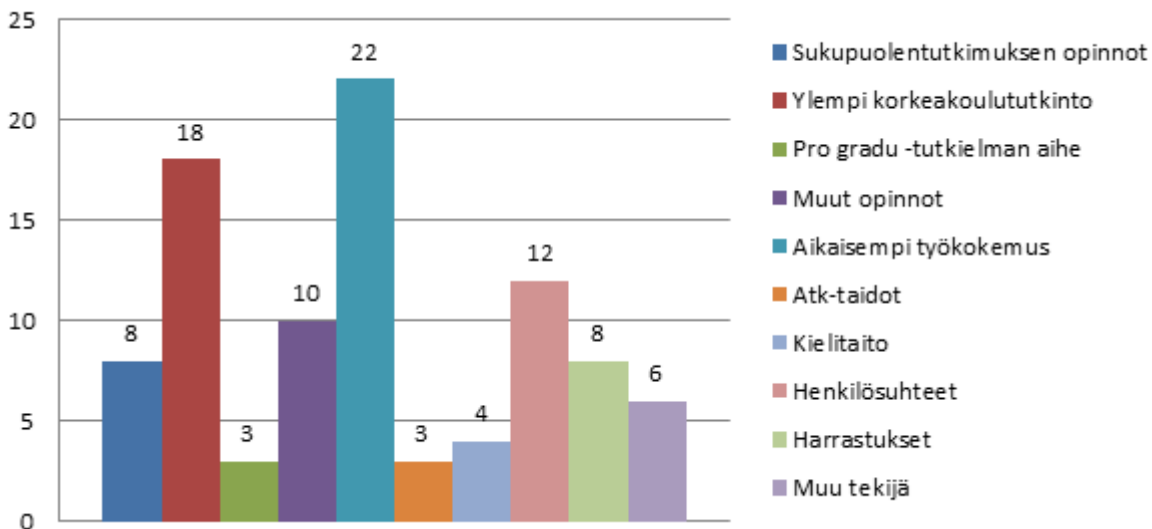
Tekijät, jotka eniten vaikuttivat nykyisen työn saantiin

Vastaushetkellä työssä olleita pyydettiin valitsemaan annetuista vaihtoehdoista enintään neljä tekijää, joilla on ollut eniten merkitystä nykyisen työn saamisessa. Kysymyksellä pyrittiin selvittämään esimerkiksi tutkinnon merkitystä suhteessa muihin tekijöihin, kuten erilaisiin työelämätaitoihin.

Maistereista kolmasosa arvioi sukupuolentutkimuksen opinnoilla olleen merkitystä nykyisen työn saamisessa. Tohtoreista taas jopa 69 % arvioi, että sukupuolentutkimuksen opinnoilla oli merkitystä. Tohtorit myös pitivät sukupuolentutkimuksen opintoja yhtä tärkeinä kuin tohtorin tutkintoa, kun taas maisterit arvioivat ylemmän korkeakoulututkinnon olleen merkittävämpi tekijä.

Taulukko 19.a

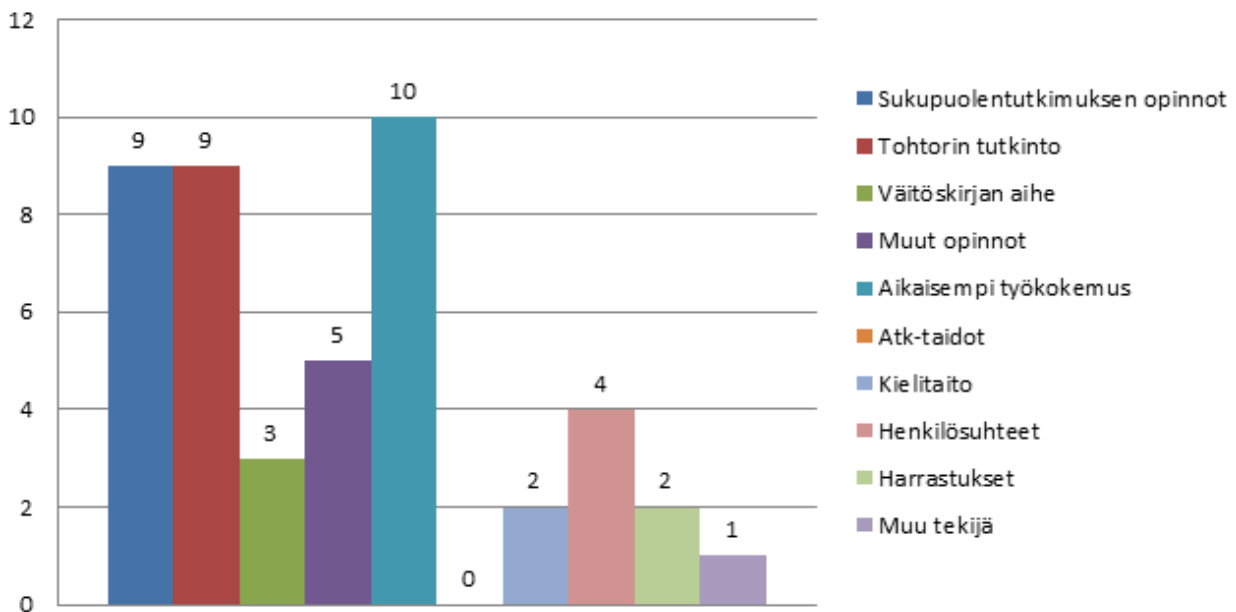
Tekijät, joilla oli eniten merkitystä nykyisen työn saamisessa / maisterit

Taulukko 19.b

Tekijät, joilla oli eniten merkitystä nykyisen työn saamisessa / tohtorit

Sekä maisterit (79 %) että tohtorit (77 %) ajattelivat aikaisemmalla työkokemuksella olleen eniten merkitystä nykyisen työn saamisessa. Maistereilla oli tämän lisäksi valittu esimerkiksi henkilösuhteet (43 % vastanneista) merkittäväksi tekijäksi. Maistereilla sukupuolentutkimuksen opinnot eivät siis mahtuneet neljän eniten merkittävän tekijän joukkoon nykyisen työn saannissa. Tohtoreilla taas melko tasaisesti neljän suosituimman vastauksen joukossa olivat sukupuolentutkimuksen opinnot, tohtorin tutkinto ja aikaisempi työkokemus.

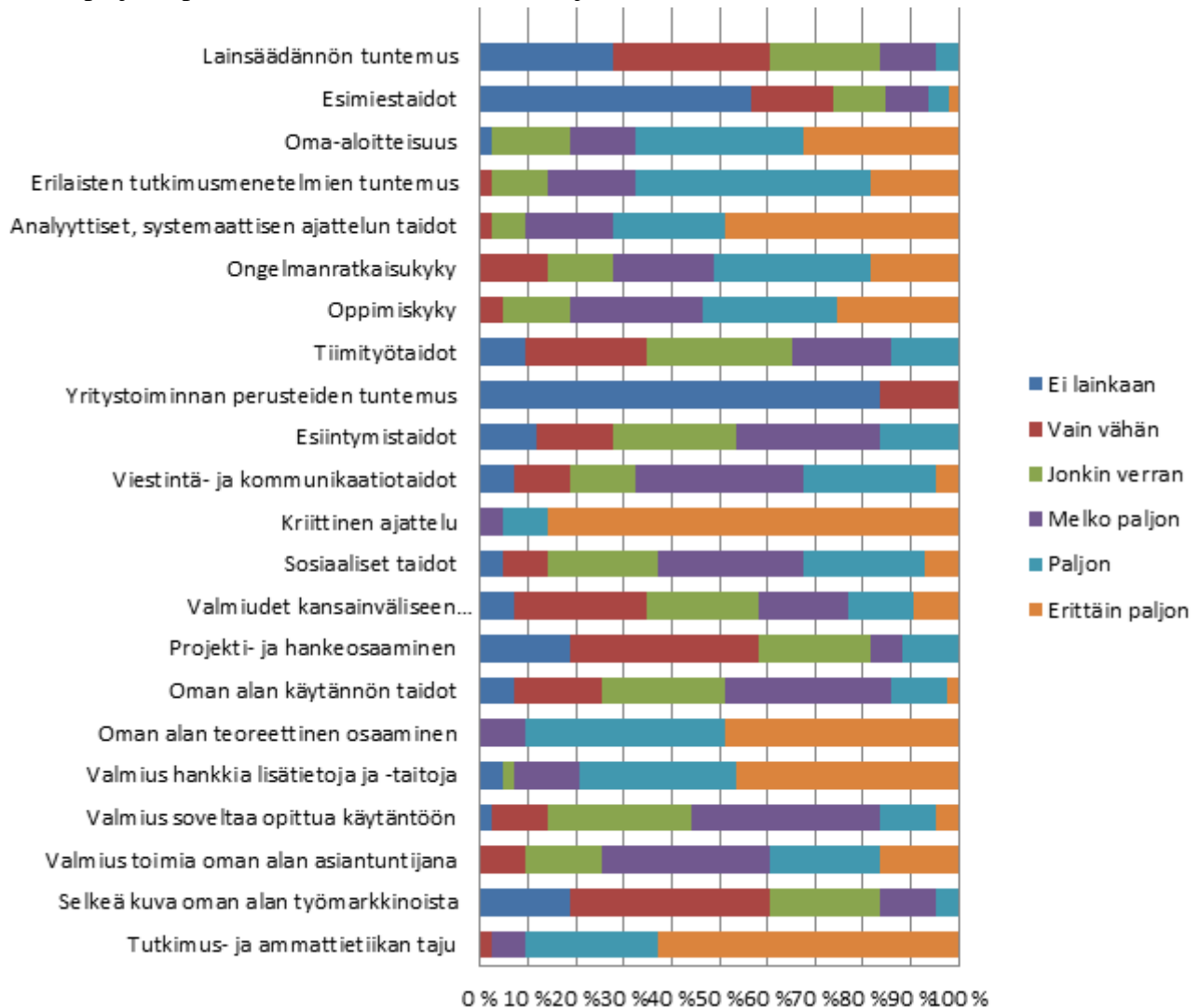
Nykyisen työn saantiin vaikuttaneista tekijöistä on luettavissa aiemmin selvityksessä esille tullut työmaailma, jossa kilpailu on kovaa ja pätkätyöt yleisiä. Ainoastaan tutkinto ei riitä kilpailuvaltiaksi, vaan myös työkokemus ja henkilösuhteet ratkaisevat.

Miten paljon sukupuolentutkimuksen opinnot kehittivät seuraavia tieto- ja taitoalueita

Kyselyllä haluttiin selvittää, miten paljon sukupuolentutkimuksen opinnot kehittivät erilaisia tieto- ja taitoalueita.

Taulukko 20.a

Miten paljon opinnot kehittivät seuraavia tieto- ja taitoalueita / maisterit

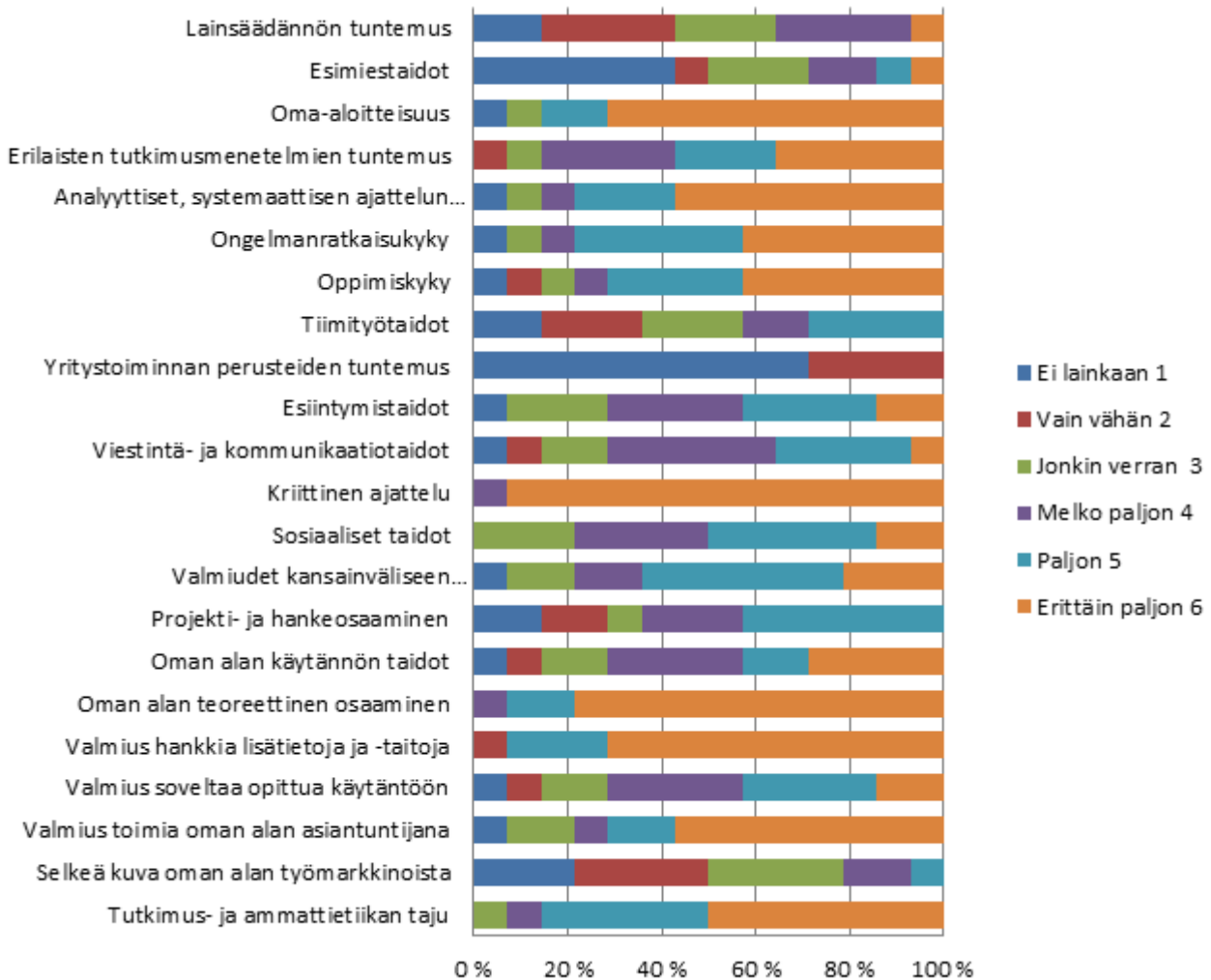
Maistereiden mukaan sukupuolentutkimuksen opinnot kehittivät eniten kriittistä ajattelua. Suuri osa kertoi opintojen kehittäneen erittäin paljon myös tutkimus- ja ammattietiikan tajuja. Noin puolet vastanneista olivat sitä mieltä, että opinnot ovat kehittäneet erittäin paljon myös analyttistä, systemaattisten ajattelun taitoja, oman alan teoreettista osaamista ja valmiuksia hankkia lisätietoja ja -taitoja. Maistereista suurin osa koki, etteivät opinnot kehittäneet lainkaan esimiestaitoja eivätkä yritystoiminnan perusteiden tuntemusta. Vajaa puolet oli sitä mieltä, että opinnot kehittivät vain vähän projekt- ja hankeosaamista ja selkeää kuvaa oman alan työmarkkinoista.

Myös tohtoreista suurimman osan mielestä opinnot kehittivät kriittistä ajattelua erittäin paljon. Tohtoreista suuri osa koki myös, että opinnot kehittivät erittäin paljon oma-aloitteisuutta, analyttistä ja systemaattisen ajattelun taitoa, oman alan teoreettista osaamista, valmiuksia hankkia lisätietoja ja -taitoja sekä valmiuksia toimia oman alan asiantuntijana. Suurimman osan mielestä

opinnot eivät kehittäneet yritystoiminnan perusteita lainkaan. Näyttää siltä, että sekä maistereilla että tohtoreilla on opintojen aikana kehittänyt melko hatara kuva oman alan työmarkkinoista.

Taulukko 20.b

Miten paljon opinnot kehittivät seuraavia tieto- ja taitoalueita / tohtorit

Sukupuolentutkimuksesta hyötyä työelämän ulkopuolelle?

Vastaajilta kysyttiin, ovatko he hyötäneet sukupuolentutkimuksen opinnoista työelämän ulkopuolella. Maistereista 80 % kertoi hyötäneensä. Osa vastasi lyhyesti ”kyllä”, mutta osa tarkensi vastaustaan esimerkein.

Olen hyötynyt sukupuolentutkimuksen opinnoista todella paljon omassa elämässäni. Se on kehittänyt paljon omaa ajatteluani ja itseluottamustani. Lisäksi siitä on ollut hyötyä monenlaisessa aktivismissa ja vapaaehtoistoiminnassa.

Kyllä. Opinnot kehittävät kriittistä ajattelua ja ongelmienratkaisua, ts. kykyä hahmottaa kokonaisuuksia ja eri osa-alueita. Näihin liittyy mielestäni olennaisesti myös looginen ajattelu. Työni ei liity tällä hetkellä millään tavalla opintoihini, mutta koen silti niistä olleen hyötyä.

Ehdottomasti! Sukupuolentutkimuksen opinnot ovat mm. kehittäneet kykyäni kriittiseen ajatteluun ja vahvistaneet feminististä identiteettiäni.

Kolme maisteria koki, ettei ollut juurikaan hyötynyt opinnoista työelämän ulkopuolella. Loput jättivät vastaamatta kysymykseen.

En erityisemmin, paitsi ehkä siinä mielessä, että ala opetti kriittistä ajattelua ja siitä on toki hyötyä ihan normaalissa elämässäkin.

Kaksitoista tohtoria koki hyötynensä sukupuolentutkimuksesta työelämän ulkopuolella ja muut eivät vastanneet kysymykseen.

Kyllä. Sukupuolisensitiivinen ajattelu on usein läsnä omassa toiminnassa.

Olen. Suhteeni maailmaan on suuresti yhteydessä opintoihini - toisaalta näen tutkijuuteni aktivismina ja idealistisena utopiana, joten tottakai on hyötyä!

7. Visioita ja terveisiä

Tulevaisuuden toiveet

Kyselyssä haluttiin selvittää myös vastaajien henkilökohtaisia uranäkymiä ja toiveita tulevaisuuden työelämästä. Heiltä kysyttiin, minkälaisissa tehtävissä he näkevät itsensä viiden vuoden kuluttua. Vastaukset vaihtelivat laidasta laitaan, mutta yleisin haave oli olla tutkijana. Maistereista jopa 12 vastausta viittasi tutkimiseen. Muutama mainitsi järjestötyön, muutama asiantuntijatehtävät esimerkiksi kehitys- tai ihmisoikeusasioissa. Usea kertoi haluavansa olla samoissa tehtävissä kuin vastaushetkellä. Muutama vastaaja halusi olla kasvatus- ja opetusalan tehtävissä. Viisi vastaajaa mainitsi näkevänsä itsensä johto- tai esimiestehtävissä. Kaksi kertoi tähtäävänsä kansainvälisiin tehtäviin.

Tohtoreista seitsemän halusi olla viiden vuoden kuluttua vastaamishetkestä tutkijana tai opetustehtävissä yliopistolla, korkeakoulussa tai muualla. Kaksi heistä halusi olla myös tai vaihtoehtoisesti asiantuntijatehtävissä. Toinen näistä ilmaisi haluavansa olla monipuolisesti sekä asiantuntija, kouluttaja, kehittäjä ja tutkija, ja nimenomaan freelancerina ilman pysyvää työsuhdetta. Kaksi muuta kertoi myös haluavansa olla asiantuntija- tai erityisasiantuntijatehtävissä. Yksi kertoi haluavansa olla ”seuraavalla uraportaalla”. Yksi ei osannut sanoa ja yksi toivoi olevansa nykyisissä tehtävissä vielä tulevaisuudessakin.

Kaikki kyselyyn osallistuneet eivät välttämättä halunneetkaan jatkaa nykyisiä töitä tai työllistyä selkeästi sukupuolentutkimukseen liittyvälle alalle, mikä näkyi muutamassa vastauksessa. Osa ei ollut työllistynyt sukupuolentutkimuksen opintojen kautta ja päätti opiskella jotain toista alaa. Yksi toivoi, että pääsisi hyödyntämään tulevassa työssään myös sukupuolentutkimuksen opintoja. Yksi taas seurasi intohimoaan toiselle alalle, mutta koki hyödyntävänsä sukupuolentutkimuksen oppeja myös nykyisessä työympäristössään. Yksi jatkoselvityksen paikka olisikin, mitä eväitä alaa vaihtaneet ovat saaneet uuteen työhönsä. Sukupuolentutkimuksesta ja sen tuomista näkökulmista kun voi olla hyötyä alalla kuin alalla.

Terveisiä nykyisille opiskelijoille

Vastaajia pyydettiin lähettämään terveisiä sukupuolentutkimuksen oppiaineelle. Maistereista 31 lähetti terveisiä nykyisille opiskelijoille. Monissa terveisissä korostettiin sivuaineiden merkitystä. Suunnitelmallisuuteen kannustettiin ja osassa terveisistä annettiin hyvinkin konkreettisia neuvoja erilaisten taitojen hankkimisesta. Verkostoitumista ja vapaaehtoistyötä pidettiin tärkeinä asioina työelämän kannalta. Suunnitelmallisuus nähtiin erityisen tärkeänä, jos asuinpaikka oli jossain muualla kuin pääkaupunkiseudulla.

*Jos et asu pääkaupunkiseudulla, niin mieti tarkkaan, mitä sivuaineesi ovat.
Uskoisin, että on helpompaa löytää töitä, jos sivuaineet ovat "konkreettisia"
(arkistointitaitoja, opetustaitoja jne)*

Kannattaa valita hyödyllisiä sivuaineita mm. yhteiskuntatieteiden puolelta ja osallistua mahdollisuuksien mukaan oman alan vapaaehtoistoimintaan.

Kannattaa miettiä jo opiskellessa, että minkälaisia asioita haluaa työkseen tehdä ja hakeutua näille aloille harjoittelemaan ja tutustumaan. Verkostoituminen, eli muihin ihmisiin tutustuminen on todella tärkeää. Iloa opiskeluun!

Tehkää useampi työharjoittelu opiskelun aikana ja opetelkaa käytännön taitoja esim. viestintä

Kysy rohkeasti enemmän työelämästä! Hanki harjoittelupaikka. Tee vapaaehtoistyötä, tutustu oman alan järjestöihin, verkostoidu.

Ole rohkeasti mukana feministisessä toiminnassa, niin on helpompi päästä oman alan töihinkin

Kannattaa opiskella akateemisen tutkinnon ohella jotain konkreettista, jonka avulla voi saada jalan oven väliin. Tietotekniikka taidot ja tiedottamiskyky ovat tärkeitä.

Verkostoituminen oli yksi useimmin toistuvista neuvoista. Käytännön vinkkejä verkostoitumiseen annettiin kuitenkin vain vähän. Käytännössä verkostoituminen voi tapahtua esimerkiksi vapaaehtoistyön tai konferensseihin osallistumisen kautta. Verkostoitumista saatettiin pitää myös kaikkein tärkeimpänä asiana opintojen jäädessä toissijaisiksi.

Menkää konferensseihin ja kyselkää tyhmiä kaikilta kiinnostavilta ihmisiltä.

Rakenna suhteita koko opintojen ajan. Sillä ei ole mitään väliä miten paljon opiskelet ja millä arvosanoilla, vaan tärkeintä on se, millaiset suhteet rakennat alan muihin toimijoihin.

Nykyisiä opiskelijoita kannustettiin itsevarmuuteen, rohkeuteen ja ylpeyteen omasta alasta:

Omaa osaamistaan on hyvä tarjota rohkeasti mahdollisille työnantajille.

Itseluottamus on kovaa valuuttaa työmarkkinoilla. Täydellinen ei tarvitse olla, silti itseen pitää luottaa. Muuten ei luota kukaan muukaan.

Relevanttia työkokemusta kannattaa yrittää hankkia opintojen ohella. Sukupuolentutkimuksen opinnoissa oppii analysoimaan yhteiskuntaa kriittisesti ja siitä on hyötyä monilla yhteiskunnan osa-alueilla. Osaaminen täytyy vain osata tunnistaa ja pukea sanoiksi työnhaussa.

Osassa terveisistä kannustettiin työelämän suunnitteluun ja osassa taas kehoitettiin antaa asioiden mennä omalla painollaan sen kautta, mikä itseä kiinnostaa.

Joskus mahdollisuudet voivat aueta yllättävistä suunnista, itse olin humanistina töissä sosiaalialan kehittämissyksikössä ja se oli positiivinen kokemus. Sukupuolentutkimus antaa valmiuksia todella moneen suuntaan. Tuntuu, että nyt kyllä monella alalla todella vaikea työllisyystilanne, ettei välttämättä ole varmoja vaihtoehtoja. Sen takia tuntuu, että paras ratkaisu on vain seurata omaa kiinnostustaan.

Ei kannata hulluna miettiä, mikä suora yhteys työelämään opinnoilla olisi. Yliopisto muuttaa ihmistä suuntiin, joita ei sisällä ollessa hahmota ja joita voi olla vaikea sanoittaa. Se antaa vahvuuksia, jotka auttavat moneen suuntaan, kunhan ei jumitu yhteen ideaan hyväksyttävästä tulevaisuudesta ja urasta. Huolehtikaa vain siitä, ettei opinnot tapa hauskuutta, radikaaliutta ja itsetuntoa. Älkää siis ottako liian vakavasti itseänne ja maailmaa!

Noin 80 % kyselyyn osallistuneista maistereista lähetti terveisiä nykyisille opiskelijoille. Suurin osa niistä oli positiivisia ja kannustavia. Vain kahdessa kommentissa sukupuolentutkimuksen työelämäyhteyksistä annettiin negatiivinen kuva.

Tätä alaa ei välttämättä kannata opiskella, jos haluaa töitä. Muuten se on kyllä hyödyllinen ajattelun kehittymiselle.

Sukupuolentutkimukseen suoraan liittyviä työpaikkoja on tarjolla valitettavan vähän (varsinkin pääkaupunkiseudun ulkopuolella), mutta tutkinnolla voi onneksi työllistyä myös muihin akateemista osaamista vaativiin tehtäviin.

Keskeisin viesti terveisissä oli se, että työelämää tulee miettiä jo opintojen aikana. Pelkkä tutkinto ei välttämättä riitä antamaan sellaisia työelämävalmiuksia, joita työelämässä tarvitaan. Jokaisella opiskelijalla tulisi olla käsitys siitä, minkälaisiin tehtäviin on mahdollista työllistyä, jotta mahdolliset työnantajatkin osaisivat arvostaa tutkintoa tarpeeksi.

Uskon, että opiskelu kannattaa aina. Suosittelen kuitenkin miettimään työllistymistä vakavasti jo opintojen aikana. Pelkkä maisterintutkinto ei yksinään työllistä mihinkään, varsinkaan silloin kuin valmistuu sukupuolentutkimuksesta. Jalkoja kannattaa laitella ovien väliin, työkokemusta hankkia ja sivuaineet miettiä tarkasti. Myös gradu kannattaisi tehdä jostakin työelämän kannalta hyödyllisestä aiheesta. Suosittelen myös miettimään vastausta kysymykseen (joka on minulle jokaisessa työhaastattelussa esitetty), että miksi olet opiskellut tällaista höpön höpön aihetta? Mitä hyötyä tästä on? Mitä järkeä on opiskella jotain naisia?

Sukupuolentutkimuksen opiskelijoiden kannattaa ehdottomasti laajentaa osaamistaan sukupuolentutkimuksen ulkopuolelle: esimerkiksi itselläni minulla on

tasa-arvo-osaamisen lisäksi kertynyt tietämystä te [työ- ja elinkeino]-hallinnosta, työvoimapolitiikasta, suomalaisesta työelämästä, nuorisotakuusta, koulutuspolitiikasta sekä järjestötyöstä. Pystyn siis hakemaan paljon laajemmalla skaalalla töitä kuin vain tietyltä kapealta alalta.

Kaiken kaikkiaan kyselyyn vastanneiden terveiset olivat rohkaisevia ja kannustavia, osa jopa liikuttavissa määrin.

Keskity siihen, mikä itseä kiinnostaa ja usko siihen! Oma paikka löytyy sillä tavalla ihan varmasti. Älä pelkää ponnistella ja tehdä virheitä! Menestys vaatii paljon työtä ja jonkin verran myös onnea. Pyydä apua muilta ja yritä luoda ystävyys-suhteita ja verkostoja, joista saat tukea, jos uralla on haasteita.

Nauttikaa opiskeluajasta ja sen asettamista älyllisistä haasteista, luokaa elämässä kestäviä ystävyys-suhteita ja rakastakaa itseänne ja sitä mitä teette. Vaatikaa opiskeluyhteisöltänne ja työpaikoiltanne eettisesti kestäviä käytäntöjä, vastustakaa epäoikeudenmukaisuutta ja epätasa-arvoa kaikkialla missä siihen törmäätte, silloinkin kun itse hyötyisitte siitä. Harjoittakaa kriittistä ajattelua ja toimikaa sen mukaisesti, kehukaa ja kannustakaa ja kiittäkää kanssakulkijoitanne joka päivä.

Tohtoreista kymmenen neljästätoista lähetti terveisiä nykyisille opiskelijoille.

Opiskelkaa sitä mikä hyvältä tuntuu!

Sukupuolentutkimuksen opiskelijat ovat lähes aina fiksuja ja motivoituneita ja se kantaa elämässä pitkälle. Klisee, mutta totuus: oikea asenne, innostus ja halu oppia ratkaisevat, sillä muun voi oppia. Väärä asenne ja "ei huvita" -mentaliteetti ovat paljon vaikeampia korjattavia kuin se, ettei vielä tiedä / osaa jotain.

Rohkeutta. Ennen kaikkea rohkeutta.

Verkostoilla myös oman yliopiston ja oppiaineen ulkopuolella on valtavan suuri positiivinen merkitys - henkilökohtaiset kontaktit ratkaisevat paljon ja edesauttavat kaikkia hankkeita.

Tutkijan taitojen ja ns. substanssiosaamisen ohella on hyvä mahdollisuuksien mukaan opiskella ja pitää yllä työelämässä yleisesti vaadittavia taitoja.

Hakekaa tukea ja tehkää yhteistyötä laajasti eri alojen ihmisten kanssa. Opetelkaa markkinoimaan osaamistanne ja keksimään uusia alueita, joissa asiantuntemustanne tarvitaan.

Tutkijan taitojen ja ns. substanssiosaamisen ohella on hyvä mahdollisuuksien mukaan opiskella ja pitää yllä työelämässä yleisesti vaadittavia taitoja.

Lisäksi tohtoreiden terveisissä kannustettiin järjestötehtävistä kiinnostuneita järjestötoimintaan vapaaehtois- ja luottamustehtävien kautta ja yhteiskunnalliseen vaikuttamiseen poliittisten puolueiden kautta. Tutkijan urasta kiinnostuneita suositeltiin valmistautumaan riskinottoon ja epävarmuuden sietämiseen.

8. Kehitysehdotuksia

Selvityksen perusteella sukupuolentutkimuksesta valmistuneet maisterit, tohtorit ja lisensiaatit työllistyvät hyvin. Seurannan vuoksi selvitys on hyvä uusia aina viiden vuoden välein. Suurin kehittämisen paikka oppiaineelle näyttää olevan työelämälähtöisyyden kehittäminen opinnoissa. Monet kyselyyn vastanneet harmittelivat sitä, ettei kursseilla opetettu esimerkiksi tasa-arvosuunnitelman tai sukupuolivaikutusten arvioinnin tekemistä, eikä toisaalta tutkijan ammatistakaan saatu tarpeeksi tietoa. Projekti- ja hankehallintataitoja olisi myös kaivattu. Työelämä muuttuu nopeasti ja opinnoissa tarjottavien soveltavaan osaamiseen tähtäävien sisältöjen merkitys korostuu.

Yliopistokoulutuksen ja työelämän välisestä suhteesta todennäköisesti kiistellään ikuisesti. Yliopisto ei ole ammattiin valmistava oppilaitos, mutta tosiasiaassa suurin osa opiskelijoista ei työllisty valmistumisen jälkeen yliopistolle, vaan hakeutuu muihin tehtäviin. Väitän, että sukupuolentutkimuksen henkilökunta on velkaa nopeasti valmistuville maistereille ja tohtoreille eväät haaveiluun. Opiskelijoiden pitäisi osata haaveilla erilaisista urapoluista ja -mahdollisuuksista. Miten tulevasta työurasta voi edes haaveilla tai miten pitäisi voida asettaa tavoitteita, jos opintojen kautta ei saada selkeää kuvaa alan työmarkkinoista? Opiskelijoille pitäisi kertoa, minne sukupuolentutkimuksesta valmistuneet työllistyvät. Siihen tämä selvitys on yksi askel.

Suuri osa sukupuolentutkimuksesta valmistuneista maistereista ja tohtoreista kertoo saaneensa oppiaineen opiskelusta tärkeitä eväitä omaan yksityiselämäänsä, työelämän ulkopuolelle. Sukupuolentutkimuksella onkin vaikutusta henkilökohtaiseen hyvinvointiin, mutta voivatko sukupuolentutkijat hyvin työelämässä, jossa pätkätyöt ovat yleisiä ja kilpailu on kovaa?

Sukupuolentutkijat eivät valmistuessaan osaa arvostaa tutkintoaan tai sanoittaa omaa osaamistaan. Tietämättömyys omasta osaamisesta ja huono professionaali itsetunto tuskin auttavat työnhaussa. Todella moni vastaaja painotti verkostoitumisen tärkeyttä, eikä sitä tule väheksyä. Puuttumatta tarkemmin siihen, miten positiivisena tai negatiivisena asiana verkostoitumista pidetään, sukupuolentutkimuksen oppiaine eri yliopistoissa voisi kannustaa opiskelijoita verkostoitumiseen esimerkiksi järjestämällä alumnitapahtumia kurssien yhteyteen.

Sukupuolentutkimuksen tulee, jos ei entistä vahvempien työelämäsuhteiden, niin sitten entistä vahvempien yhteiskuntasuhteiden vuoksi tehdä yhteistyötä esimerkiksi järjestöjen tai muiden työelämän edustajien kanssa. Sukupuolentutkimukseen tarvitaan mahdollisuuksia suorittaa kursseja, jotka liittyvät esimerkiksi hanke- tai projektihallintaan, sukupuolivaikutusten arviointiin (suvaus), tasa-arvoselvitysten ja -suunnitelmien tekemiseen ja erilaisten aineistojen tuottamiseen. Koska kurssientarjontamahdollisuudet ovat rajalliset, opiskelijat voisivat neuvotella suoritustavoista niistä vastaavan professorin, lehtorin tai muun henkilökunnan kanssa. Opiskelijoille olisi hyvä tarjota kursseja sen mukaan, minkälaisiin työtehtäviin he ovat kiinnostuneita pääsemään.

Kaikki eivät halua suunnitella uraansa ja rakentaa opintojaan sitä silmällä pitäen, eikä tarvitsekaan. Mahdollisuudet tähän tulisi kuitenkin antaa. Sukupuolentutkimuksen oppiaineessa saattaa olla taipumista teoriapainotteisuuteen, mikä ei välttämättä sovi kaikille opiskelijoille. Oppiaineessa ei

jatkossakaan tule opettaa tietotekniikkakursseja, mutta erilaisten työelämätaitojen lisääminen kursseihin saattaisi olla varsin yksinkertaista. Tiedostamalla ja sanoittamalla voisi päästä jo pitkälle, sillä esimerkiksi tiimityötaitoja tarvitaan ja kehitetään jo joillain ryhmätoita sisältävillä kursseilla.

Vaikka sukupuolentutkimuksesta, kuten suuresta osasta muistakaan yliopistollisista oppiaineista, ei valmistuta mihinkään tiettyyn ammattiin tai tehtävään, suuri osa sukupuolentutkimuksesta valmistuneista hyödyntää sukupuolentutkimusta vastaamisajankohdan työssään.

Sukupuolentutkimuksen opinnot eivät mene hukkaan myöskään silloin, kun työllistytään aivan toiselle alalle ja jopa kouluttaudutaan aivan muihin tehtäviin. Voimme olla onnellisia siitä, että reilu 100 valmistunutta ovat vieneet feminististä kriittisyyttä, oikeudenmukaista ajattelua ja vallitsevien valtarakenteiden purkavaa tarkastelua monipuolisesti erilaisiin työympäristöihin.

Työelämä on murroksessa, johon oppiaineen kannattaa herätä. Tähän kyselyyn vastanneiden valmistumisen jälkeen yliopistoissa aletaankin painottaa työelämätaitojen omaksumista aiempaa enemmän. Tulevaisuudessa sukupuolentutkimus pääaineenaan valmistuneet maisterit, lisensiaatit ja tohtorit voivat todennäköisesti aiempaa paremmalla itseluottamuksella sanoa, että he ovat tutkinnon ansiosta oppineet esimerkiksi projektihallinnan taitoja, hyvät kommunikaatio- ja viestintätaidot ja kyvyn itsenäiseen työskentelyyn.

Lähteet

Haapakorpi, Arja & Paasto, Paula (2008) *Tohtorien uraseuranta.*

Vuosina 2004 - 2005 Helsingin yliopistossa tohtorin tutkinnon suorittaneiden sijoittuminen työmarkkinoille http://www.helsinki.fi/urapalvelut/materiaalit/tohtorien_uraseuranta2008.pdf

Helsingin yliopiston humanistisen tiedekunnan selvityksiä:

<http://www.helsinki.fi/hum/tyoelama/sijoittuminen.htm>

Lundberg, Anna & Wener, Ann (2013) *Genusveternas framtid. En nationell alumniundersökning av genusvetenskaplig utbildning och arbete.* Nationella sekretariatet för genusforskning.

Nyqvist, Jasmin (2009) *Naistutkimuksen valtakunnallinen työelämäselvitys. Raportti naistutkimusta opiskelleiden asemasta työmarkkinoilla ja oppiaineen merkityksestä työelämässä*

Opinto- ja työelämäpalaute. Helsingin yliopistossa vuonna 2009 tutkinnon suorittaneet. Helsingin yliopiston Urapalvelut, 2010:

<http://www.helsinki.fi/urapalvelut/materiaalit/otp/raportti2009/OTP2009HYraportti.pdf>

Sainio, Juha: *Asiantuntijana työmarkkinoille. Vuosina 2006 ja 2007 tohtorin tutkinnon suorittaneiden työllistyminen ja heidän mielipiteitään tohtorikoulutuksesta*

Saresma, Tuija; Rossi, Leena-Maija & Juvonen, Tuula (2010) *Kuinka sukupuolta voi tutkia?*

Saresma, Tuija; Rossi, Leena-Maija & Juvonen, Tuula (toim.) *Käsikirja sukupuoleen.* Tampere, Vastapaino

Tilastokeskus: <http://tilastokeskus.fi/til/tyti/tie.html>

Tuominen, Visa; Rautopuro, Juhani; Puhakka, Antero (2011) *Maistereiden työllistymisvaikeudet. Työpoliittinen Aikakauskirja 3/2011.*

Urponen, Maija: *Perustieteiden tohtoriohjelma, kysely jatko-opiskelijoille 2011, Aalto-yliopisto*

Åberg, Kaisa (2008) *Kristiina-instituutin työelämäselvitys. Raportti naistutkimuksen opiskelijoiden ammatillisesta sijoittumisesta sekä heidän ajatuksistaan naistutkimuksen merkityksestä työelämässä*

<http://www.helsinki.fi/sukupuolentutkimus/opiskelu/tyoelamaan/raportti08.pdf> (julkaisematon)

Kyselylomakkeet löytyvät seuraavista osoitteista:

<https://elomake.helsinki.fi/lomakkeet/54636/lomake.html> (maisterit)

<https://elomake.helsinki.fi/lomakkeet/54776/lomake.html> (tohtorit)

Liite 1: Kyselykutsukirjeet

Naistutkija / Sukupuolentutkija, osallistu työelämäselvitykseen

Vuonna 2005 valmistui Suomen ensimmäinen naistutkimuksen maisteri ja naistutkimuksen tohtori. Tämän jälkeen nais- tai sukupuolentutkimus pääaineenaan on valmistunut maisteriksi tai tohtoriksi yli sata henkilöä ympäri Suomen.

Teemme selvityksen siitä, minne sukupuolentutkimus (ent. naistutkimus) pääaineenaan valmistuneet maisterit, lisensiaatit ja tohtorit ovat työelämässä päätyneet.

Tietojemme mukaan olet suorittanut maisterin tutkinnon nais-/sukupuolentutkimuksen alalta, joten pyydämme sinua vastaamaan sähköiseen lomakkeeseen, joka löytyy osoitteesta:

<https://elomake.helsinki.fi/lomakkeet/54636/lomake.html>.

Linkki löytyy myös osoitteesta www.helsinki.fi/sukupuolentutkimus/tyoelama.

Lomakkeen täyttöön kuluu aikaa noin 10–15 minuuttia.

Vastaathan kyselyyn viimeistään 9.11. Vastaukset käsitellään luottamuksellisesti.

Osallistuneiden kesken arvotaan kirjapalkintoja ja lahjakortteja.

Kuva: Mika Federley. Kuvassa: Diana Tenkorang. Juliste: Nina Järviö

Lisätietoja työelämäselvityksestä:

Minkälaisia mahdollisuuksia ja valmiuksia sukupuolentutkimuksen opiskelu antaa? Minne ja miten sukupuolentutkijat työllistyvät?

Sukupuolentutkimuksen verkosto Hilma tekee loppuvuonna 2014 selvityksen nais- ja sukupuolentutkijoiden sijoittumisesta työelämään.

Osallistumiskutsu lähetetään kaikille nais- tai sukupuolentutkimus pääaineena ylemmän korkeakoulututkinnon ja tohtorin/lisensiaatin tutkinnon suorittaneille.

Valmistuneiden tiedot on kerätty yliopistojen opiskelija-rekistereistä ja merkittävä osa opiskelijoista jätti yhteystietonsa e-lomakkeelle, jota mainostettiin muun muassa sosiaalisessa mediassa.

Vastaavaa selvitystä ei ole aiemmin laadittu. Vastaamalla kyselyyn annat arvokasta tietoa sukupuolentutkimuksen antamista mahdollisuuksista työmarkkinoilla niin valmistuneille, opiskelijoille, yliopistojen henkilökunnalle kuin kaikille muillekin aiheesta kiinnostuneille.

Tule mukaan feministiseen projektiin antamalla oma vastauksesi kysymykseen, mitä hyötyä sukupuolentutkimuksen opiskelusta työelämässä on!

Ystävällisin terveisin,
Katriina Heikkinen
korkeakouluharjoittelija
Hilma sukupuolentutkimuksen verkosto

Lisätietoja: katriina.heikkinen@helsinki.fi ja sukupuolentutkimus@helsinki.fi
www.helsinki.fi/sukupuolentutkimus/tyoelama
www.hilmaverkosto.fi/

Naistutkija / Sukupuolentutkija, osallistu työelämäselvitykseen

Vuonna 2005 valmistui Suomen ensimmäinen naistutkimuksen maisteri ja naistutkimuksen tohtori. Tämän jälkeen nais- tai sukupuolentutkimus pääaineenaan on valmistunut maisteriksi tai tohtoriksi yli sata henkilöä ympäri Suomen.

Teemme selvityksen siitä, minne sukupuolentutkimus (ent. naistutkimus) pääaineenaan valmistuneet maisterit, lisensiaatit ja tohtorit ovat työelämässä päätyneet.

Tietojemme mukaan olet suorittanut tohtorin tai lisensiaatin tutkinnon nais- / sukupuolentutkimuksen alalta, joten pyydämme sinua vastaamaan sähköiseen lomakkeeseen, joka löytyy osoitteesta:

<https://elomake.helsinki.fi/lomakkeet/54776/lomake.html>.

Linkki löytyy myös osoitteesta www.helsinki.fi/sukupuolentutkimus/tyoelama.

Lomakkeen täyttöön kuluu aikaa noin 10–15 minuuttia.

Vastaathan kyselyyn viimeistään 9.11. Vastaukset käsitellään luottamuksellisesti.

Osallistuneiden kesken arvotaan kirjapalkintoja ja lahjakortteja.

Kuva: Mika Federley. Kuvassa: Antu Sorainen. Juliste: Nina Järviö

Lisätietoja työelämäselvityksestä:

Minkälaisia mahdollisuuksia ja valmiuksia sukupuolentutkimuksen opiskelu antaa? Minne ja miten sukupuolentutkijat työllistyvät?

Sukupuolentutkimuksen verkosto Hilma tekee loppuvuonna 2014 selvityksen nais- ja sukupuolentutkijoiden sijoittumisesta työelämään.

Osallistumiskutsu lähetetään kaikille nais- tai sukupuolentutkimus pääaineena ylemmän korkeakoulututkinnon ja tohtorin/lisensiaatin tutkinnon suorittaneille.

Valmistuneiden tiedot on kerätty yliopistojen opiskelija-rekistereistä ja merkittävä osa opiskelijoista jätti yhteystietonsa e-lomakkeelle, jota mainostettiin muun muassa sosiaalisessa mediassa.

Vastaavaa selvitystä ei ole aiemmin laadittu. Vastaamalla kyselyyn annat arvokasta tietoa sukupuolentutkimuksen antamista mahdollisuuksista työmarkkinoilla niin valmistuneille, opiskelijoille, yliopistojen henkilökunnalle kuin kaikille muillekin aiheesta kiinnostuneille.

Tule mukaan feministiseen projektiin antamalla oma vastauksesi kysymykseen, mitä hyötyä sukupuolentutkimuksen opiskelusta työelämässä on!

Ystävällisin terveisin,
Katriina Heikkinen
korkeakouluharjoittelija
Hilma sukupuolentutkimuksen verkosto

Lisätietoja: katriina.heikkinen@helsinki.fi ja sukupuolentutkimus@helsinki.fi
www.helsinki.fi/sukupuolentutkimus/tyoelama
www.hilmaverkosto.fi/

Naistutkija / Sukupuolentutkija, osallistu työelämäselvitykseen

Vuonna 2005 valmistui Suomen ensimmäinen naistutkimuksen maisteri ja naistutkimuksen tohtori. Tämän jälkeen nais- tai sukupuolentutkimus pääaineenaan on valmistunut maisteriksi tai tohtoriksi yli sata henkilöä ympäri Suomen.

Teemme selvityksen siitä, minne sukupuolentutkimus (ent. naistutkimus) pääaineenaan valmistuneet maisterit, lisensiaatit ja tohtorit ovat työelämässä päätyneet.

Maistereille ja tohtoreille/lisensiaateille on omat kyselylomakkeensa. Tietojemme mukaan olet suorittanut sekä maisterin että lisensiaatin/tohtorin tutkinnon nais-/sukupuolentutkimuksen alalta.

Pyydämme sinua vastaamaan ensisijaisesti **tohtoreille/lisensiaateille** tarkoitettuun kyselyyn: <https://elomake.helsinki.fi/lomakkeet/54776/lomake.html>

Olisimme todella kiitollisia, jos vastaisit lisäksi **maistereille** tarkoitettuun kyselyyn osoitteessa: <https://elomake.helsinki.fi/lomakkeet/54636/lomake.html>

Linkit löytyvät myös osoitteesta www.helsinki.fi/sukupuolentutkimus/tyoelama.

Lomakkeen täyttöön kuluu aikaa noin 10–15 minuuttia.

Vastaathan kyselyyn viimeistään 9.11. Vastaukset käsitellään luottamuksellisesti.

Osallistuneiden kesken arvotaan kirjapalkintoja ja lahjakortteja. Vastaamalla kumpaankin kyselyyn, voit osallistua arvontaan kaksi kertaa.

Kuva: Mika Federley. Kuvassa: Antu Sorainen. Juliste: Nina Järviö

Lisätietoja työelämäselvityksestä:

Minkälaisia mahdollisuuksia ja valmiuksia sukupuolentutkimuksen opiskelu antaa? Minne ja miten sukupuolentutkijat työllistyvät?

Sukupuolentutkimuksen verkosto Hilma tekee loppuvuonna 2014 selvityksen nais- ja sukupuolentutkijoiden sijoittumisesta työelämään.

Osallistumiskutsu lähetetään kaikille nais- tai sukupuolentutkimus pääaineena ylemmän korkeakoulututkinnon ja tohtorin/lisensiaatin tutkinnon suorittaneille.

Valmistuneiden tiedot on kerätty yliopistojen opiskelijarekistereistä ja merkittävä osa opiskelijoista jätti yhteystietonsa e-lomakkeelle, jota mainostettiin muun muassa sosiaalisessa mediassa.

Vastaavaa selvitystä ei ole aiemmin laadittu. Vastaamalla kyselyyn annat arvokasta tietoa sukupuolentutkimuksen antamista mahdollisuuksista työmarkkinoilla niin valmistuneille, opiskelijoille, yliopistojen henkilökunnalle kuin kaikille muillekin aiheesta kiinnostuneille.

Tule mukaan feministiseen projektiin antamalla oma vastauksesi kysymykseen, mitä hyötyä sukupuolentutkimuksen opiskelusta työelämässä on!

Ystävällisin terveisin,
Katariina Heikkinen
korkeakouluharjoittelija
Hilma sukupuolentutkimuksen verkosto

Lisätietoja: katariina.heikkinen@helsinki.fi ja sukupuolentutkimus@helsinki.fi
www.helsinki.fi/sukupuolentutkimus/tyoelama
www.hilmaverkosto.fi/